

**Powiatowa Strategia
Rozwiązywania
Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego
na lata 2014 – 2020**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. OBSZAR I CZAS REALIZACJI	9
2. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH	10
2.1. Regulacje Unii Europejskiej	10
3. DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU OSTROWSKIEGO	13
3.1. Charakterystyka ogólna Powiatu	13
3.2. Struktura demograficzna społeczności Powiatu Ostrowskiego	23
3.3. Bezrobocie i rynek pracy	27
3.4. Sytuacja mieszkaniowa i infrastruktura	39
3.5. Edukacja	48
3.6. Opieka zdrowotna	56
3.7. Kultura	58
3.8. Bezpieczeństwo publiczne	59
3.9. Charakterystyka grup społecznych zagrożonych wykluczeniem	61
3.10. Pomoc społeczna	74
3.11. Inne podmioty pomocy społecznej	77
4. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW POWIATU OSTROWSKIEGO	83
4.1. Główne problemy wynikające z przeprowadzonych badań	83
4.2. Analiza SWOT	88
5. MISJA POWIATU OSTROWSKIEGO W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	91
5.1. Misja Powiatu Ostrowskiego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	91
6. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	92
6.1. Hierarchia celów	92
6.2. Uzasadnienie wyboru celów strategicznych	95
7. ZADANIA SŁUŻĄCE ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM	99
7.1. Lista zidentyfikowanych zadań	99
8. WDRAŻANIA STRATEGII	115
8.1. Dokumentacja procesu wdrażania	116
8.2. Podmioty zarządzające realizacją <i>Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych</i>	117
9. SPOSOBY MONITOROWANIA I AKTUALIZACJI, FINANSOWANIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ STRATEGII	119
9.1. System monitorowania	119
9.2. Sposoby ewaluacji i aktualizacji	119
9.3. Finansowanie realizacji <i>Strategii</i>	120
9.4. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	121
9.5. Program promocji i Public Relations	122

WPROWADZENIE

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego jest implementacją strategii powiatu w obszarze społecznym i stanowi podstawowy dokument planowania strategicznego w tej sferze w powiązaniu ze sferą ekonomiczną w oparciu o zasady zrównoważonego i trwałego rozwoju. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu powiatu Ostrowskiego oraz w efekcie przeprowadzonych konsultacji społecznych *Strategia* formułuje sprecyzowane, ambitne i realne *cele strategiczne* i *operacyjne*, a także *zadania* i *projekty* realizacyjne.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2014 – 2020 stanowi podstawę do podejmowania działań mających na celu wywołanie pozytywnej zmiany w społeczności lokalnej. Strategia jest koncepcją systemowego działania, polegającego na formułowaniu długookresowych celów w obszarze polityki społecznej, określeniu zasobów i niezbędnych środków do realizacji tych celów. Strategia jest dokumentem wspierającym rozwój powiatu w zakresie polityki społecznej. Celem strategii jest rozwiązywanie ważnych problemów społecznych w Powiecie Ostrowskim oraz planowanie i realizacja wyznaczonych zadań w zakresie polityki społecznej.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki oraz konieczność wypracowania ustawowych i niekonwencjonalnych form pomocy wymaga systemowego i profesjonalnego diagnozowania problemów społecznych w skali powiatu. Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie powiatu sporządzona została na podstawie danych będących w dyspozycji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim, Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim, gminnych ośrodków pomocy społecznej działających na terenie powiatu oraz innych urzędów i instytucji działających w sferze społecznej.

Do podstawowych zadań przy tworzeniu strategii należy zaliczyć diagnozę problemów społecznych, wskazanie głównych kierunków działań a dla obszarów problemowych – priorytetów oraz działań niezbędnych do ich realizacji.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. Cele integracji powinny być odzwierciedleniem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązywania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji.

Stosowanie zapisów *Strategii* umożliwi zaplanowanie rozwoju wybranych obszarów polityki społecznej oraz podejmowanie innych działań na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców powiatu. Strategia wskazuje główne kierunki działań dla podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej – organów administracji publicznej, głównie samorządowej – oraz pozarządowej – zarówno podmiotów trzeciego sektora, jak sektora prywatnego.

Zarządzanie powiatem wiąże się z codziennym podejmowaniem różnorodnych decyzji ważnych dla lokalnej społeczności. Powiat wykonuje istotne zadania w sferze społecznej z zakresu edukacji publicznej na poziomie ponadgimnazjalnym, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, wspierania osób niepełnosprawnych, kultury i ochrony dóbr kultury, kultury fizycznej i turystyki, ochrony środowiska i przyrody, porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, ochrony i zapobiegania klęskom żywiołowym, przeciwdziałania bezrobociu oraz do aktywizacji lokalnego rynku pracy, a także współpracy z organizacjami pozarządowymi. Zakres i typ kompetencji przypisanych samorządowi powiatowemu ma daleko idące konsekwencje dla systemu polityki społecznej, a zwłaszcza systemu organizacyjnego szeroko rozumianej pomocy społecznej.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego została opracowana Metodą Aktywnego Planowania Strategicznego polegającą na analizie otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego głównych obszarów problemowych (analiza SWOT), analizie strategicznej dotyczącej diagnozy stanu otoczenia, określeniu celów strategicznych i operacyjnych oraz działań, określeniu zasad wdrażania i monitoringu strategii.

Podstawy prawne

Realizacja *Strategii* w latach 2014 – 2020 ma być zgodna z programami przyjętymi przez rząd na tożsamy okres programowania Unii Europejskiej a co za tym idzie umożliwić pozyskiwanie wsparcia finansowego z funduszy strukturalnych przede wszystkim z Europejskiego Funduszu Społecznego. Jednocześnie potrzeba posiadania *Strategii* wynika z art.19 ust.1 **ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej** (Dz. U. z 2013 roku, poz. 182, z późniejszymi zmianami), zgodnie z którym zadaniem własnym powiatu jest opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ale także ze standardów europejskich oraz pragmatycznego punktu widzenia.

Obowiązująca od 1 maja 2004 roku *Ustawa o pomocy społecznej* (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z dn. 12.03.2004 r.), określa:

- ✓ zadania w zakresie pomocy społecznej,
- ✓ rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania,
- ✓ organizację pomocy społecznej;
- ✓ zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy (art. 2.1.) pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3.1.).

Ustawa ta określa przypadki, w których udziela się pomocy społecznej osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Art. 19 i art. 20 ustawy o pomocy społecznej dotyczą obowiązków powiatu względem osób potrzebujących wsparcia. Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należą:

- ✓ pomoc uchodźcom w zakresie indywidualnego programu integracji oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ,
- ✓ prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

- ✓ realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- ✓ udzielanie cudzoziemcom pomocy w zakresie interwencji kryzysowej,
- ✓ finansowanie pobytu w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz w rodzinach zastępczych dzieciom cudzoziemców,
- ✓ realizacja zadań z dziedziny przysposobienia międzynarodowego dzieci.

Do zadań własnych powiatu należy:

- ✓ prowadzenie specjalistycznego poradnictwa,
- ✓ organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wypłacanie wynagrodzenia z tytułu pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka albo świadczonej opieki i wychowania niespokrewnionym z dzieckiem zawodowym rodzinom zastępczym,
- ✓ zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie,
- ✓ pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu,
- ✓ przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz kontynuowanie nauki osobom opuszczającym całodobowe placówki i rodziny zastępcze,
- ✓ pomoc osobom mającym trudności w integracji ze środowiskiem, które otrzymały status uchodźcy,
- ✓ pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się,
- ✓ prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób,
- ✓ prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- ✓ prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej,
- ✓ udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach,
- ✓ szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu,
- ✓ doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu,
- ✓ podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Jednostką, która wypełnia powyższe zadania powiatu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR). Głównym zadaniem PCPR jest udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach osób oczekujących pomocy, poszkodowanych itp. Art. 112 ustawy o pomocy społecznej określa zadania i obowiązki Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Należą do nich:

- ✓ sprawowanie nadzoru nad działalnością rodzinnej opieki zastępczej, ośrodków adopcyjno-wychowawczych, jednostek specjalistycznego poradnictwa, ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- ✓ koordynacja realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* dla Powiatu
- ✓ współpraca z sądem w sprawach dotyczących opieki i wychowania dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej
- ✓ składanie radzie powiatu corocznych sprawozdań z działalności centrum oraz przedstawianie wykazu potrzeb w zakresie opieki społecznej.

Istotne znaczenie przy konstruowaniu strategii miały również inne akty prawne. Należy do nich zaliczyć m.in. **ustawę o samorządzie powiatowym** z dnia 5 czerwca 1998r., która wyraźnie określa zadania publiczne o charakterze ponad gminnym. Aż 10 z 22 zadań obejmuje swoim zakresem zadania, które obejmuje polityka społeczna. Są to m.in. pomoc społeczna, polityka prorodzinna, wspieranie osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy oraz współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Kolejną podstawą prawną dla Strategii jest **Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy** z dnia 20 kwietnia 2004, która reguluje zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. reguluje status prawny, ich prawa i uprawnienia, wskazuje zespół działań zmierzających do osiągnięcia przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakoś życia i integracji społecznej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 09 czerwca 2011. Ustawa weszła w życie w dniu 1 stycznia 2012 roku. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza zapewnia realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych oraz zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. reguluje działania mające na celu zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez podniesienie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 6 października 1982 r. reguluje działania zmierzające do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym z 13 czerwca 2003 r., jako kolejne uwarunkowanie prawne strategii, jest ustawą napisaną specjalnie z myślą o osobach wykluczonych społecznie - odnosi się bezpośrednio do tej grupy i zawiera prawną definicję wykluczenia.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. Ustawa reguluje prowadzenie działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe, tryb, zasady i formy zlecania realizacji zadań publicznych przez administrację publiczną organizacjom pozarządowym, uzyskiwanie przez organizacje statusu organizacji pożytku publicznego oraz nadzór nad działalnością organizacji pożytku publicznego, a także warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy.

Wreszcie podstawą prawną jest **ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju** z dnia 6 grudnia 2006r. Ustawa określa zasady realizacji polityki rozwoju, podmioty prowadzące tę politykę, tryb współpracy między nimi, instrumenty służące realizacji tej polityki oraz wskazuje źródła ich finansowania. Ponadto z 15 przewidzianych w ustawie zadań aż 8 dotyczy polityki społecznej.

Definicje

Wskazywanie wyzwań, czy realnych możliwości płynących z budowania *Strategii* rozpoczęto od przeglądu definicji poniższych pojęć:

Analiza SWOT – Metoda pozwalająca przeanalizować atuty i słabości regionu wobec szans i zagrożeń stwarzanych przez otoczenie. Skrót SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: strenghts (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia).

Cele – Określenie w fazie wstępnej przygotowania projektu, planowanych efektów, jakie ma przynieść dane działanie o charakterze publicznym.

Cel strategiczny – cel najwyższego rzędu w Strategii Rozwoju Powiatu Ostrowskiego określający stan, jaki chcemy osiągnąć w roku 2013 poprzez osiągnięcie celów szczegółowych i kierunkowych.

Cel operacyjny – cel podporządkowany *celowi strategicznemu* wskazujący kierunkowe działania lub stany docelowe, który powinien być skojarzony z konkretnymi *zadaniami i projektami* realizacyjnymi.

Fundusze Strukturalne – Zasób finansowy UE umożliwiający pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarki krajów członkowskich drogą interwencji w kluczowych sektorach i regionach (poprawa struktury). Na fundusze strukturalne składają się: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR) oraz Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa (FIWR).

Integracja społeczna - jest to działanie wspólnotowe oparte na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest dążenie do społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Monitorowanie – Proces systematycznego zbierania i analizowania wiarygodnych informacji finansowych i statystycznych dotyczących wdrażania projektów, którego celem jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami realizacji.

- Polityka społeczna** - jest to działanie państwa, które skierowane jest do wszystkich grup społecznych w społeczeństwie obywatelskim. Ma ona na celu zabezpieczenie ich bytu oraz podstawowych potrzeb niematerialnych i materialnych. Szczególną grupą w tej dziedzinie jest rodzina, którą uznaje się za podstawową komórkę polityki społecznej. Polityka społeczna zajmuje się różnymi problemami społecznymi, takimi jak: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, problemy rodzinne, sprawy mieszkaniowe. Zajmuje się również społecznymi zagrożeniami, wśród których należy wymienić : alkoholizm, narkomanię, przestępczość.
- Pomoc publiczna** - Pomoc udzielana przedsiębiorcom ze środków, spełniająca następujące warunki: przekazanie środków publicznych, korzyści dla wzrostu rozwoju Powiatu, spełnianie wymogu powszechnej dostępności, wpływ na konkurencję i handel
- Pomoc społeczna** - zgodnie z definicją ustawową jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości
- Priorytet** – zadanie i projekt o najwyższej randze, którego realizacji nadaje się przywilej pierwszeństwa.
- Problem społeczny** - wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym.
- Programowanie** – Proces organizowania, podejmowania decyzji i finansowania, prowadzony w kilku etapach w celu wdrażania, na bazie wieloletniej współpracy, wspólnych działań Wspólnoty i państw członkowskich dla osiągnięcia określonych celów znajdujący wyraz w przygotowaniu dokumentów programowych.
- Projekt** – zbiór działań wskazujący przedmiot przedsięwzięcia, osobę odpowiedzialną za wykonanie i nadzór, harmonogram realizacji, koszt realizacji i źródła finansowania oraz wskaźniki oceny stopnia osiągnięcia wyznaczonych celów.
- Region** – w potocznym znaczeniu obszar Województwa Wielkopolskiego
- SMART** – programy, projekty i zadania są specyficzne (ang. *specific*), mierzalne (ang. *measurable*), uzgodnione (ang. *agreed*), wykonalne (ang. *real*), określone w czasie (ang. *timed*).
- Wskaźnik** – narzędzie pomiaru osiągnięcia celu lub realizacji zadań i projektów.
- Wykluczenie społeczne** - jest to sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca jednostce lub grupie, zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Wprowadzenie do powszechnego użycia pojęcia wykluczenia społecznego wpłynęło na szersze postrzeganie procesu pomagania, jako wspierania, w którym jednostka/ grupa są czynnymi uczestnikami – przedmiotem i podmiotem działań pomocowych. Skutkiem takich działań powinna być integracja społeczna.

Rozdział 1.

OBSZAR I CZAS REALIZACJI

Dokument *Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego 2014 – 2020* został opracowany dla obszaru NTS 4 obejmującego powiat ostrowski, wchodzący w skład NTS 3 – podregion kaliski, numer 57, który stanowi część NTS 2 – województwo wielkopolskie, jeden z szesnastu regionów w Rzeczypospolitej Polsce.

Czas realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego* obejmuje okres od 01 stycznia 2014 do 31 grudnia 2020.

Rozdział 2.

ANALIZA UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH

2.1 Regulacje Unii Europejskiej

2.1.1 Standardy socjalne

Standardy socjalne Wspólnoty Europejskiej przez długi czas stanowiły przede wszystkim uzupełnienie regulacji dotyczących integracji gospodarczej państw członkowskich. Akty prawne, określające minimalne standardy socjalne we Wspólnocie Europejskiej, rozrosły się jednak na tyle, że mówi się nawet o europejskim prawie pracy jako odrębnej dziedzinie prawa wspólnotowego. Wśród regulacji socjalnych wyróżnia się pięć podstawowych grup przepisów:

- ✓ regulacje dotyczące swobodnego przemieszczania się pracowników,
- ✓ regulacje o równości traktowania mężczyzn i kobiet w dziedzinie zatrudnienia,
- ✓ przepisy dotyczące społecznych aspektów restrukturyzacji przedsiębiorstw,
- ✓ regulacje dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony pracowników,
- ✓ regulacje o dialogu społecznym oraz o zasadach konsultowania z pracownikami.

Liczbę aktów prawnych określających standardy socjalne w UE szacuje się na około 10 rozporządzeń oraz około 60 dyrektyw. Przewaga liczebna dyrektyw nad rozporządzeniami świadczy o tym, że widoczna jest raczej tendencja do harmonizacji standardów socjalnych, a nie ich ujednolicania. Zasadę ujednolicania przyjęto głównie w odniesieniu do najważniejszych kwestii związanych ze swobodą przemieszczania się pracowników (Rozporządzenie nr 1612/68) oraz zasad koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (rozporządzenie nr 1408/71). Zasadę harmonizacji stosuje się natomiast do standardów socjalnych dotyczących m.in.:

- ✓ **niedyskryminacji** (dyrektywa nr 75/117, o jednakowym wynagradzaniu kobiet i mężczyzn dyrektywa nr 76/207 o jednakowych warunkach zatrudniania kobiet i mężczyzn, dyrektywa nr 79/7/ o równym traktowaniu kobiet i mężczyzn w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych)
- ✓ **czasu pracy i urlopów** (dyrektywa nr 93/104 dotycząca aspektów organizacji czasu pracy)
- ✓ **BHP** (dyrektywa nr 89/391 dotycząca realizacji przedsięwzięć mających na celu poprawę bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników)
- ✓ **niewypłacalności pracodawców** (dyrektywa nr 80/987 dotycząca ochrony roszczeń pracowniczych w przypadkach niewypłacalności pracodawcy).

2.1.2 Europejska Karta Socjalna

Europejska Karta Socjalna została uchwalona 18 października 1961 roku w Turynie. EKS obowiązuje od 26 lutego 1965 r. Jest ona odpowiednikiem Europejskiej Konwencji dotyczącej Praw Człowieka z 1950 roku w zakresie praw ekonomicznych i społecznych.

Karta jest dokumentem zamkniętym dostępnym tylko dla sygnatariuszy krajów członkowskich. Została uchwalona dla podnoszenia poziomu życia i popierania dobrobytu społecznego, zarówno ludności miejskiej, jak i wiejskiej, za pomocą odpowiednich instytucji i działań. EKS zapewnia prawa oraz wolności obywatelskie i polityczne bez dyskryminacji ze względu na rasę, kolor i płeć, religię, poglądy polityczne, pochodzenie narodowe lub społeczne.

Państwo ratyfikując Kartę nie jest zobligowane do realizowania wszystkich jej postanowień. Według artykułu 20, ust.1b wystarczające jest zagwarantowanie pięciu z siedmiu praw tzw. obowiązującego jądra:

- ✓ prawa do pracy,
- ✓ prawo do tworzenia związków zawodowych,
- ✓ prawo do układów zbiorowych,
- ✓ prawo do zabezpieczenia socjalnego,
- ✓ prawo do pomocy medycznej i socjalnej,
- ✓ prawa rodziny do ochrony
- ✓ prawa zabezpieczenia imigrantów do ochrony.

Państwo sygnatariusz musi zaakceptować przynajmniej 10 artykułów Konwencji. Karta nie jest uznana za samo-egzekwującą się i nie może być bezpośrednio stosowana przez sądy krajowe. W procesie stosowania praw w niej opisanych pełni rolę posiłkową.

Karta nie opiera się na żadnym mechanizmie prawnym, który wprowadzałby ją w życie. Ponieważ jednak określone kraje podpisały Kartę, musi istnieć organ kontrolujący realizację podjętych zobowiązań. Istnieją cztery takie organy:

- ✓ Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy
- ✓ Komitet Ministrów Rady Europy
- ✓ Komitet Niezależnych Ekspertów
- ✓ Komitet Rządowy.

Karta wymaga by przedstawiano coroczny raport dotyczący stosowania jej postanowień w krajach, które zobowiązały się przestrzegać ustaleń przyjętych artykułów.

2.1.3 Europejski Fundusz Społeczny

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) jest głównym instrumentem wspierającym działania podejmowane w ramach Europejskiej Strategii Zatrudnienia oraz rocznych wytycznych w sprawie zatrudnienia. Realizacji Europejskiej Strategii Zatrudnienia i wytycznych służy także współfinansowana z EFS Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL. Inicjatywa ta jest poświęcona przeciwdziałaniu dyskryminacji i nierówności na rynku pracy.

Zadania Europejskiego Funduszu Społecznego precyzuje Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1784/1999/WE. Zgodnie z nim działania w ramach EFS powinny być zorientowane na zapobieganie i przeciwdziałanie bezrobociu oraz na rozwijanie potencjału kadrowego i integrację społeczną rynku pracy. Rozporządzenie 1784/99 określa również obszary wsparcia w ramach, których koncentruje się pomoc EFS oraz definiuje kryteria kwalifikujące do objęcia pomocą strukturalną.

Obszary wsparcia EFS:

1. Aktywną politykę rynku pracy mającą na celu przeciwdziałanie i zapobieganie bezrobociu, przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet, ułatwienie ponownej integracji długotrwale bezrobotnych z rynkiem pracy, a także wspieranie integracji zawodowej ludzi młodych oraz osób powracających na rynek pracy po okresie nieobecności na nim.
2. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego mające na celu ograniczenie zjawiska marginalizacji społecznej i przygotowanie osób narażonych na wykluczenie społeczne do wejścia na rynek pracy, utrzymania zatrudnienia lub powrotu do czynnego życia zawodowego. Skierowane jest ono do osób, które ze względu na trudną sytuację życiową nie potrafią samodzielnie odnaleźć się na rynku pracy, nie potrafią rozwiązać osobistych, społecznych i zawodowych problemów korzystając długotrwale w sposób bierny ze świadczeń pomocy społecznej.
3. Kształcenie ustawiczne mające na celu ułatwienie i polepszenie dostępu do rynku pracy oraz integrację z rynkiem pracy, podwyższenie i utrzymanie potencjału zatrudnieniowego osób oraz promowanie mobilności zawodowej, poprzez zwiększanie dostępu do szkoleń zawodowych, edukacji oraz doradztwa.
4. Doskonalenie kadr gospodarki (promocja potencjału adaptacyjnego) oraz rozwój przedsiębiorczości poprzez promocję wykwalifikowanej, przeszkolonej i zdolnej do adaptacji do zmiennych warunków rynku pracy kadry pracowniczej, popieranie innowacyjności i potencjału adaptacyjnego w zakresie organizacji pracy, rozwijanie przedsiębiorczości oraz warunków sprzyjających tworzeniu miejsc pracy i podwyższaniu kwalifikacji, rozwój potencjału ludzkiego w sferze badań, nauki i technologii.
5. Zwiększanie dostępu i uczestnictwa kobiet na rynku pracy, włącznie z możliwością rozwijania kariery zawodowej, zwiększeniem dostępu kobiet do nowych miejsc pracy, pomocą w uruchamianiu działalności gospodarczej, a także działania zakładające zmniejszenie dysproporcji których podstawą jest dyskryminacja ze względu na płeć zarówno w ramach pionowych, jak i poziomych struktur rynku pracy.

Ponadto, w ramach EFS wspierane są kwestie horyzontalne (wspólne dla całego obszaru Unii i jej poszczególnych członków) dotyczące rozwoju lokalnego, równości szans, rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz zrównoważonego rozwoju.

Podejmowane działania z zakresu rozwoju lokalnego mają przyczynić się, między innymi, do wzmocnienia więzi wewnętrznej wspólnot lokalnych, poprawy jakości życia społeczności oraz zwiększenia zaangażowania mieszkańców i władz lokalnych w rozwój społeczno-gospodarczy regionu poprzez realizację działań opartych na zasadzie partnerstwa.

Kwestia równości szans stanowi istotny element wszystkich realizowanych działań. Odnosi się ona w szczególności do promowania równych szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy, do wyrównywania szans edukacyjnych i szans na rynku pracy osób narażonych na wykluczenie społeczne, osób zamieszkałych na terenach wiejskich i zaniedbanych oraz osób niepełnosprawnych. Rozwój społeczeństwa informacyjnego oznacza działania skierowane na podwyższenie poziomu technologicznego poprzez podnoszenie umiejętności korzystania z nowoczesnych technik informacyjno-komunikacyjnych, aktualizowanie wiedzy o nowoczesnych formach zarządzania i organizacji pracy oraz podwyższanie poziomu wykształcenia społeczeństwa.

Zrównoważony rozwój oznacza rozwój społeczno-gospodarczy z poszanowaniem środowiska naturalnego.

Rozdział 3.

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU OSTROWSKIEGO

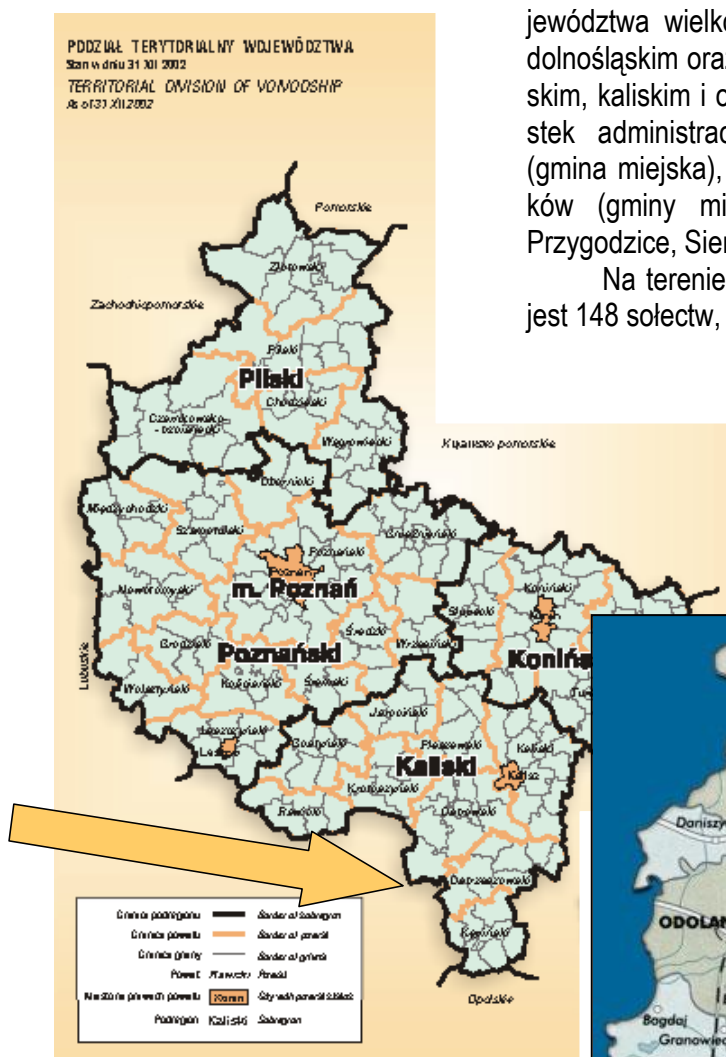
3.1. Charakterystyka ogólna Powiatu

3.1.1 Położenie

Powiat Ostrowski leży w południowej części województwa wielkopolskiego, graniczy z województwem dolnośląskim oraz z powiatami: krotoszyńskim, pleszewskim, kaliskim i ostreszowskim. Powiat tworzy 8 jednostek administracyjnych: miasto Ostrow Wielkopolski (gmina miejska), Nowe Skalmierzyce, Odolanów, Raszków (gminy miejsko-wiejskie), Ostrow Wielkopolski, Przygodzice, Sierszewice i Sośnie (gminy wiejskie).

Na terenie powiatu ostrowskiego zlokalizowanych jest 148 sołectw, 210 miejscowości w tej liczbie 206 wsi.

Powierzchnia powiatu obejmuje obszar 1 160,7 km², co stanowi 3,9% powierzchni województwa wielkopolskiego (7 pozycja pod względem powierzchni w województwie na 35 powiatów).

Siedzibą powiatu jest miasto Ostrów Wielkopolski, będący równocześnie największym miastem powiatu o powierzchni 42,39 km² i liczbie mieszkańców 72 933 (stan na dzień 31 grudnia 2012). Dużym atutem Ziemi Ostrowskiej jest położenie geograficzne powiatu, który znajduje się między trzema dużymi ośrodkami miejskimi: Poznaniem, Wrocławiem i Łodzią. Przez tereny powiatu przebiegają szlaki komunikacyjne o istotnym znaczeniu dla gospodarki narodowej - drogi krajowe: Wrocław - Łódź, Katowice – Poznań oraz szlaki kolejowe: Katowice - Poznań, Wrocław - Łódź/Warszawa.

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski wg Kondrackiego obszar Powiatu Ostrowskiego należy do prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Niziny Środkowopolskie, makroregionów: Nizina Południowowielkopolska, Obniżenie Milicko-Głogowskie i Wał Trzebnicki.

Nizina Południowowielkopolska położona jest pomiędzy pojezierzami Leszczyńskim i Wielkopolskim od północy, a Obniżeniem Milicko – Głogowskim i Wyżyną Małopolską od południa, w dorzeczu Warty (i częściowo środkowej Odry).

Obniżenie Milicko-Gorzowskie obejmuje obszar 3 239 km² pasa obniżień o charakterze pradoliny i zagłębień końcowych stadiu Warty. Oddziela Wysoczyzny Południowowielkopolskie od Wału Trzebnickiego.

Wał Trzebnicki jest makroregionem utworzonym przez pas wzniesień, przekraczających 200 m n.p.m., o długości ok. 200 km i szerokości 10 km. Obszar makroregionu wynosi 3 239 km². W skład makroregionu wchodzi 6 mezoregionów. Wał Trzebnicki obejmuje południową część Powiatu Ostrowskiego.

Powiat Ostrowski znajduje się na pograniczu mezoregionów: Wysoczyzny Kaliskiej, Kotliny Milickiej, Kotliny Grabowskiej, Wzgórze Ostreszowskich i Wzgórze Twardogórskich.

Wysoczyzna Kaliska stanowi przedłużenie Wysoczyzny Leszczyńskiej i wyróżnia się większymi wzniesieniami, których wysokość wynosi od 125 do 150 m n.p.m. Na zachód od Dobrzycy występuje ciąg piaszczysto-żwirowych pagórków. Wschodnią część tego re-

gionu przecina Proсна, zachodnia część odwadniana jest ku północy przez Obrę i Lutynię, ku południowi zaś przez dopływy Baryczy. Mezoregion zajmuje 2 623 km² i obejmuje północną część powiatu, wraz z Ostrowem Wlkp.

Kotlina Milicka (Odolanowska) jest zagłębieniem końcowym lodowca warciańskiego. Piaszczyste dno doliny, na którym występują wydmy, porastają lasy (zespół Lasów Milickich), występują też znaczne powierzchnie łąkowe. Mezoregion obejmuje obszar o powierzchni 850 km². Przez północną część mezoregionu przepływa rzeka Barycz, dopływ Odry. Mezoregion zajmuje południowo-zachodnią część powiatu, tj. dolinę rzeki Barycz i tereny na południe od niej.

Kotlina Grabowska jest to nieckowate obniżenie. Dno kotliny, podobnie jak w Kotlinie Milickiej, wyściełają piaski lodowcowo-rzeczne i rzeczne, na których występują wydmy. Przez środek kotliny przepływa rzeka Proсна. Całkowita powierzchnia mezoregionu wynosi 830 km². Na terenie Powiatu Ostrowskiego kotlina obejmuje południowo-wschodni pas obszaru, leżący na zachód od Prosnego.

Wzgórza Ostrzeszowskie obejmują wschodnią część Wału Trzebnickiego. Na terenie powiatu sięgają do jego południowo-wschodniego krańca w okolicach Strzyżewa.

Wzgórza Twardogórskie należą również do Wału Trzebnickiego i obejmują południowo-zachodnią część powiatu w okolicach Cieszyna, z najwyższym szczytem Winna Góra (199 m n.p.m.).

3.1.2 Powierzchnia

Ze względu na posiadane warunki naturalne i stan uprzemysłowienia regionu, Powiat Ostrowski ma charakter rolniczo-przemysłowy. Decydują o tym w głównej mierze stan uprzemysłowienia, oraz posiadane warunki naturalne, zależne od poszczególnych części powiatu. Na terenie gmin Nowe Skalmierzyce i Raszków istnieją lepsze warunki glebowe i z tego względu gminy te mają charakter rolniczy.

Strukturę użytkowania gruntów w powiecie ostrowskim prezentuje tablica 3.1 oraz wykresy 3.1 i 3.2.

Tabela 3.1

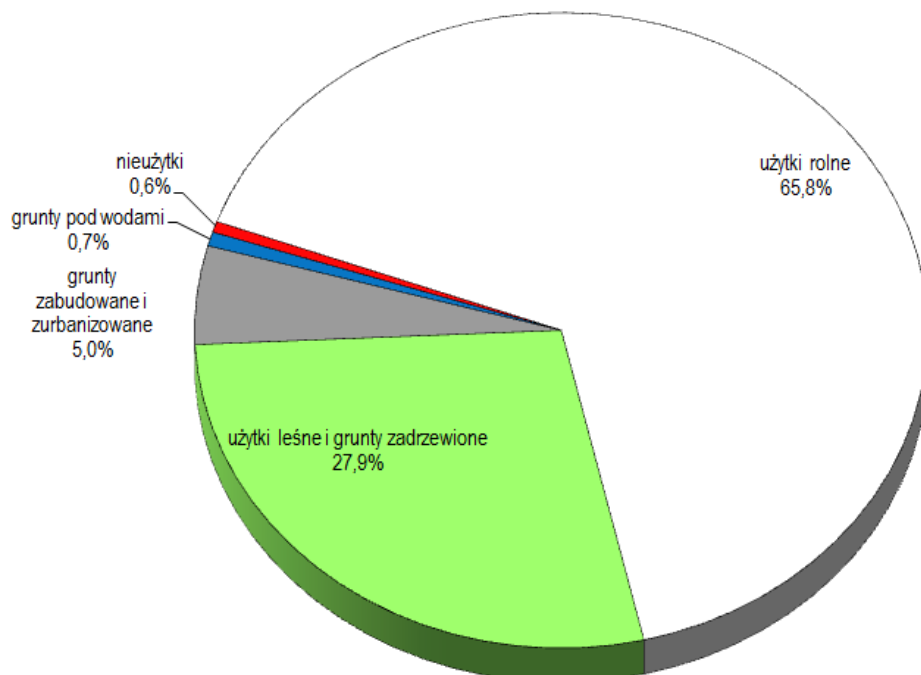
Powierzchnia powiatu według kierunków wykorzystania

Rodzaje gruntów	Powierzchnia ewidencyjna [ha]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
Powierzchnia ogólna	116 065	100,0
Użytki rolne	76 260	65,8
Użytki leśne i grunty zadrzewione	32 332	27,9
Grunty zabudowane i zurbanizowane	5 794	5,0
Grunty pod wodami	830	0,7
Nie użytki	849	0,6

Źródło: *Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2013*,
Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

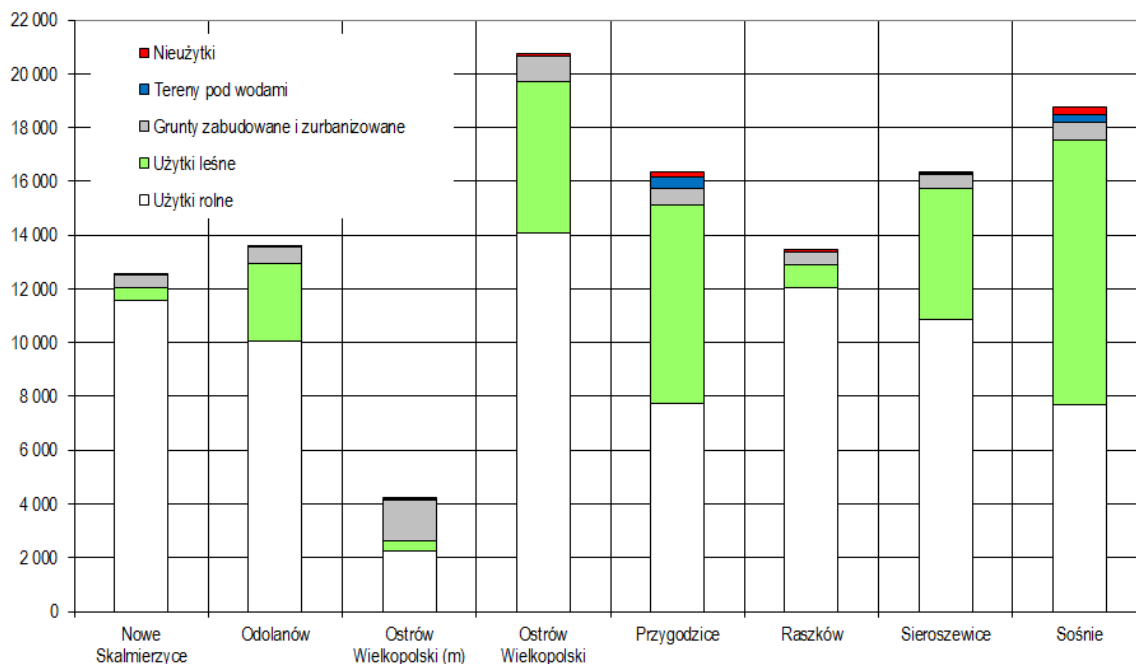
W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne, które zajmują łącznie 76 260 hektarów (65,8%). Ponad 1/4 powierzchni powiatu zajmują użytki leśne i grunty zadrzewione – 32 332 ha. Grunty zabudowane i zurbanizowane, stanowiące 5% powierzchni, zajmują 5 794 ha, zaś pozostały obszar zajmują grunty pod wodami i nieużytki.

Wykres 3.1. Powierzchnia powiatu według kierunków wykorzystania

Źródło: Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2013, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

Wykres 3.2 Formy użytkowania terenu w poszczególnych jednostkach administracyjnych Powiatu Ostrowskiego

Źródło: Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2013, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

3.1.3 Środowisko przyrodnicze

Warunki środowiskowe

Warunki klimatyczne panujące na terenie powiatu należą do umiarkowanych i w dużej mierze uwarunkowane są wpływami mas powietrza polarno-morskiego i polarno-kontynentalnego. Według regionalizacji klimatycznej E. Romera Powiat Ostrowski położony jest w obrębie regionu Kraina Wielkich Dolin.

Według A. Wiosia obszar Powiatu Ostrowskiego znajduje się na pograniczu Regionu Środkowowielkopolskiego i Regionu Południowowielkopolskiego. Krainy te charakteryzują się dużym podobieństwem klimatycznym. Amplitudy temperatury są tutaj mniejsze niż przeciętne w Polsce, wiosny i lata są wczesne i ciepłe, zimy łagodne z nietrwałą pokrywą śnieżną, zalegającą około 40 do 60 dni. Charakterystyczna dla tej strefy jest także dość duża liczba dni ciepłych z pogodą pochmurną bez opadu, która wynosi około 60. Dni słonecznych rejestruje się tu średnio około 40, natomiast pochmurnych około 205.

Dane dotyczące klimatu Powiatu Ostrowskiego, zawarte w tabeli 3.2, opracowano na podstawie obserwacji prowadzonych w stacji meteorologicznej zlokalizowanej w Ostrowie Wielkopolskim (dane z wielolecia 1949-1971 r).

Tabela 3.2

Parametry klimatyczne Powiatu Ostrowskiego

Parametr	Wartość
Średnia roczna temperatura powietrza	8,1°C
Średni roczny opad	541 mm

Źródło: Dane stacji meteorologicznej w Ostrowie Wielkopolskim

Na obszarze Powiatu Ostrowskiego najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 18,2°C, najchłodniejszym styczeń -2,2°C. Ujemne temperatury występują od grudnia do marca włącznie. Najwyższe opady w ciągu roku, odnotowywane są w miesiącach letnich, najniższe w miesiącach zimowych od stycznia do marca. W okresie wegetacyjnym (od IV do IX) średnie opady wynoszą 333 mm. Średnia roczna wilgotność powietrza przekracza 80%.

Teren Powiatu Ostrowskiego nie wykazuje znacznych dysproporcji w lokalnych warunkach klimatycznych. Pewne różnice klimatyczne zaznaczają się okresowo na terenach wysoczyznowych oraz większych dolin rzecznych Proсны i Baryczy. W rejonie dolin rzecznych okresowo zalegają chłodniejsze masy powietrza o zwiększonej wilgotności oraz częściej występują przygruntowe przymrozki. Doliny rzeczne pełnią, więc okresowo rolę korytarzy umożliwiających spływ chłodnego powietrza.

Zjawiska podwyższonej wilgotności powietrza oraz większej częstotliwości występowania mgieł i zamglenia towarzyszą również płytko występującym wodom gruntowym, podmokłościom i stawom. Pewien swoisty mikroklimat wprowadzają również kompleksy leśne rozproszone po terenie powiatu, w postaci większych i mniejszych enklaw roślinnych. Cechuje je większa wilgotność powietrza, zacisżność, zacienienie. Wpływają łagodząco na dobowe i roczne wahania temperatur. Oddziaływanie lasów na klimat terenów sąsiednich dotyczy przede wszystkim pasa o szerokości 50-100 m wokół większego kompleksu leśnego.

Rzeźba terenu

Ukształtowanie terenu, rzeźba, gleby, wody oraz krajobraz powiatu są pochodzenia polodowcowego. Na rzeźbę terenu największy wpływ wywarło zlodowacenie środkowopolskie, w czasie tzw. stadiału Warty (około 150 tys. lat temu). Nacisk mas lodowca spowodował powstanie równiny moreny dennej (mezoregionu Wysoczyzna Kaliska), spiętrzone przez czoło lodowca starsze warstwy podłoża i materiał skalny utworzyły morenę czołową (Wzgórza Ostrzeszowskie i Twardogórskie), a spływające z topniejących lodowców wody wyżłobiły Kotlinę Milicką (Odolanowską) z pradoliną Baryczy i Kotlinę Grabowską z poziomami terasowymi Proсны. Teren Powiatu Ostrowskiego jest więc obszarem urozmaiconym pod względem rzeźby terenu.

Różnice wysokości na terenie powiatu mające odzwierciedlenie w wartościach rzędnych bezwzględnych, są niewielkie.

Wody podziemne

Wody podziemne ze względu na ich wysoką jakość są bardzo ważnym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę pitną. Na terenie Powiatu Ostrowskiego zbiorniki wód podziemnych o znaczeniu użytkowym występują w utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych.

W obrębie utworów czwartorzędowych występują dwa poziomy wodonośne gruntowy i wgłębny międzyglinowy i podglinowy. Poziomy wodonośne rozdzielone są iltami i mułkami zastoi-skowymi o miąższości do ok. 30 m. Poziom gruntowy występuje głównie w obrębie dolin rzecznych. Poziom ten ze względu na korzystne parametry hydrogeologiczne i jakościowe jest często ujmowany.

Wody poziomu trzeciorzędowego występują w piaskach wodonośnych z nakładem nieprzepuszczalnych ilów lub słabo przepuszczalnych glin morenowych, na głębokości od 60 do 100 m. Poziom ten zasilany jest w drodze przesączania i nadległych poziomów.

Na terenie powiatu znajdują się fragmenty czterech głównych zbiorników wód podziemnych. We wschodniej części powiatu znajduje się zbiornik nr 311 (zbiornik rzeki Proсны), na terenie zlewni rzeki Baryczy zlokalizowany jest zbiornik nr 303, w północno-wschodniej części powiatu zbiornik nr 309, natomiast w obrębie miasta Ostrow Wielkop. zbiornik nr 310. Wszystkie zbiorniki są pochodzenia czwartorzędowego.

Wody powierzchniowe płynące

Sieć rzeczna Powiatu Ostrowskiego tworzą przede wszystkim lewobrzeżne dopływy rzeki Proсны, oraz zlewnia źródłowego odcinka Baryczy.

Rzeka Proсны jest lewostronnym dopływem Warty, uchodzącym do niej w km 348 w pobliżu miejscowości Modlica. Źródła rzeki znajdują się na Wyżynie Woźnicko-Wieluńskiej (w okolicach Wolencina). Całkowita długość rzeki wynosi 216,8 km, a powierzchnia zlewni 4 924,7 km². Na terenie Powiatu Ostrowskiego Proсны przebiega wzdłuż wschodniej granicy powiatu, przez gminy Nowe Skalmierzyce i Sieroszewice.

Głównym dopływem Proсны na terenie powiatu jest rzeczka Ołobok, (lewobrzeżny dopływ w km 81,7) o długości 36 km i powierzchni zlewni 448 km², znajdująca się w całości na terenie Powiatu Ostrowskiego. Wody rzeczki mają źródło w okolicy miejscowości Korytnica (gm. Raszków) i płyną w kierunku wschodnim przez Raszków, Ostrow Wielkopolski, Psary i Ołobok. Wody

Ołoboku zasilane są mniejszymi ciekami: od północy Niedźwiadą i Ciemną, od południa Zgniłą Baryczą.

Rzeka Barycz jest prawobrzeżnym dopływem Odry o długości 133 km i całkowitej powierzchni zlewni 5 534 km². Na terenie Powiatu Ostrowskiego znajduje się źródłowy odcinek rzeki o długości 25,4 km i zlewni 199,6 km². Źródła rzeki są trudne do określenia, lecz orientacyjnie znajdują się w okolicach miejscowości Bagufałów na wschód od Przygodzic na terenie gminy Sieroszewice. Rzeka płynie w kierunku zachodnim przez tereny gmin Sieroszewice, Ostrów Wielkopolski, Przygodzice i Odolanów.

W obszarze wypływu rzeki zachodzi rzadkie zjawisko bifurkacji obszarowej, które objawia się tym, że część wód źródłowych tworzy właściwą rzekę Barycz, a pozostała część płynie w przeciwnym kierunku (na wschód) tworząc rzeczkę Leniwa Barycz (dopływ Zgniłej Baryczy). Dopływem Baryczy na terenie powiatu jest Olszówka.

Pozostałe ciek wodne na terenie Powiatu: pod względem zasobności w wody powierzchniowe płynące Powiat Ostrowski zaliczany jest do obszarów o małej zasobności. Prócz wymienionych głównych rzek Proсны, Baryczy i Ołoboku przez teren powiatu przepływają mniejsze ciek, których zestawienie przedstawia tablica 3.1.

Tablica 3.1

Zestawienie cieków wodnych na terenie Powiatu Ostrowskiego

Lokalizacja	Charakterystyka
Gmina Nowe Skalmierzyce	Ciemna, Lipówka
Miasto i Gmina Odolanów	Kanał Świecki-Barycz, Olszówka, Złotnica, Meresznicza, Rów Orpiszewski, Wiesiołek, Kuroch, Rów Główny, Rów B i C
Miasto Ostrów Wlkp.	Ołobok, Zgniła Barycz, Kuroch, Rów Orpiszewski, Rów B i C
Gmina Ostrów Wlkp.	Niedźwiada, Kuroch, Rów Orpiszewski
Gmina Przygodzice	Złotnica, Dąbrowka, Kanał Chynowski, Zgniła Barycz, Kanał Helenowski, Rów Główny, Rów B i C
Gmina i Miasto Raszków	Lutynia, Kuroch, Trzebówka, Ołobok
Gmina Sieroszewice	Ciemna, Bystrzyca, Rów Masanowski, Kanał Masanowski, Kanał Biernacice, Zgniła Barycz
Gmina Sośnie	Polska Woda, Młyńska Woda, Kobylarka, Malinowa Woda, Meresznicza, Młyński Rów, Złotnica

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Ostrowie Wielkopolskim

Łącznie na terenie Powiatu Ostrowskiego znajduje się 358,16 km rzek oraz 1 745,3 km rowów melioracyjnych.

Zbiorniki wodne

Jeziora Na obszarze Powiatu Ostrowskiego brak jest naturalnych jezior, ze względu na położenie powiatu poza granicami ostatniego zlodowacenia.

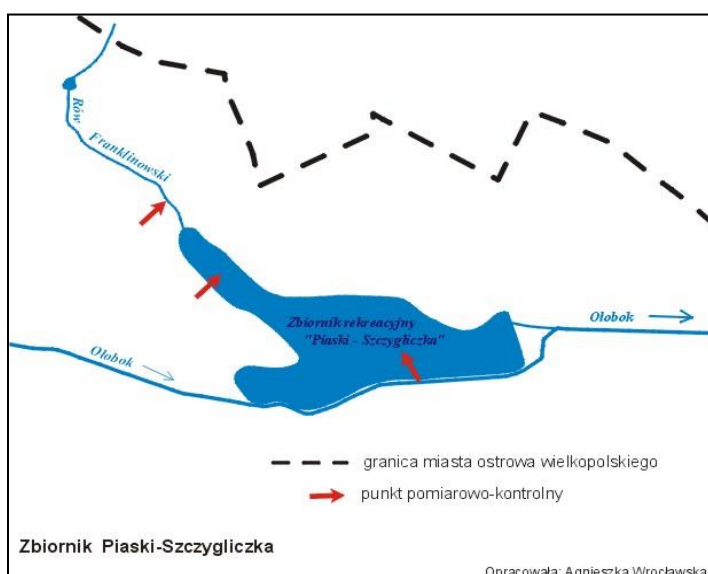
Stawy hodowlane Główne zasoby wód stojących na terenie powiatu stanowią stawy hodowlane. Duża ilość wód płynących spowodowała dogodne warunki do prowadzenia gospodarki rybackiej. Wody licznych rzeczek zasilają kompleksy stawów hodowlanych, z których największe to:

- Kompleks Przygodzice – Trzcieliny,
- Dębica – Kocięba,
- W okolicach miejscowości Janisławice, Konradów i Możdżanów (gm. Sośnie).

Stawy rybne w gminach Przygodzice i Sośnie należą do kompleksu stawów Milickich, który został utworzony w Dolinie Baryczy na przełomie XII-XIII w. przez zakon Cystersów. Obecnie stawy te są własnością Agencji Nieruchomości Rolnej, a dzierżawcą stawów są Gospodarstwa Rybackie Przygodzice i Możdżanów. Na stawach prowadzona jest głównie hodowla karpia.

Zbiorniki retencyjne Retencja wody na terenie powiatu odbywa się przede wszystkim za

pomocą stawów hodowlanych. W północnej części Ostrowa Wielkopolskiego w latach 1974-1978 powstał sztuczny zbiornik *Piaski-Szczygliczka* o maksymalnej powierzchni zalewu 32,9 ha, który zasilają wody niewielkiego cieką o nazwie Rów Franklinowski tuż przy odpływie tego cieką do Ołoboku (od południa grobla oddziela zbiornik od Ołoboku). Całkowita ilość magazynowanej wody wynosi 810 000 m³. Wodę spiętrzone wysoko usytuowanym przelewem, ale zbiornik nie osiąga maksymalnego stopnia piętrzenia

ze względu na słabe zasilanie wodami Rowu Franklinowskiego i Ołoboku. Nad brzegiem tego zbiornika powstał ośrodek wypoczynkowy.

Gleby

Pokrywą glebową powiatu tworzą przede wszystkim gleby bielcowe piaszczyste (około 81%) i słabo ilaste oraz gleby płowe na podłożu glin zwałowych – gliniaste (10 %), gleby pylaste (7 %). Gleby występujące na obszarze powiatu w większości zaklasyfikowane zostały do średnich i niższych klas bonitacyjnych. Znaczny procent, bo 53 % stanowią ziemie V i VI klasy bonitacyjnej, gleby klasy IV zajmują 33 %, a klasy III 14 % powierzchni. Ziemie I i II klasy nie występują.

Bonitacja gleb wyróżnia następujące klasy: klasa I - gleby orne najlepsze, klasa II - gleby orne bardzo dobre, klasa IIIa - gleby orne dobre, klasa IIIb - gleby średnio dobre, klasa IVa - gleby orne średniej jakości, klasa IVb - gleby orne średniej jakości (gorsze), klasa V - gleby orne słabe, klasa VI - gleby najslabsze, klasa VI RZ - gleby pod zalesienia.

Szczegółową klasyfikację gleb powiatu z uwzględnieniem podziału na poszczególne gminy, pod względem ich jakości bonitacyjnej przedstawiono w tabeli 3.5 i wykresie 3.3.

Tabela 3.5

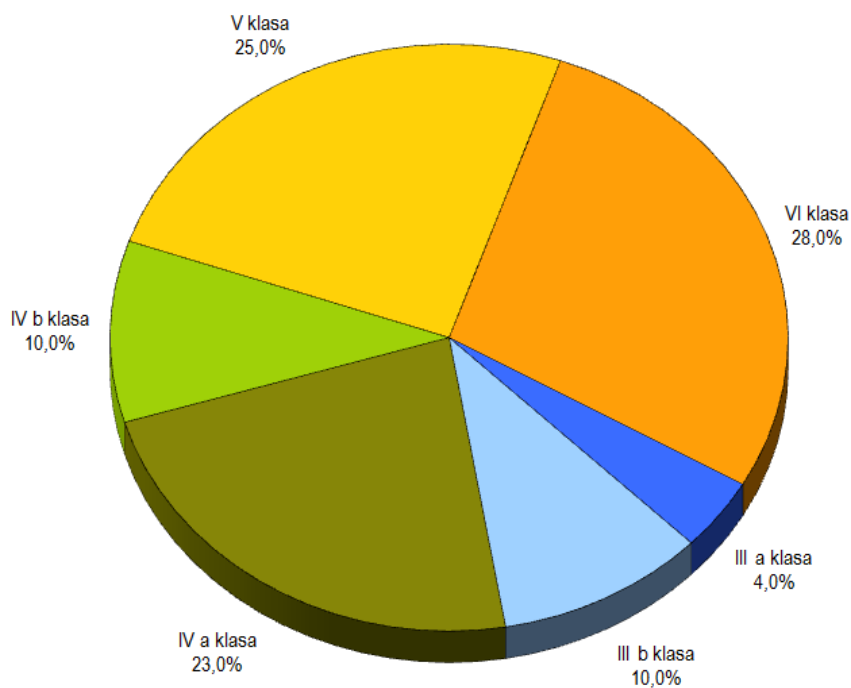
Zestawienie klasyfikacji gleb na terenie Powiatu

Powiat / gmina	Klasa bonitacyjna gruntów ornych wyrażona w [%]								
	I	II	III a	III b	IV a	IV b	V	VI	VI RZ
Ostrowski	0	0	4	10	23	10	25	28	0
Nowe Skalmierzyce	0	0	11	16	32	12	21	8	0
Odolanów	0	0	0	2	12	8	21	56	1
Ostrów Wielkopolski	0	0	5	14	30	12	19	20	0
Ostrów Wielkopolski (m)	0	0	0	5	30	7	30	28	0
Przygodzice	0	0	0	4	9	8	28	50	1
Raszków	0	0	3	16	33	14	23	11	0
Sieroszewice	0	0	0	2	13	9	34	40	2
Sośnie	0	0	0	0	2	2	33	61	2

Źródło: WIOŚ Zasobność i zanieczyszczenie gleb Wielkopolski

Na terenach gmin Nowe Skalmierzyce i Raszków w porównaniu do pozostałych gmin Powiatu Ostrowskiego istnieją lepsze warunki glebowe, dlatego gminy te mają charakter rolniczy. W pozostałych gminach występują gleby piaszczyste (V i VI klasa).

Wykres 3.3 Zestawienie klasyfikacji gleb na terenie Powiatu

Źródło: WIOŚ Zasobność i zanieczyszczenie gleb Wielkopolski

Szata roślinna

Powiat Ostrowski charakteryzuje się umiarkowaną lesistością szacowaną na około 27,9 % ogólnej powierzchni. Lasy występują głównie w południowej części powiatu w gminach Sośnie, Przygodzice i Sieroszewice. Na terenach pozostałych gmin występuje mniejszy stopień zalesienia, dlatego też ważną funkcję przyrodniczą pełni tam roślinność nieleśna i śródpolna. Szczególną rolę odgrywają zbiorowiska łąkowe i szuwarowe w dolinach rzek, oraz roślinność na stawach hodowlanych licznie występujących w gminach Sośnie i Przygodzice (przy rozdzielających stawy groblach rosną pasy roślinności, głównie trzciny pospolitej).

O bogactwie flory Powiatu Ostrowskiego świadczy występowanie bardzo dużej liczby gatunków roślin chronionych leśnych, łąkowych i wodnych. Zaliczyć do nich można:

- w lasach: widłaki - jałowcowaty, goździsty i spłaszczony; paprotka zwyczajna, długosz królewski, rosiczka okrągłolistna, kruszczyk szerokolistny, buławnik wielkokwiatowy, lilia złotogłów. wawrzynek wilczełyko, bluszcz pospolity, wiciokrzew pomorski, jarząb brekinia;
- na stawach rybnych: salwinia pływająca, grażel żółty, grzybienie białe, grzybieńczyk wodny;
- na łąkach: storczyki szerokolistny, krwisty i plamisty; kruszczyk błotny, mieczyk dachówkowaty. pełnik europejski, goździk pyszny.

Stwierdzono też gatunki roślin podlegających ochronie częściowej.

Lasy występujące na terenie powiatu to przede wszystkim drzewostan sosnowy. W mniejszym stopniu występuje brzoza, olsza, dąb i świerk pospolity. Według klasyfikacji geobotanicznej W. Szafera, lasy Powiatu Ostrowskiego zaliczane są do Działu Bałtyckiego, Poddziału Pasa Wielkich Dolin oraz Krainy Wielkopolsko – Kujawskiej. Powiat posiada lesistość wynoszącą blisko 27,89 % (w skali kraju ok. 28 %). Najsilniej zalesiona jest południowa część powiatu (gminy Sośnie i Przygodzice).

Ze względu na niewielką lesistość w północnej części powiatu, ważną rolę w systemie ekologicznym spełnia roślinność nieleśna, czyli zieleń śródpolna, zieleń parkowa oraz zieleń cmentarna. Zadrzewienia śródpolne, szczególnie o charakterze pasowym spełniają na obszarach użytkowanych rolniczo funkcję zabezpieczającą przed procesami erozyjnymi. Na terenie powiatu najistotniejsze znaczenie ma to w gminach Nowe Skalmierzyce i Raszków, o największym wskaźniku rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Zieleń cmentarna stanowi uzupełnienie roślinności na terenie powiatu. W jej skład wchodzi zieleń występująca zarówno na cmentarzach czynnych jak i nieczynnych.

Świat zwierząt

Fauna Powiatu Ostrowskiego jest bardzo zróżnicowana. W lasach występują następujące gatunki zwierzyny grubej: sarny, dziki, jelenie i rzadko daniele. Wyjątkowo stwierdzane są łosie, a jeszcze w niedawnej przeszłości wilki. Zwierzyna drobna reprezentowana jest między innymi przez: lisy, zające, wydry, bobry, kuny, piżmaki. Drobne ssaki reprezentują także różne gatunki myszy i norników oraz chronione: ryjówka aksamitna i malutka, rzęsorek rzeczek, zębielek karliczek, wiewiórka, łasica i gronostaj. Występuje też kilka gatunków nietoperzy m. in.: nocek Natterera Brandta, duży i rudy; borowiec wielki, karlik malutki i większy, mroczek późny, gacek szary i brunatny.

Licznie występuje też fauna ryb, do której należy m.in.: ukleja, lin, leszcz, płoć, karaś, karp, okoń, szczupak i sum. Wśród płazów występują różne gatunki żab, traszki: zwyczajna i grzebie-

niasta; ropuchy: szara, zielona i paskówka; rzętotka drzewna, kumak nizinny i grzebiuszka ziemna. Z gadów: jaszczurki zwinka i żyworodna, padalec, zaskroniec i żmija zygzakowata.

Najliczniejszą i najbardziej zróżnicowaną grupą są ptaki, żerujące i gniazdujące głównie w dolinach rzecznych (Proсны i Baryczy), na stawach rybnych oraz podmokłych łąkach. Znajdują się tam miejsca lęgowe ptaków wodnych, z których na szczególną uwagę zasługują: 4 gatunki perkozów (perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, zauszniak i perkozek), podobny do czapli bąk, łabędź niemy, gęś gęgawa, kilka gatunków kaczek (najczęstsze to krzyżówka, głowienka, czernica, krakwa), błotniak stawowy, łyska, kokoszka wodna, wodnik, mewa śmieszka, rybitwa rzeczna i czarna, zimorodek i remiz. Badania ornitologiczne prowadzone na tym terenie w 2000 roku wykazały także rzadkie występowanie tak egzotycznych ptaków jak pelikan, warzęcha czy czerwona (flaming). Jest to teren żerowania orłów bielików, rybołówów, bocianów czarnych i białych oraz kormoranów. Stawy stanowią również ważne miejsce wypoczynku ptaków przelotowych. Ptaki występują również na innych typach siedlisk. Na łąkach i polach spotkać można skowronka, przepiórkę, bażanty i kuropatwy, a także gatunki rzadkich ptaków siewkowych. Gniazdują tu czajka, rycyk, bekas kszyc rzadziej kulik wielki i brodziec krwawodziób, a wyjątkowo batalion. Spotkać także można zagrożonego wyginięciem w skali światowej derkacza. Bardzo bogate w ptaki są, siedliska parkowe. W kilku wieżach kościelnych gniazduje ginąca w Polsce sowa płomykówka.

3.2 Struktura demograficzna społeczności Powiatu Ostrowskiego

Liczba ludności powiatu ostrowskiego wynosiła w dniu 31 grudnia 2012 roku 161 068 osób. W tej liczbie było 82 204 kobiety i 78 864 mężczyzn (odpowiednio 51,04 i 48,96% populacji). Współczynnik feminizacji – tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn – był wysoki i wyniósł 104,2. Oznacza to niebezpieczne zbliżenie do poziomu 105, powyżej którego relacja liczby kobiet do liczby mężczyzn może niekorzystnie wpływać na biologiczną reprodukcję populacji. Niemniej warto zauważyć iż na przestrzeni ostatnich 10 lat współczynnik feminizacji w powiecie ostrowskim nieznacznie spadł o 0,7 kobiety na 100 mężczyzn.

Powiat ostrowski pod względem liczby mieszkańców zajmował 3 miejsce w województwie wielkopolskim, ustępując jedynie powiatom poznańskim – grodzkiemu i ziemskiemu. Gęstość zaludnienia powiatu ostrowskiego wynosiła 139 osób/1km² i była wyższa od średniej gęstości zaludnienia w województwie wielkopolskim o 19,7%. Pod względem gęstości zaludnienia powiat ostrowski zajmował 6 pozycję. Warto zauważyć iż w ostatnim dziesięcioleciu gęstość zaludnienia w Powiecie Ostrowskim wzrosła o 3 osoby na kilometr kwadratowy, przy jednoczesnym spadku w relacji do średniej Województwa Wielkopolskiego o 1,7 punktu procentowego. Przyczyną tej sytuacji była wyższa dynamika wzrostu liczby ludności w całej Wielkopolsce (o 4 osoby na kilometr kwadratowy) w stosunku do wzrostu liczby ludności Powiatu.

Wśród mieszkańców powiatu 52,7% stanowiła ludność miejska (10 pozycja w województwie wielkopolskim). W ciągu ostatnich 10 lat odsetek ludności miejskiej spadł w Powiecie Ostrowskim o 1,3 punktu procentowego.

Sytuację demograficzną Powiatu Ostrowskiego w latach 2002 - 2012 przedstawia tabela 3.6.

Tabela 3.6

Liczba ludności Powiatu Ostrowskiego według płci w latach 1999 – 2012

Rok	1999	2002	2012
Ogółem	160 988	158 511	161 068
Kobiety	82 076	81 139	82 204
Mężczyźni	78 912	77 372	78 864

Źródło: Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2013, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

Do roku 1999 liczebność ludności Powiatu stale rosła. W pierwszym dziesięcioleciu XXI wieku, w relacji do lat poprzednich, liczba mieszkańców Powiatu Ostrowskiego spadła. Początek drugiego dziesięciolecia to ponowny niewielki wzrost populacji. W badanym okresie znacznie zmienił się również współczynnik feminizacji, który w roku 1999 wynosił 104 kobiet/100 mężczyzn, a w roku 2002 aż 104,87 by w roku 2012 spaść do 104,24 kobiet/100 mężczyzn.

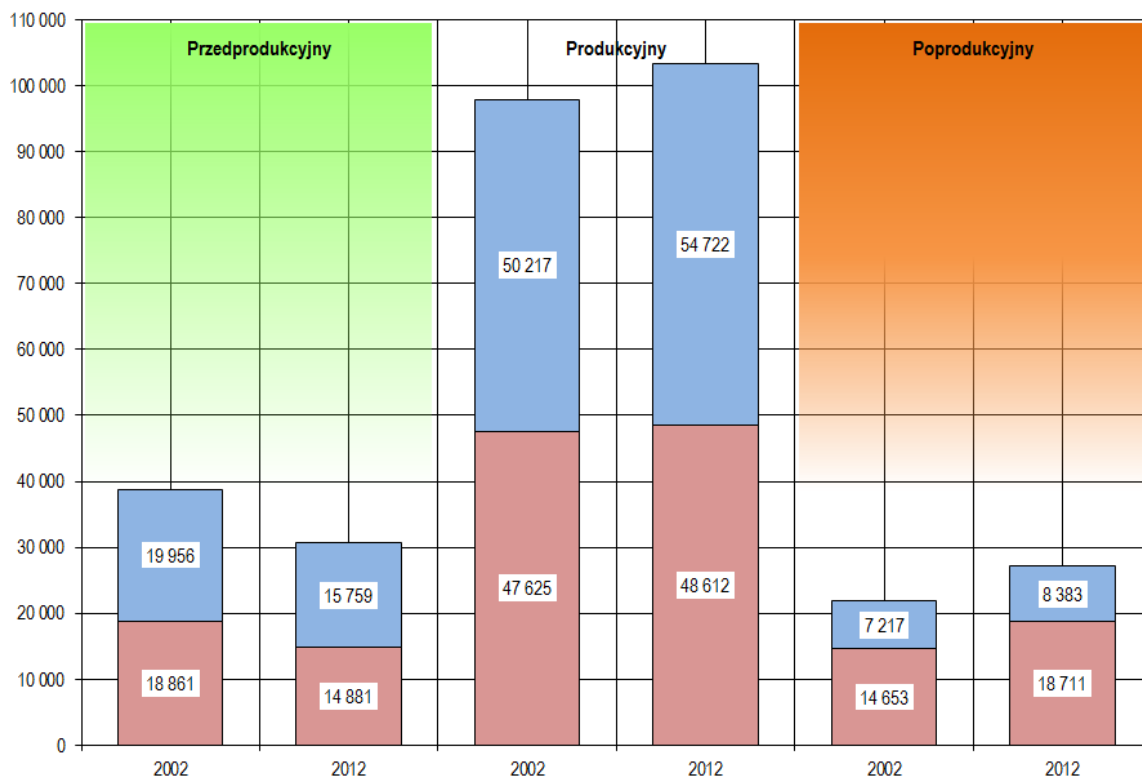
Warto zauważyć że spadek liczebności populacji oraz wzrost współczynnika feminizacji, który w Powiecie Ostrowskim następował w poprzednim dziesięcioleciu, obserwuje się w większości powiatów polskich. Przyczyna związana jest ze zmianą systemu wartości, zmianą zachowań prokreacyjnych rodzin (dziecko w rodzinie stało się dobrem konkurencyjnym wobec mieszkania czy dobrej pracy). Tym bardziej pozytywnie należy ocenić zmianę tej tendencji w Powiecie Ostrowskim, która pozwala na bardziej optymistyczne prognozy długoterminowe. Wskaźnik feminizacji w Powiecie Ostrowskim, jak to już powiedziano obniżył się, jest także niższy od średniej dla województwa wielkopolskiego i podregionu kaliskiego, która w badanym okresie wyniosła odpowiednio 105,61 i 105,04.

Liczba ludności w wieku produkcyjnym w Powiecie Ostrowskim wprawdzie wzrosła na przestrzeni ostatnich 10 lat o ponad pięć procent, również jej udział w całej populacji podniósł się o 2,5 punktu procentowego, jednak w ujęciu globalnym struktura grup wiekowych zmienia się bardzo niekorzystnie. W badanym okresie nastąpił drastyczny spadek liczby mieszkańców Powiatu Ostrowskiego w wieku przedprodukcyjnym – o ponad 21% - oraz o blisko 1/4 wzrosła liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ilość osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym na każde 1000 osób w wieku produkcyjnym) w Powiecie Ostrowskim wynosił w badanym okresie spadł z 620 do 559 osób. Główną przyczyną tej sytuacji był znaczny spadek dzietności i w konsekwencji stopnienie populacji przedprodukcyjnej w liczbach bezwzględnych o 8 177 osób.

Umowna granica określająca stopień starzenia się społeczeństwa to 15% osób powyżej 60. roku życia. W Powiecie Ostrowskim na koniec roku 2012 wskaźnik ten wyniósł 16,8% i wzrósł w stosunku do roku 2002 o trzy punktu procentowe. Ta sytuacja z pewnością niekorzystnie zapoczątkuje trudnościami zabezpieczenia emerytalnego i podstawowej opieki zdrowotnej, ponieważ w wiek emerytalny zaczynają wkraczać roczniki wyżu demograficznego lat pięćdziesiątych. Spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym spowoduje w najbliższej przyszłości wiele problemów związanych np. z bezrobociem wśród nauczycieli oraz koniecznością likwidacji niektórych placówek oświatowych.

Wykres 3.4 prezentuje strukturę ludności Powiatu według grup wiekowych – produkcyjnych i nieprodukcyjnych.

Wykres 3.4 Struktura ludności Powiatu według wieku w roku 2002 i 2012

Źródło: Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2013, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

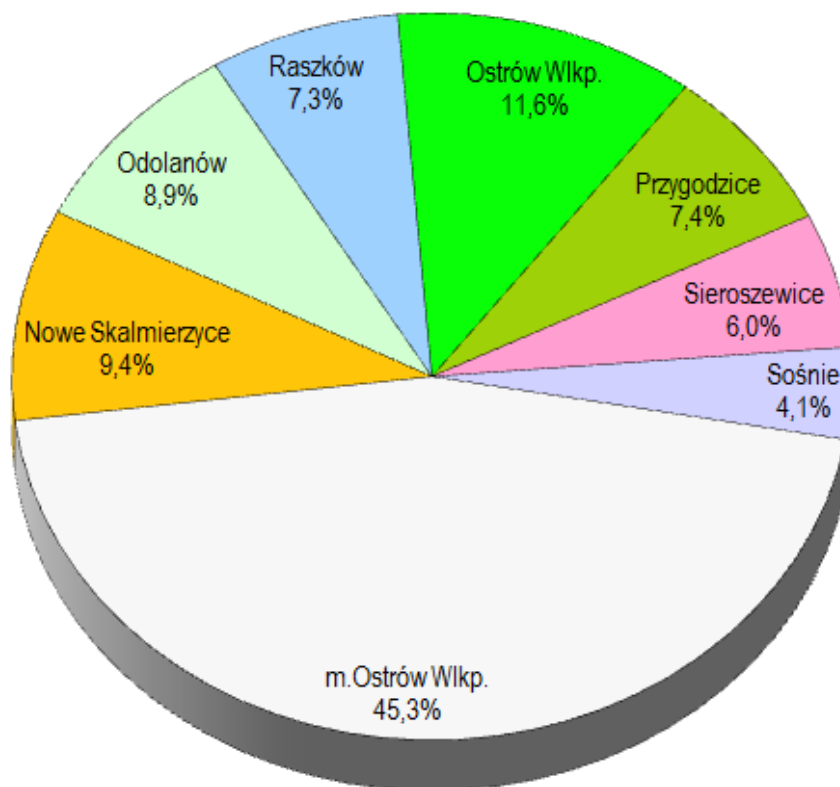
Wskaźnik gęstości zaludnienia w Powiecie Ostrowskim w badanym okresie wyniósł 138,85 osób/km² i był wyższy od przeciętnego dla województwa wielkopolskiego o ponad 20%. Natomiast w poszczególnych gminach Powiatu kształtował się następująco:

– m. Ostrów Wielkopolski	1 741
– Nowe Skalmierzyce	121
– Odolanów	105
– Ostrów Wielkopolski	90
– Raszków	88
– Przygodzice	73
– Sieroszewice	59
– Sośnie	35

Najliczniej zamieszkałą gminą Powiatu Ostrowskiego jest Miasto Ostrów Wielkopolski w którym mieszka blisko połowa populacji. Pozostałe gmin zamieszkuje podobna liczba mieszkańców – od 7 do 11% populacji Powiatu. Najmniej licznie zamieszkaną są gminy Sieroszewice (6,0%) i Sośnie (4,1%).

Wykres 3.5 prezentuje strukturę ludności Powiatu pod względem miejsca zamieszkania według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Wykres 3.5 Struktura ludności Powiatu Ostrowskiego ze względu na miejsce zamieszkania

Źródło: Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2013, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

Dane dotyczące przyrostu naturalnego w Powiecie Ostrowskim oraz w poszczególnych gminach Powiatu w roku 2012 prezentuje tabela 3.7.

Tabela 3.7

Przyrost naturalny w Powiecie Ostrowskim i gminach Powiatu

Wyszczególnienie	Przyrost naturalny
Powiat Ostrowski	1,12
m. Ostrów Wielkopolski	- 0,10
Nowe Skalmierzyce	0,46
Odolanów	5,18
Raszków	2,96
Ostrów Wielkopolski	3,00
Przygodzice	1,85
Sieroszewice	- 0,62
Sośnie	- 0,15

Źródło: Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2013, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

W Powiecie Ostrowskim odnotowano w badanym okresie dodatni przyrost naturalny. W rozbiciu na poszczególne gminy powiatu, najbardziej dodatnim przyrostem charakteryzowała się gminy Odolanów, Ostrów Wielkopolski oraz Raszków. Ujemny przyrost naturalny odnotowano w gminie Sieroszewice, Sośnie oraz w mieście Ostrów Wielkopolski.

3.3. Bezrobocie i rynek pracy

3.3.1 Bezrobocie

Zjawisko bezrobocia jest poważnym problemem społecznym. Wpływa ujemnie na postawy i zachowania osób bezpośrednio dotkniętych bezrobociem, a także członków ich rodzin. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy na dzień 31 grudnia 2013 roku zarejestrowanych było 6 628 osób bezrobotnych, w tym 3 723 kobiety tj. 56,2%, w tej liczbie było 2 719 długotrwale bezrobotnych, w tym 1 691 kobiet. Udział kobiet w strukturze stanowił niespełna 2/3 całej populacji bezrobotnych.

Dynamikę zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego prezentują tabela 3.8 i wykres 3.6.

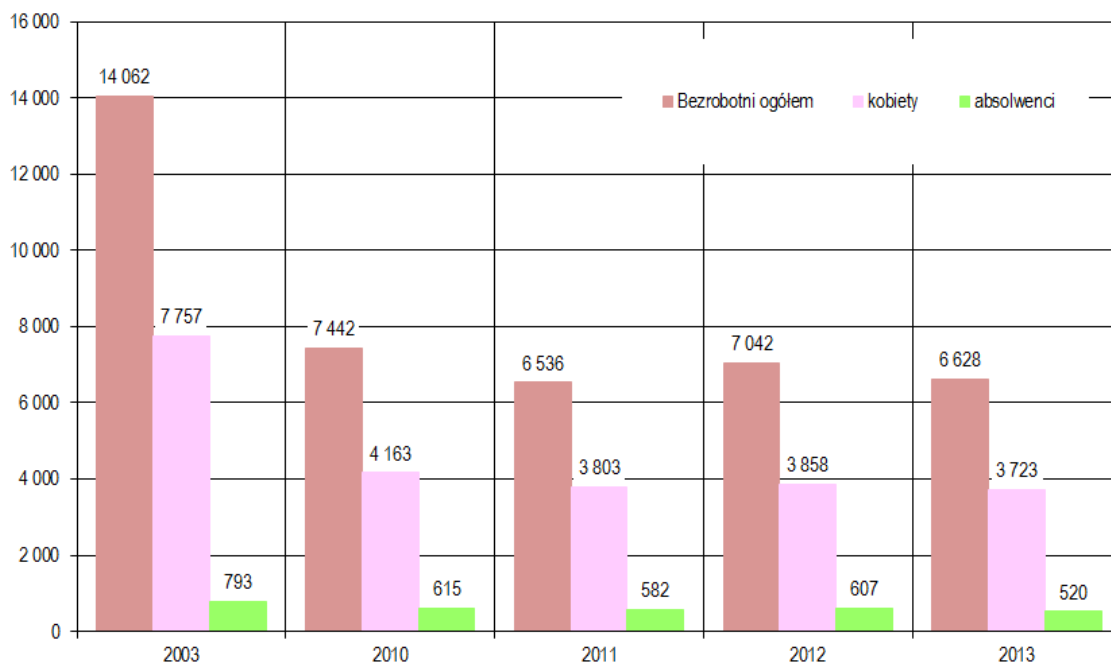
Tabela 3.8
Dynamika bezrobocia w Powiecie Ostrowskim w latach 2003-2013

Rok	Bezrobotni ogółem	w tym kobiety
2003	14 062	7 757
2010	7 442	4 163
2011	6 536	3 803
2012	7 042	3 858
2013	6 628	3 723

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Analizując dynamikę zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego na przestrzeni ostatnich lat oraz w odniesieniu do sytuacji sprzed 10 lat warto zauważyć kilka istotnych faktów, które mogą mieć wpływ na konstruowanie celów strategii oraz zadań realizacyjnych. Po pierwsze udział kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych – w całym analizowanym okresie mimo zmieniającej się koniunktury pozostawał na zbliżonym poziomie około 56% populacji. W tym samym okresie kobiety stanowiły około 51% wszystkich mieszkańców Powiatu Ostrowskiego. Oznacza to że kobiety stanowią grupę defaworyzowaną i powinny być w priorytetowy sposób uwzględniane przy konstruowaniu celów mających służyć rozwiązywaniu problemów społecznych.

Wykres 3.6 Dynamika bezrobocia w Powiecie Ostrowskim

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

W badanym okresie zaobserwowano istotny spadek wskaźnika bezrobocia w Powiecie Ostrowskim w stosunku do okresu bazowego (rok 2003) zaś w drugiej dekadzie XXI wieku stabilizację ilości osób bezrobotnych z wahaniami nie przekraczającymi 4% w układzie jednopodstawowym (do podstawy z roku 2010) i 10% w układzie rok do roku.

Bardzo istotną informacją dotyczącą zjawiska bezrobocia jest określenie jego struktury. Poniższe tabela i wykresy prezentują strukturę bezrobocia w Powiecie Ostrowskim w latach 2003-2013 pod względem:

- wieku,
- posiadanego wykształcenia,
- posiadanego stażu pracy,
- czasu pozostawania bez pracy.

Dynamikę struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem wieku osoby zarejestrowanej, prezentują tabela 3.9 i wykres 3.7.

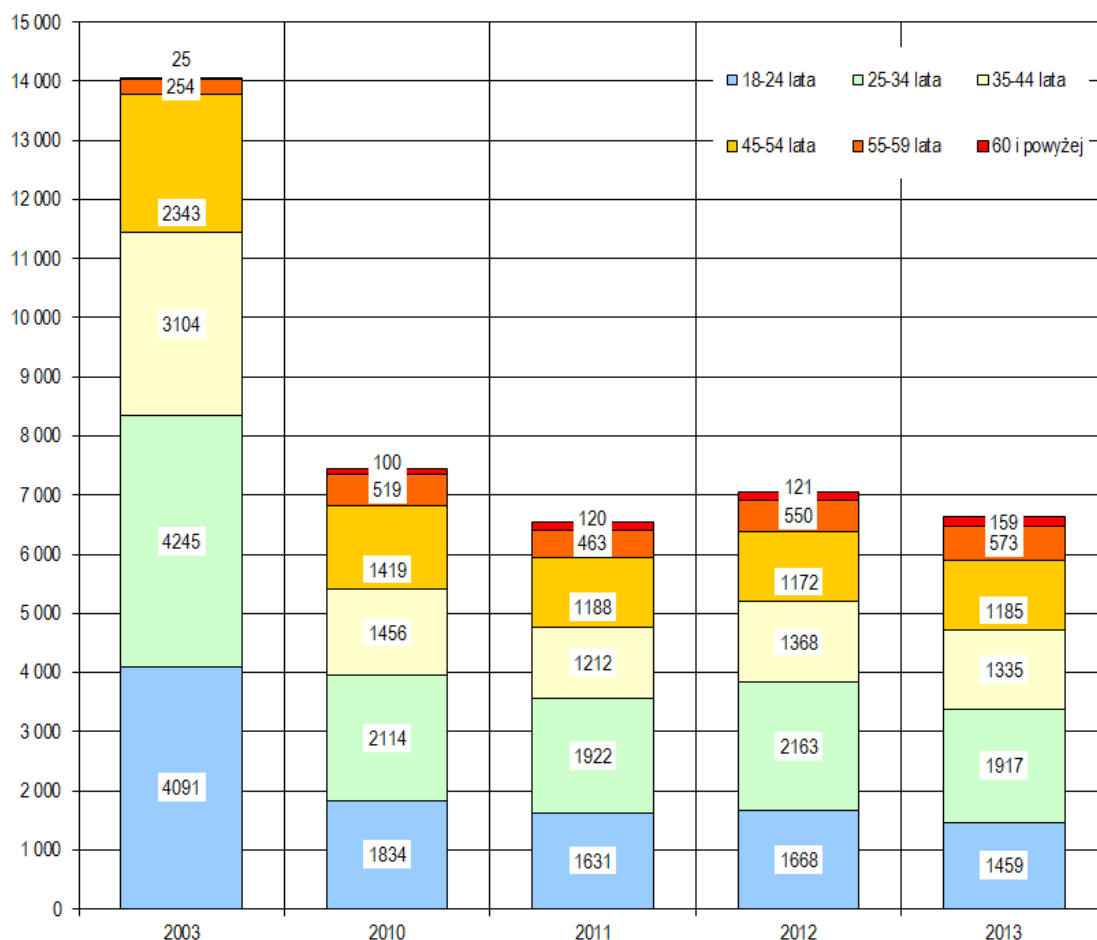
Tabela 3.9

Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem wieku osoby zarejestrowanej w latach 2003-2013

Wyszczególnienie	2003	2010	2011	2012	2013
18-24 lat	4 091	1 834	1 631	1 668	1 459
25-34 lat	4 245	2 114	1 922	2 163	1 917
35-44 lat	3 104	1 456	1 212	1 368	1 335
45-54 lat	2 343	1 419	1 188	1 172	1 185
55-59 lat	254	519	463	550	573
60 i powyżej	25	100	120	121	159

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 3.7 Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem wieku osoby zarejestrowanej w latach 2003-2013

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Dynamikę struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem poziomu wykształcenia osoby zarejestrowanej, prezentują tabela 3.10 i wykres 3.8.

Tabela 3.10

Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem wykształcenia osoby zarejestrowanej w latach 2003-2013

Wyszczególnienie	2003	2010	2011	2012	2013
Wyższe	527	774	753	769	798
Policealne i średnie zawodowe	3 494	1 728	1 460	1 544	1 460
Średnie ogólnokształcące	1 014	984	912	995	894
Zasadnicze zawodowe	6 185	2 608	2 243	2 498	2 284
Gimnazjalne i poniżej	2 842	1 348	1 168	1 236	1 192

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 3.8 Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem wykształcenia osoby zarejestrowanej w latach 2003-2013

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Dynamikę struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem stażu pracy osoby zarejestrowanej, prezentują tabela 3.11 i wykres 3.9.

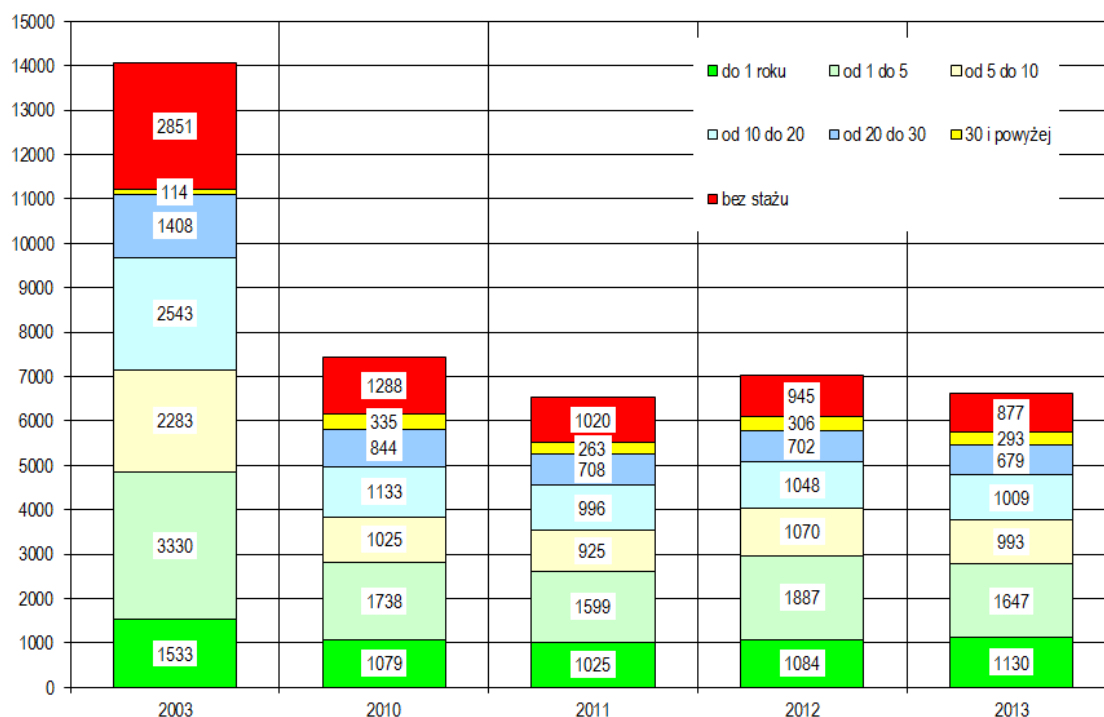
Tabela 3.11

Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem stażu pracy osoby zarejestrowanej w latach 2003-2013

Wyszczególnienie	2003	2010	2011	2012	2013
do 1 roku	1 533	1 079	1 025	1 084	1 130
od 1 do 5	3 330	1 738	1 599	1 887	1 647
od 5 do 10	2 283	1 025	925	1 070	993
od 10 do 20	2 543	1 133	996	1 048	1 009
od 20 do 30	1 408	844	708	702	679
30 i powyżej	114	335	263	306	293
bez stażu	2 851	1 288	1 020	945	877

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 3.9 Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem stażu pracy osoby zarejestrowanej w latach 2003-2013

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

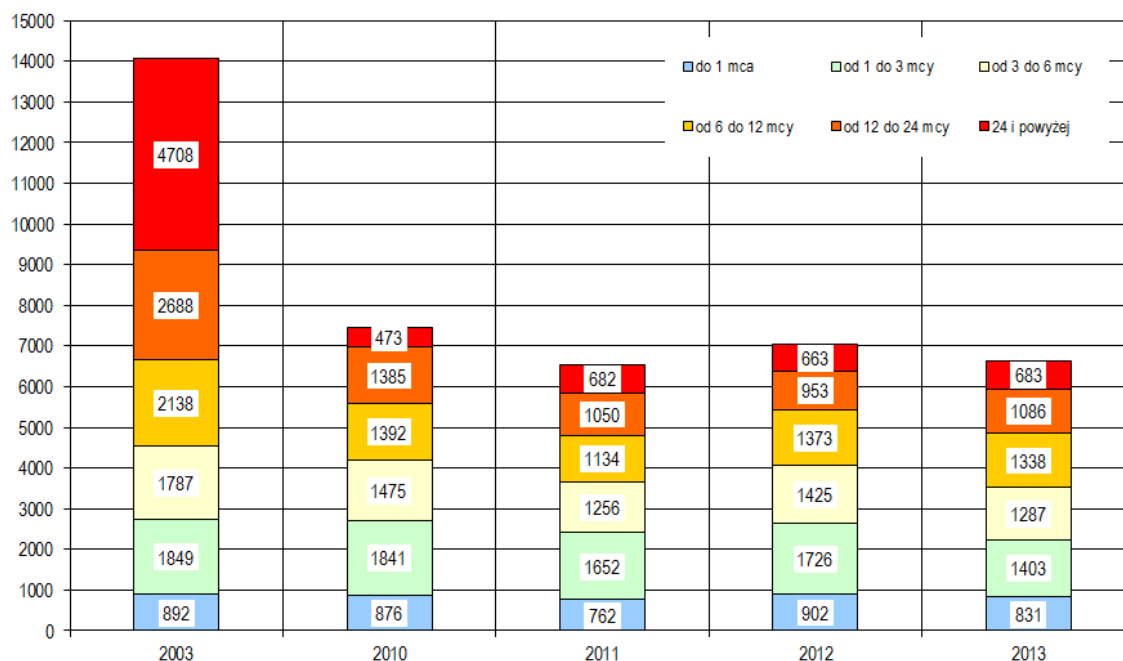
Dynamikę struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem czasu pozostawania bez pracy osoby zarejestrowanej, prezentują tabela 3.12 i wykres 3.10.

Tabela 3.12
Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem czasu pozostawania bez pracy osoby zarejestrowanej w latach 2003-2013

Wyszczególnienie	2003	2010	2011	2012	2013
do 1 mca	892	876	762	902	831
od 1 do 3 mcy	1 849	1 841	1 652	1 726	1 403
od 3 do 6 mcy	1 787	1 475	1 256	1 425	1 287
od 6 do 12 mcy	2 138	1 392	1 134	1 373	1 338
od 12 do 24 mcy	2 688	1 385	1 050	953	1 086
24 i powyżej	4 708	473	682	663	683

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 3.10 Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem czasu pozostawania bez pracy osoby zarejestrowanej w latach 2003-2013

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Struktura bezrobocia w kontekście **wieku osoby bezrobotnej** ulega ewolucyjnym zmianom. Przede wszystkim warto zauważyć iż podniósł się o ponad trzy lata z 33,12 do 36,39 lat średni ważony wiek przeciętnego bezrobotnego zarejestrowanego w Powiecie Ostrowskim. To oznacza iż średnia ważona wieku wzrosła o blisko 10 procent (9,85%). Sytuacja ta wynika z omówionych wcześniej tendencji demograficznych.

Druga zaobserwowana zmiana to znaczny, ponad trzynastokrotny wzrost udziału osób powyżej 60 roku życia w strukturze bezrobocia. Wiąże się to w największym stopniu ze zmianą wieku emerytalnego oraz większym naciskiem kładzionym na aktywizację zawodową tej grupy, co spowodowało bardziej powszechne jej ujawnienie w statystykach, a przede wszystkim zanik barier ochronnych - zarówno formalnych jak i zwyczajowych – dla osób w okresie poprzedzającym wiek emerytalny co spowodowało wzrost ilości osób bezrobotnych w tej grupie.

Niezmiernie wysoki odsetek osób młodych – od 18 do 34 roku życia – które stanowią w całym analizowanym okresie blisko połowę populacji bezrobotnych wskazuje na konieczność dalszego koncentrowania działań polityki społecznej Powiatu na tej grupie. Ma to również znaczenie w kontekście niepokojących trendów demograficznych, które bez wsparcia na rzecz zatrudniania osób młodych będą się umacniały. Trudno bowiem sobie wyobrazić iż osoba młoda nie mogąc znaleźć zatrudnienia będzie wchodziła w kolejne fazy rozwoju rodziny, a co za tym idzie kreowała przyrost naturalny w Powiecie Ostrowskim.

W strukturze bezrobocia ze względu na **poziom wykształcenia osoby bezrobotnej** zaobserwowano w analizowanym okresie istotne zmiany. Przede wszystkim nastąpił skokowy – ponad trzykrotny – przyrost odsetka osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Wzrost odnotowano nie tylko w udziale procentowym – z 3,75 do 12,04% - ale również w liczbach bezwzględnych co przy spadku ogólnej liczby osób bezrobotnych o ponad połowę jest szczególnie znaczące. Wskazuje to na istotne zmiany na rynku pracy: dyplom magistra, inżyniera czy licencjata nie stanowi już gwarancji zatrudnienia. Rynek docenia obecnie bardziej specjalistów z wybranych dziedzin niż posiadających wyższe wykształcenie humanistyczne, czy absolwentów zbyt licznie reprezentowanych kierunków ekonomicznych.

Drugim istotnym faktem, jest spadek o blisko 1/4 odsetka osób bezrobotnych posiadających wykształcenie zawodowe. Potwierdza to większe dostosowanie do potrzeb rynku pracy szkół zawodowych z terenu Powiatu Ostrowskiego. Niemniej w dalszym ciągu współpraca tych szkół z pracodawcami przy opracowywaniu programów kształcenia jest priorytetem w ramach polityki społecznej Powiatu, ponieważ bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym nadal stanowią najbardziej liczną grupę 34,46% całej populacji osób bezrobotnych.

W analizowanym okresie blisko dwukrotnie wzrósł odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Proces zachodzący w tej grupie jest odwrotny do bezrobotnych z wykształceniem zawodowym (zarówno zasadniczym jak i średnim), wykształcenie średnie nie stanowi żadnej gwarancji uzyskania zatrudnienia a program nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących nie daje kwalifikacji – nawet uniwersalnych – poszukiwanych przez rynek pracy. Ten obszar powinien znaleźć swoje odzwierciedlenie w celach i zadaniach strategii.

W strukturze bezrobocia pod względem **stażu pracy** trudno jednoznacznie wskazać dominującą grupę. Można jedynie zauważyć nieco większy od przeciętnego udział osób bez doświadczenia oraz osób posiadających staż pracy pomiędzy 1 rokiem a 5 lat, które stanowią niespełna 1/4 wszystkich bezrobotnych. Warto zauważyć iż wydłużył się z 7,48 do 8,35 lat średni ważony staż pracy przeciętnego bezrobotnego zarejestrowanego w Powiecie Ostrowskim. To oznacza iż średnia ważona stażu pracy bezrobotnego wzrosła o blisko 12 procent (11,55%). Wynika to ze skokowego – ponad pięciokrotnego – przyrostu odsetka osób bezrobotnych ze stażem pracy 30 lat i powyżej. Przyczyna tego zjawiska jest podobna jak w przypadku wzrostu odsetka osób powyżej 60 roku życia w strukturze bezrobotnych.

Warto jeszcze odnotować spadek o ponad 1/3 odsetka osób bez stażu pracy w strukturze osób bezrobotnych oraz półtorakrotny wzrost ilości osób ze stażem pracy do 1 roku.

W analizowanym okresie, w strukturze bezrobocia pod względem **długości czasu pozostawania bez pracy** nastąpiły kardynalne zmiany. Przede wszystkim o ponad 1/3 skrócił się średni ważony czas pozostawania bez pracy w Powiecie Ostrowskim z 14,72 do 8,91 miesiąca. Jedną z głównych przyczyn tej zmiany jest różnorodność podejmowanych działań na rzecz wszystkich osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. W konsekwencji odsetek osób zarejestrowanych jako bezrobotne przez 24 miesiące i dłużej zmniejszył się ponad trzykrotnie i stanowi obecnie jedynie około 10 procent, podczas gdy jeszcze dziesięć lat temu był najliczniejszą grupą o ponad trzydziestoprocentowym udziale w strukturze.

Zmiany zwiększające skuteczność funkcjonowania Powiatowego Urzędu Pracy, w tym skuteczność weryfikowania osób rejestrujących się wyłącznie dla ubezpieczenia społecznego, spowodowały skrócenie ich pozostawania w rejestrze bezrobotnych. Równocześnie realizowane projekty i działania współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz ze środków krajowych umożliwiły znaczne obniżenie poziomu bezrobocia w Powiecie Ostrowskim.

3.3.2. Rynek pracy

W Powiecie Ostrowskim na koniec 2012 roku zatrudnionych było 33 760 osoby, w tym 15 014 kobiet. Taka liczba zatrudnionych oznacza przyrost o 7,69% w stosunku do sytuacji w roku 2002. Najwięcej osób zatrudniał sektor przemysłu i budownictwa, który dawał pracę 16 807 osobom. Te liczby nie uwzględniają osób zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz duchownych.

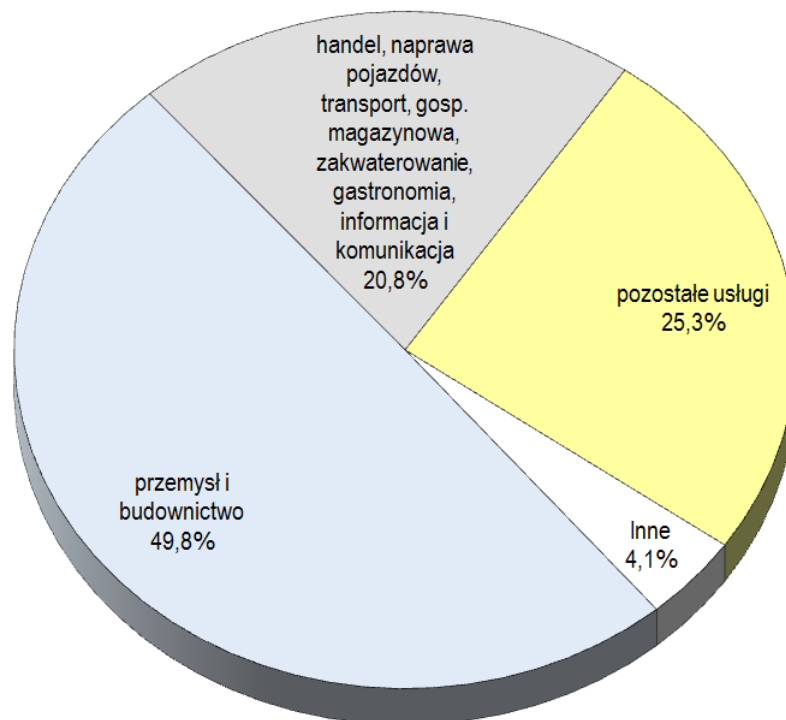
Strukturę wszystkich zatrudnionych według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych, prezentuje tabela 3.13 i wykres 3.11.

Tabela 3.13
Struktura zatrudnienia w Powiecie Ostrowskim (stan na 31 grudnia 2012)

Wyszczególnienie	przemysł i budownictwo	handel, naprawa pojazdów, transport, gosp. magazynowa, zakwaterowanie, gastronomia, informacja i komunikacja	pozostałe usługi	Inne
Powiat Ostrowski	16807	7 033	8 531	1 389

Źródło: Opracowanie na podstawie *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

Wykres 3.11 Struktura zatrudnienia w Powiecie Ostrowskim (stan na 31 grudnia 2012)

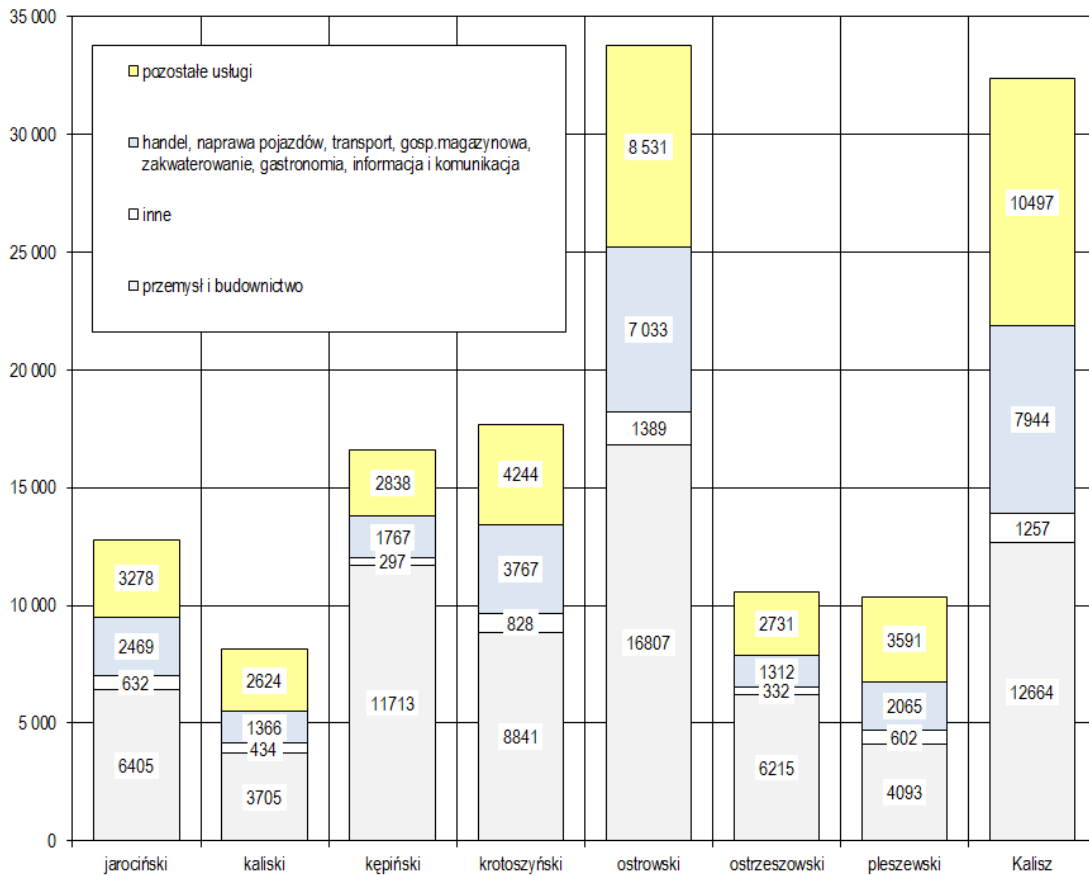
Źródło: Opracowanie na podstawie *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

W strukturze dominuje grupa pracujących w sektorze przemysł i budownictwo, która stanowi niespełną połowę wszystkich zatrudnionych. Niemniej jest to przede wszystkim efektem zmiany prezentowania danych na temat zatrudnienia przez Główny Urząd Statystyczny i Eurostat, w efekcie których nie są w nich uwzględniane dane dotyczące osób zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. Ponieważ w Powiecie Ostrowskim blisko 1/5 wszystkich aktywnych zawodowo pracuje w sektorze rolniczym. Z uwzględnieniem tego faktu należy szacować iż w przemyśle i budownictwie jest zatrudnionych około 40% osób. Nawet uwzględniając kwestie zatrudnionych w rolnictwie Powiat Ostrowski jest powiatem przemysłowo-budowniczym z silnymi sektorami usługowym i rolniczym.

Drugą co do wielkości grupę stanowią pracujący w sektorze pozostałych usług, w który zatrudnienie znalazło około 20% osób pracująca w powiecie ostrowskim (uwzględniając pracujących w sektorze rolniczym), zaś trzecią pracujący w handlu, naprawie pojazdów, transporcie, gospodarce magazynowej, zakwaterowaniu, gastronomii, informacji i komunikacji. Ta grupa (z uwzględnieniem zatrudnionych w rolnictwie) stanowiła około 17% wszystkich pracujących.

Informacje porównawcze odnośnie struktury zatrudnienia w Powiecie Ostrowskim w odniesieniu do powiatów podregionu kaliskiego zawiera wykres 3.12.

Wykres 3.12 Struktura zatrudnienia w powiatach podregionu kaliskiego (stan na 31 grudnia 2012)

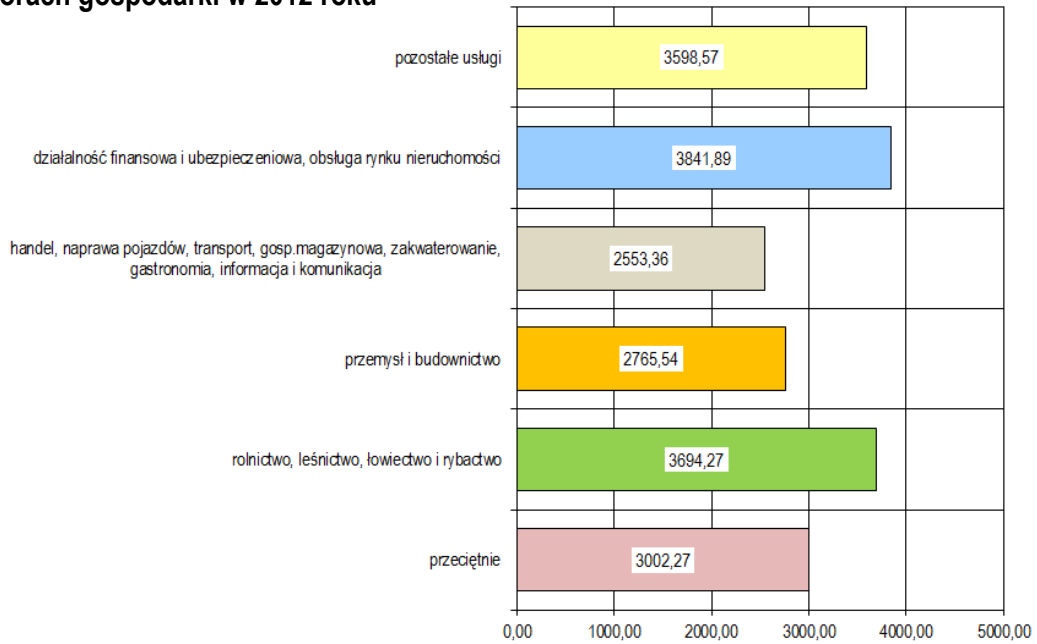
Źródło: Opracowanie na podstawie *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

Powiat Ostrowski z najwyższym zatrudnieniem wśród powiatów podregionu kaliskiego dominuje nawet nad miastem na prawach powiatu Kaliszem. Struktura zatrudnienia w powiecie jest bardzo zbliżona do przeciętnej podregionu kaliskiego. W porównaniu do przeciętnej dla województwa wielkopolskiego osób zatrudnionych w przemyśle i budownictwie jest o blisko 1/5 więcej, mniej natomiast pracuje w sektorach usługowych. Takie proporcje wynikają z nie uwzględnienia w statystyce osób zatrudnionych w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie. Południowa Wielkopolska i podregion kaliski to obszar o dużym udziale produkcji rolnej, czego nie odzwierciedla prezentowana struktura. W wielu powiatach podregionu – znaczny odsetek mieszkańców pracuje w tym sektorze. W konsekwencji Powiat Ostrowski miałby zapewne również pierwszą pozycję – jak to zostało powiedziane również tutaj blisko 1/5 aktywnych zawodowo pracuje w rolnictwie – jednak dysproporcje byłyby zapewne mniejsze. Zapewne również Powiat Ostrowski miałby większą przewagę liczby zatrudnionych w stosunku do Kalisza (miasta na prawach powiatu).

3.3.3 Wynagrodzenia

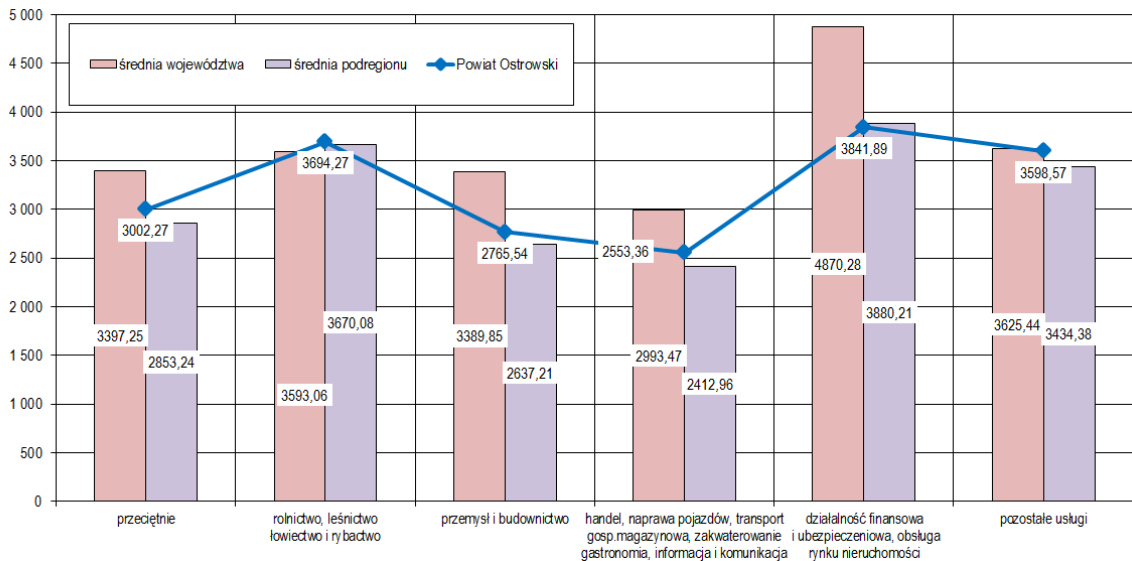
Wysokość przeciętnego wynagrodzenia w Powiecie Ostrowskim wg poszczególnych sektorów oraz jej porównanie do średniej województwa wielkopolskiego i podregionu kaliskiego oraz poziom wynagrodzenia w poszczególnych powiatach podregionu kaliskiego w roku 2012 prezentują wykresy 3.13, 3.14 i 3.15. Nie są w nich uwzględniane dane dotyczące osób zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Wykres 3.13 Przeciętne wynagrodzenie brutto w Powiecie Ostrowskim w poszczególnych sektorach gospodarki w 2012 roku

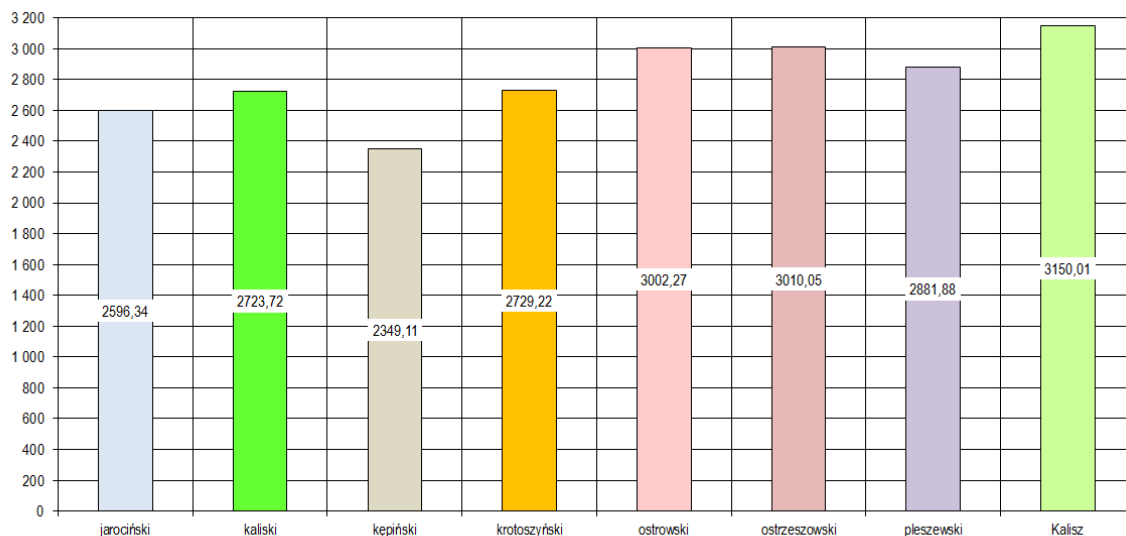

Źródło: Opracowanie na podstawie *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

Wykres 3.14 Przeciętne wynagrodzenie w Powiecie Ostrowskim w poszczególnych sektorach w porównaniu do średniej województwa wielkopolskiego i podregionu kaliskiego

Źródło: Opracowanie na podstawie *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

Wykres 3.15 Porównanie przeciętnego wynagrodzenia w poszczególnych powiatach podregionu kaliskiego w roku 2013

Źródło: Opracowanie na podstawie *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

Przeciętne wynagrodzenie miesięczne brutto w Powiecie Ostrowskim w 2012 roku w podmiotach gospodarczych zatrudniających powyżej 9 osób wyniosło 3 002,27 zł i było niższe do średniej województwa wielkopolskiego o blisko 12%, zaś od średniej podregionu kaliskiego wyższe o ponad 5%. Zdecydowanie najlepiej opłacani byli pracownicy zatrudnieni w sektorze działalności finansowej i ubezpieczeniowej, obsługi rynku nieruchomości oraz rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa. W tych grupach przeciętne wynagrodzenie brutto było wyższe od średniej powiatowej o odpowiednio 28,0 i 23,0 %. Co ciekawe, w najlepiej wynagradzanym w Powiecie Ostrowskim sektorze, wynagrodzenia najbardziej odbiegały *in minus* od średniej wojewódzkiej i były niższe o ponad 21%. Także w przemyśle i budownictwie oraz handlu, naprawie pojazdów, transporcie, gospodarce magazynowej, zakwaterowaniu, gastronomii, informacji i komunikacji poziom wynagrodzeń w Powiecie Ostrowskim jest niższy o 15-18% od przeciętnej dla województwa. Równocześnie poziom wynagrodzeń w Powiecie Ostrowskim we wszystkich sektorach jest adekwatny do przeciętnej dla podregionu kaliskiego.

Na przestrzeni ostatnich 11 lat od 2002 do 2012 roku przeciętne wynagrodzenie w Powiecie Ostrowskim wzrosło z 1736,06 zł w 2002 roku do 3 002,27 zł w roku 2012. Warto zauważyć iż ten bardzo wysoki przyrost poziomu wynagrodzeń w Powiecie Ostrowskim – o blisko 73% - wyprzedzał procesy inflacyjne. W latach 2002-2012 inflacja osiągnęła narastająco 34,5%, a przeciętne płace w Powiecie Ostrowskim skoczyły o 72,9% tj. ponad dwukrotnie więcej.

Na tle województwa wielkopolskiego, przeciętne wynagrodzenie w Powiecie Ostrowskim znalazło się na dziewiętnastym miejscu pod względem wysokości na 35 powiatów i stanowiło 72,9% najwyższego wynagrodzenia (Poznań – miasto na prawach powiatu) oraz 127,8% najniższego (powiat kępiński).

3.4. Sytuacja mieszkaniowa i infrastruktura

3.4.1 Sytuacja mieszkaniowa

Zasoby mieszkaniowe Powiatu Ostrowskiego obejmują 49 218 mieszkań, przy czym na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat przybyło 6 519 mieszkań (stan w roku 2002 wynosił 42 699 mieszkań) co oznacza przyrost o 15,3%. W istniejących na terenie Powiatu Ostrowskiego mieszkaniach zlokalizowanych jest 210 637 izb – przeciętnie 4,28 izb w mieszkaniu – zaś ich łączna powierzchnia użytkowa w 2012 roku osiągnęła 4 311 778 m² – przeciętna powierzchnia mieszkania wyniosła 87,6 m².

Poprawiły się wskaźniki zagęszczenia zasobów mieszkaniowych. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania dla zasobów Powiatu Ostrowskiego wyniosła w 2012 roku 87,6 m² co oznacza wzrost o 3,8 m² więcej niż w roku 2002. Wzrosła również, zdecydowanie bardziej znacząco, przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę – z 22,3 m² do 26,8 m². Działo się to przy jednoczesnym spadku przeciętnej liczby osób na mieszkanie o 12,8% oraz spadku liczby osób na 1 izbę o 14,6%.

Wskaźniki zagęszczenia zasobów mieszkaniowych w Powiecie Ostrowskim w roku 2002 i 2012 prezentuje tabela 3.14.

Tabela 3.14
Wskaźniki zagęszczenia zasobów mieszkaniowych w roku 2002 i 2012

Wyszczególnienie	2002	2012	Zmiana
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,75	3,27	- 12,8%
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,89	0,76	- 14,6%
przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę w m ²	22,3	26,8	20,2%
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	83,8	87,6	4,3%

Źródło: Opracowanie na podstawie *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013; *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2003*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2003

Największa przeciętna liczba osób na jedno mieszkanie przypada w gminie Sieroszewice – 4, najmniejsza w mieście Ostrów Wielkopolski – 2,77. Równocześnie w tej jednostce samorządowej znajdują się największe zasoby mieszkaniowe w całym Powiecie – 26 366 mieszkań, tj. 53,6%. Największą przeciętną powierzchnię mieszkania odnotowano w gminie Przygodzice – 107,6 m², najmniejszą w mieście Ostrów Wielkopolski – 75,7m².

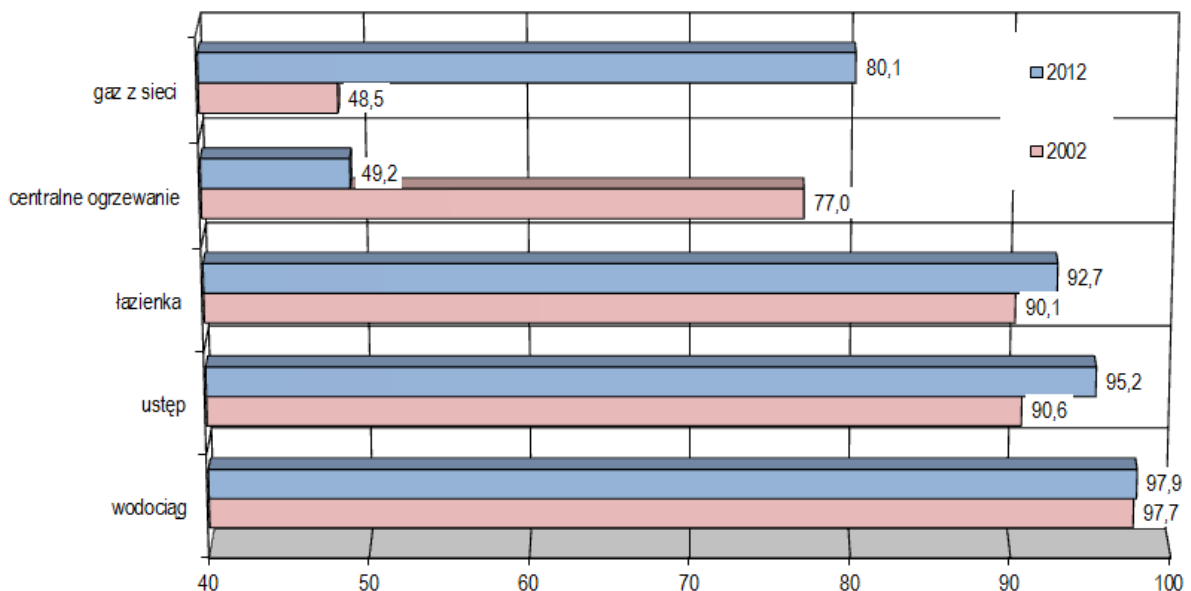
W roku 2012 oddano do użytkowania w Powiecie Ostrowskim 460 mieszkań, z czego dokładnie połowa przypadała na miasto Ostrów Wielkopolski. W tej liczbie było 412 mieszkań prywatnych. Dla porównania w roku 2002 oddanych mieszkań było 433. Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania wynosiła w roku 2012 121,7 m², podczas gdy dziesięć lat wcześniej było to 140,0 m² (warto jednak zauważyć iż rok 2002 był dość wyjątkowy pod względem wielkości powierzchni przeciętnej mieszkania, bo w roku 2001 i w kolejnych latach, przeciętna powierzchnia wynosiła również około 120 m²).

Zdecydowanie rozwinęło się budownictwo mieszkań przeznaczonych na wynajem lub do sprzedaży. W 2012 powstało 48 takich mieszkań w Powiecie Ostrowskim, podczas gdy w roku 2002 było ich niemal czterokrotnie mniej – jedynie 14. Zdecydowanie wzrosła również przeciętna powierzchnia mieszkań budowanych na wynajem i sprzedaż z 54,4 m² w roku 2002 do 84,1 m² w roku 2012. Warto zauważyć iż ten typ budownictwa charakteryzuje się znacznie mniejszą powierzchnią użytkową w porównaniu do budownictwa indywidualnego, w przypadku którego przeciętna powierzchnia wyniosła w tym samym okresie 126,1 m².

Niepokoili stały brak budownictwa spółdzielczego, co w sytuacji ograniczonych możliwości finansowych i zdolnościach kredytowych mieszkańców zamyka wielu z nich szybki dostęp do własnego mieszkania. Ta sytuacja nie uległa zmianie na przestrzeni ostatnich 10 lat.

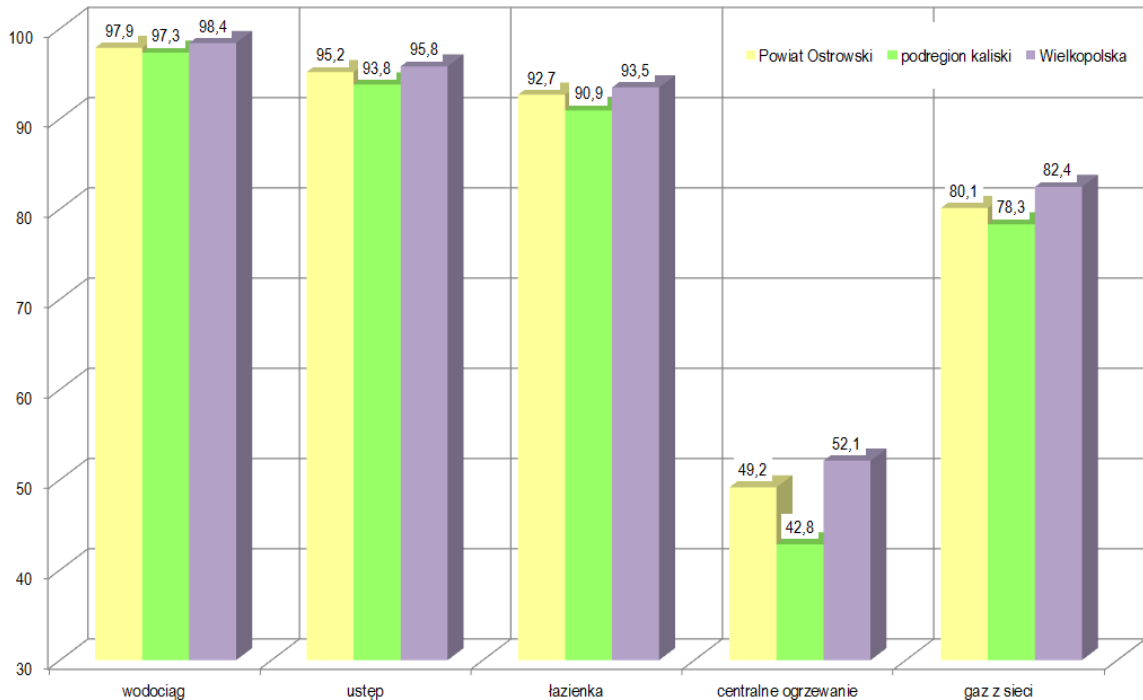
Stan mieszkań w zasobach mieszkaniowych Powiatu Ostrowskiego według wyposażenia w instalacje w 2012 roku w porównaniu do roku 2002 oraz na tle podregionu kaliskiego i województwa wielkopolskiego prezentują wykresy 3.16 i 3.17.

Wykres 3.16 Mieszkania w zasobach mieszkaniowych według wyposażenia w instalacje w roku 2002 i 2012 (w procentach)

Źródło: Opracowanie na podstawie *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013; *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2003*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2003

Wykres 3.17 Mieszkania w zasobach mieszkaniowych według wyposażenia w instalacje w Powiecie Ostrowskim, w podregionie kaliskim oraz w województwie wielkopolskim w roku 2012 (w procentach)

Źródło: Opracowanie na podstawie *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

Najmniejsze zmiany w ostatnim dziesięcioleciu nastąpiły w przypadku wyposażenia mieszkań w dostęp do sieci wodociągowej. Już w roku 2002 ilość mieszkań z dostępem do wodociągu wynosiła 97,7%, obecnie wszystkie nowopowstające mieszkania są w nią wyposażone a jednocześnie zwiększyła się dostępność w istniejących mieszkaniach w konsekwencji odsetek ten wzrósł do 97,9%. W przypadku wyposażenia mieszkań w łazienkę oraz ustęp nastąpiła poprawa o 3 do 5 punktów procentowych co oznacza iż zdecydowanie poprawiły się standardy życiowe dla mieszkańców około 1640 istniejących mieszkań tj. około 5400 osób – które zostały wyposażone w ustęp oraz mieszkańców około 620 istniejących mieszkań tj. około 2000 osób – które zostały wyposażone w łazienkę a w roku 2002 tego wyposażenia nie posiadały.

Bardzo symptomatyczne są zmiany jeśli chodzi o wyposażenie mieszkań w dostęp do centralnego ogrzewania oraz gazu z sieci. W roku 2002 77,0% mieszkań w Powiecie Ostrowskim było wyposażonych w dostęp do centralnego ogrzewania zaś 48,5% do sieci gazowej. Obecnie proporcje te się odwróciły, zwiększyła się też ilość mieszkań i mieszkańców którzy posiadają dostęp do sieciowych źródeł ogrzewania. W konsekwencji w roku 2012 ilość osób korzystających z centralnego ogrzewania spadła do 49,2% a korzystających z sieci gazowej wzrosła do 80,1%. Ta zmiana odzwierciedla proces następujący w całym podregionie, województwie a także w całej Polsce, który zmienia źródła zaopatrzenia mieszkań w ciepło na bardziej przyjazne środowisku. Jest ona także warunkowana działaniami samorządów, które na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat intensywnie rozwijały sieć gazową, umożliwiając podłączanie do nich kolejnych mieszkań oraz podnosząc przez jej dostępność atrakcyjność inwestycyjną gruntów na swoim terenie.

3.4.3 Infrastruktura

Drogi

Na terenie Powiatu Ostrowskiego istnieje dobrze rozbudowana sieć dróg. Głównymi szlakami komunikacyjnymi są drogi krajowe nr: 11, 25 i 36. Ich długość na obszarze powiatu wynosi odpowiednio DK nr 11 - 36,937 km, DK nr 25 - 31,768 km i DK nr 36 - 17,055 km. Ważną funkcję komunikacyjną spełniają również istniejące drogi wojewódzkie o nr 444, 445, 447 i 450 oraz drogi powiatowe, nieco mniejszą funkcję komunikacyjną pełnią drogi gminne. Łączna długość dróg na terenie Powiatu Ostrowskiego wynosi:

- drogi krajowe - 85,760 km
- drogi wojewódzkie - 55,200 km
- drogi powiatowe (zamejskie) - 483,295 km
- drogi powiatowe (miejskie) - 28,182 km.

Uzupełnienie sieci dróg układu podstawowego stanowią drogi gminne, które ułatwiają połączenia pomiędzy sołectwami, dojazdy do pól, łąk, pastwisk i lasów oraz stanowią sieć ulic. Łączna długość dróg gminnych w Powiecie Ostrowskim według danych uzyskanych z poszczególnych gmin wynosi 1 043,73 km. Na terenach poszczególnych gmin długość dróg gminnych wynosi odpowiednio:

- Gmina Nowe Skalmierzyce - 88,62 km
- Gmina Odolanów - 76,01 km
- Miasto Ostrów Wlkp. - 193,10 km
- Gmina Ostrów Wlkp. - 106,20 km
- Gmina Przygodzice - 160,00 km
- Gmina Raszków - 215,08 km
- Gmina Sieroszewice - 154,91 km
- Gmina Sośnie - 49,81 km.

Zestawienie danych dotyczących dróg istniejących na terenie Powiatu Ostrowskiego przedstawiają tabele 3.15 i 3.16.

Tabela 3.15

Dane dróg krajowych na terenie Powiatu Ostrowskiego

Nr drogi	Opis odcinka	
	Długość [km]	Nazwa
11	36,937	Sobótka – Ostrów Wielkopolski – Przygodzice – Antonin – Niedźwiedź
25	31,768	Kalisz – Nowe Skalmierzyce – Ostrów Wielkopolski – Przygodzice – Międzybórz
36	17,055	Biadki – Ostrów Wielkopolski

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Poznaniu

Tabela 3.16

Dane dróg wojewódzkich na terenie Powiatu Ostrowskiego

Nr drogi	Opis odcinka	
	Długość [km]	Nazwa
444	20,700	Sulmierzyce – Odolanów – Czarnylas
445	12,700	Odolanów – Tarchały Wielkie – Ostrów Wielkopolski
447	1,300	Antonin – granica powiatu

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wielkopolskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Poznaniu

Na terenach miast – Ostrowa Wielkopolskiego, Odolanowa, Raszkowa i Nowych Skalmierzyc – istnieją ulice wchodzące w skład ciągów dróg powiatowych. Ich łączna długość wynosi 28,182 km. Miasto Ostrów Wlkp. posiada trzy ulice (Kamienna, Paderewskiego i Gorzycka), które zostały pozbawione kategorii dróg powiatowych i równocześnie nie są zakwalifikowane do kategorii dróg wiejskich. Łączna długość tych ulic wynosi 4,402 km.

Koleje

Przez teren Powiatu Ostrowskiego przebiegają cztery linie kolejowe o łącznej długości 100,72 km. Są to szlaki o dużym znaczeniu komunikacyjnym, na których odbywa się intensywny transport osobowy i towarowy. Zestawienie podstawowych informacji o tych liniach kolejowych przedstawia tabela 3.17.

Tabela 3.17

Wykaz linii kolejowych na terenie Powiatu Ostrowskiego

Nr linii	Nazwa linii	Od km	Do km	Długość linii	Rodzaj linii	Status linii
14	Łódź Kaliska -Tuplice	117,80	152,30	34,50	zelektryfikowana	czynna
272	Kluczbork - Poznań	69,31	102,14	32,83	zelektryfikowana	czynna
355	Ostrów Wielkopolski – Grabowo Wielkie	0,00	31,90	31,90	zelektryfikowana	czynna
811	Stary Staw - Franklinów	0,00	1,49	1,49	zelektryfikowana	czynna

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PKP PLK Ostrów Wielkopolski

Infrastruktura wodno-ściekowa

Gospodarka wodno-ściekowa w gminach należących do Powiatu Ostrowskiego jest obecnie tylko częściowo uregulowana. Powiat posiada bowiem prawie pełen stopień zwodociągowania, zaś nie w pełni rozbudowana jest sieć kanalizacji sanitarnej. Niekorzystnym zjawiskiem jest realizacja sieci wodociągowej przy jednoczesnym zaniedbaniu rozwoju kanalizacji sanitarnej, zwiększa to zagrożenie zanieczyszczeniem środowiska ściekami bytowymi.

Długość istniejącej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie poszczególnych jednostek administracyjnych Powiatu Ostrowskiego w roku 2012 przedstawia tabela 3.18 oraz wykres 3.18.

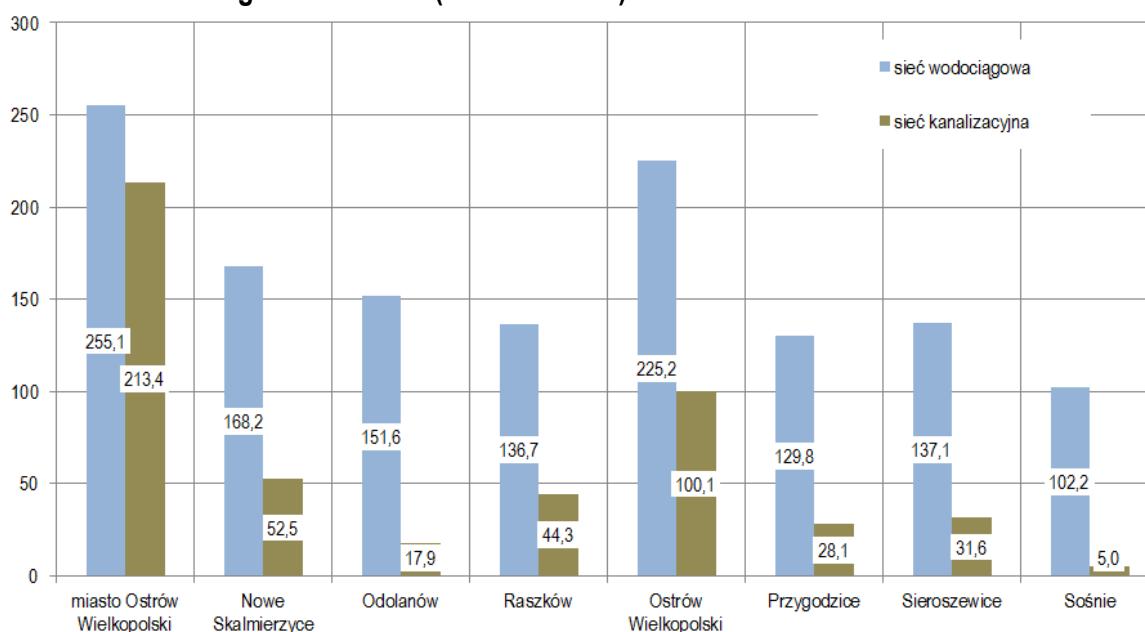
Tabela 3.18

Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w poszczególnych gminach Powiatu Ostrowskiego w roku 2012 (w kilometrach)

Gmina	Długość sieci wodociągowej	Długość sieci kanalizacyjnej
Miasto Ostrów Wielkopolski	255,1	213,4
Nowe Skalmierzyce	168,2	52,5
Odolanów	151,6	17,9
Raszków	136,7	44,3
Ostrów Wielkopolski	225,2	100,1
Przygodzice	129,8	28,1
Sieroszewice	137,1	31,6
Sośnie	102,2	5,0

Źródło: Opracowanie na podstawie danych WOŚiR Starostwa Powiatowego i danych urzędów gmin

Wykres 3.18 Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w poszczególnych gminach Powiatu Ostrowskiego w roku 2012 (w kilometrach)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych WOŚiR Starostwa Powiatowego i danych urzędów gmin

Największe dysproporcje w regulacji infrastruktury wodno-ściekowej istnieją na terenie gminy Sośnie, Odolanów, Przygodzice i Sieroszewice (odpowiednio 4,9%, 11,8%, 21,6% oraz 23,0% pokrycia siecią kanalizacyjną w stosunku do sieci wodociągowej). Najbardziej rozbudowaną sieć kanalizacyjną posiada miasto Ostrów Wielkopolski a w następnej kolejności gmina Ostrów Wielkopolski (odpowiednio 83,7% i 44,4% pokrycia siecią kanalizacyjną w stosunku do sieci wodociągowej). Jedynie około połowy mieszkańców Powiatu Ostrowskiego jest podłączona do sieci kanalizacyjnej. Tak niewielki stopień zbiorowego oczyszczania ścieków jest na terenie powiatu zjawiskiem bardzo niekorzystnym, zwłaszcza ze względu na prawie pełen stopień zwozociągawania gmin powiatu. W takiej sytuacji konieczne jest podjęcie działań zmierzających do uporządkowania sytemu odprowadzenia i oczyszczania ścieków.

Dane dotyczące proporcji zużycia wody i ilości odprowadzanych ścieków na terenie gmin Powiatu Ostrowskiego w roku 2012 przedstawia tabela 3.19 oraz wykres 3.19.

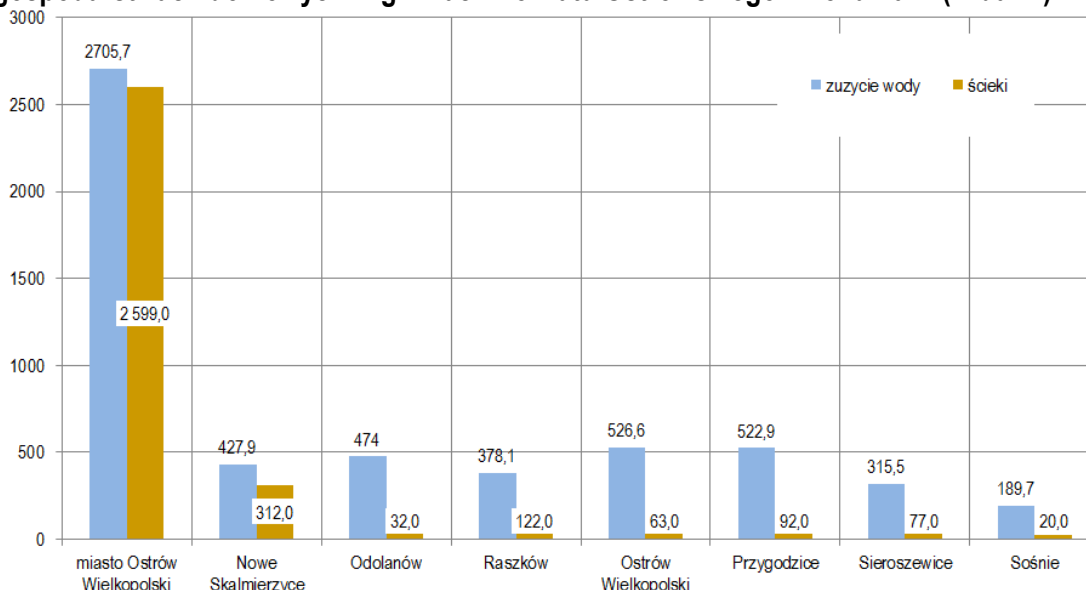
Tabela 3.19

Zużycie wody z wodociągów i ścieki odprowadzane siecią kanalizacyjną w gospodarstwach domowych w gminach Powiatu Ostrowskiego w roku 2012 (w dekametrach³)

Gmina	Zużycie wody	Ścieki
Miasto Ostrów Wielkopolski	2 705,7	2 599
Nowe Skalmierzyce	427,9	312
Odolanów	474	32
Raszków	378,1	122
Ostrów Wielkopolski	526,6	63
Przygodzice	522,9	92
Sieroszewice	315,5	77
Sośnie	189,7	20

Źródło: Opracowanie na podstawie danych WOŚiR Starostwa Powiatowego i danych urzędów gmin

Wykres 3.19 Zużycie wody z wodociągów i ścieki odprowadzane siecią kanalizacyjną w gospodarstwach domowych w gminach Powiatu Ostrowskiego w roku 2012 (w dam³)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych WOŚiR Starostwa Powiatowego i danych urzędów gmin

Warto zwrócić uwagę na fakt różnorodnych dysproporcji pomiędzy proporcją dostępnością wody i możliwością odprowadzania ścieków – będącą pochodną długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej – a proporcją zużycia wody z wodociągów i ilością odprowadzanych ścieków siecią kanalizacyjną. Przy oczywistych naturalnych odchyleniach, które pozwalają na pewną tolerancję przy obserwowaniu tej proporcji, warto jednak zwrócić uwagę na gminy w których te odchylenia są znaczne. I tak – ponad dwukrotnie więcej ścieków odprowadza się siecią kanalizacyjną w stosunku od zużywanej wody niż wynikałoby to z proporcji gęstości sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, w gminach Nowe Skalmierzyce i Sośnie. Odwrotna sytuacja ma miejsce w gminach Ostrów Wielkopolski i Odolanów.

Infrastruktura odzysku lub unieszkodliwiania odpadów

Obecnie na terenie Powiatu Ostrowskiego eksploatowane są następujące składowiska odpadów:

Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Odolanów - Biadaszki Właścicielem składowiska jest Urząd Gminy i Miasta w Odolanowie, natomiast zarządcą Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Odolanowie. Przeznaczone jest ono do gromadzenia komunalnych odpadów stałych z terenu gminy oraz gruzu budowlanego. Składowisko powstało na obszarze powyrobiskowym i zostało uruchomione w 1989 roku, a jego eksploatacja przewidywana jest do roku 2026. Zajmuje ono powierzchnię 4,4 ha i ma łączną pojemność 132 000 m³. Podłoże składowiska uszczelnione jest za pomocą nieprzepuszczalnej geomembrany PEHD i mineralnej warstwy trudoprzepuszczalnej. Składowisko posiada drenaż odcieków prowadzący do zbiornika oraz urządzenia odgazowania (3 kominki wentylacyjne), nie jest prowadzony monitoring wód podziemnych. Teren wysypiska jest ogrodzony siatką o wysokości 2,0 m. Składowisko posiada 8 boksów na odpady sortowane: drewnopochodne, opakowania szklane, opakowania plastikowe, makulaturę, tekstylia, złom metalowy i sprzęt gospodarstwa domowego. Po dalszym przesortowaniu ręcznym odpady są zagospodarowywane gospodarczo. Odpady takie jak żużel, gruz budowlany, ziemia z wykopów są składowane poza kwaterą, w wydzielonej części wysypiska, i używane jako materiał na warstwę izolacyjną.

Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne w m. Moszczanka Właścicielem składowiska jest Urząd Gminy i Miasta w Raszkowie, a jego administratorem Zakład Gospodarki Komunalnej w Raszkowie. Przeznaczone jest ono do gromadzenia stałych odpadów komunalnych, innych niż niebezpieczne i obojętne z terenu gminy. Składowisko zostało uruchomione w 1998 roku, co zapewni zaspokojenie potrzeb gminy w składowaniu odpadów na najbliższe 30 lat uwzględniając 2 kwatery rezerwowe. Zajmuje ono powierzchnię 4,49 ha, z czego 1,31 ha to powierzchnia 3 kwatery, i ma łączną pojemność 79 100 m³. Podłoże składowiska uszczelnione jest za pomocą geomembrany z folii PEHD oraz warstwa nadkładu glinowego o grubości 1-2 m. Składowisko posiada system odcieków prowadzonych do nieprzepuszczalnego zbiornika retencyjnego, 2 piezometry za pomocą których prowadzi się monitoring oraz 2 kominki wentylacyjne do odgazowywania składowiska i sprzęt do zagęszczania odpadów. Na terenie składowiska znajdują się 2 boksy żelbetowe na surowce wtórne oraz kontenery na odpady. Zainstalowany jest system alarmowy. Eksploatacja składowiska przewidywana jest do roku 2030.

Międzygminne składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w gm. Sieroszewice, m. Psary Właścicielem międzygminnego składowiska jest miasto i gmina Nowe Skalmierzyce oraz gmina Sieroszewice, a zarządcą Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.

w Skalmierzycach. Przeznaczone jest ono do gromadzenia komunalnych odpadów stałych, innych niż niebezpieczne i obojętne z terenu obu gmin. Składowisko zostało uruchomione w 2001 roku. Zajmuje ono powierzchnię 10,0 ha wraz z zagospodarowaniem terenu i strefą ochronną, w tym powierzchnia IV kwater 5,78 ha. Ma łączną pojemność 295 000 m³. Podłoże składowiska uszczelnione jest za pomocą nieprzepuszczalnej geomembrany PEHD. Istniejąca budowa geologiczna podłoża wyklucza możliwość zanieczyszczenia ewentualnymi odciekami ze składowiska niższych poziomów wód gruntowych. Składowisko posiada drenaż odcieków, kanalizację deszczową odprowadzającą wody do osadnika, a następnie do separatora oraz urządzenia odgazowania, sieć kanalizacyjną z oczyszczalnią ścieków dla ścieków socjalnych i wagę do pomiaru masy odpadów i sprzęt do zagęszczania odpadów. Monitoring wód podziemnych prowadzony jest przy pomocy 2 piezometrów, prowadzony jest również monitoring powietrza atmosferycznego i gleb. Na terenie składowiska znajduje się kontener ekologiczny KE-7 na odpady niebezpieczne oraz 4 boksy żelbetowe na surowce wtórne i kontenery stalowe na surowce wtórne i odpady segregowane. Eksploatacja wysypiska przewidywana jest do roku 2040.

Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Cieszynie Zarządcą składowiska jest firma ROLKOM Sp. z o.o. z m. Sośnie. Przeznaczone jest ono do gromadzenia odpadów stałych, innych niż niebezpieczne i obojętne z terenu gminy. Składowisko zajmuje powierzchnię 2,0 ha, i ma pojemność ok. 30 000 m³. Zostało wybudowane w wyeksploatowanym wyrobisku powstałym w wyniku wydobywania piasku i żwiru. Podłoże składowiska uszczelnione jest w sposób naturalny tj. gliną. Składowisko nie posiada drenażu do ujmowania odcieków oraz instalacji wentylacji i odgazowywania. Brak tych urządzeń uniemożliwia wykonywanie właściwego monitoringu środowiska. Brak również urządzeń do pomiaru ilości odpadów i ich zagęszczania. Jego eksploatacja przewidywana jest do roku 2022.

Infrastruktura przesyłu nośników energii

Infrastruktura powiatu związana jest także z istniejącą na tym obszarze siecią systemu zaopatrzenia w gaz i inne paliwa płynne.

Gaz ziemny transportowany jest siecią gazociągów przesyłowych PGNiG S.A, w strukturze której wchodzi Wielkopolska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Sieć przesyłowa i liczne obiekty technologiczne systemu eksploatowane są przez regionalne oddziały przesyłu. Na terenie Powiatu Ostrowskiego jest to Regionalny Oddział Przesyłu w Poznaniu z Zakładem Gazowniczym w Kaliszu. Bardzo mocno rozwinięta sieć gazociągów na terenie omawianego powiatu związana jest z występującą tam eksploatacją złóż gazu ziemnego oraz Zakładem Odazotowania Gazu „KRIO” w Odolanowie.

Na terenie Powiatu Ostrowskiego znajdują się 2 regiony gazownicze (rozdzielnie gazu) w Ostrowie Wlkp. i Odolanowie. Według danych Zakładu Gazowniczego w Kaliszu Rejon Gazowniczcy Ostrów obsługuje blisko 19 000 gospodarstw domowych, 9 odbiorców przemysłowych i około 320 odbiorców nieprzemysłowych. Długość rozdzielczej sieci gazowej gazu ziemnego wysokometanowego wynosi ponad 364 km. Rozdzielnia Gazu w Odolanowie obsługuje około 2 870 odbiorców domowych, 2 odbiorców przemysłowych i 74 nieprzemysłowych. Długość rozdzielczej sieci gazowej gazu ziemnego wysokometanowego wynosi 157,4 km.

Przez teren powiatu przebiega również rurociąg paliwowy o średnicy 300mm z Płocka do Ostrowa Wlkp. tłoczący przemiennie olej napędowy i benzynę do stacji paliwowej PKN Orlen zlokalizowanej w zachodniej części miasta Ostrowa Wlkp. Rurociąg ten biegnie przez gminy Nowe Skalmierzyce, Ostrów Wlkp. i Raszków.

Sieci elektroenergetyczne

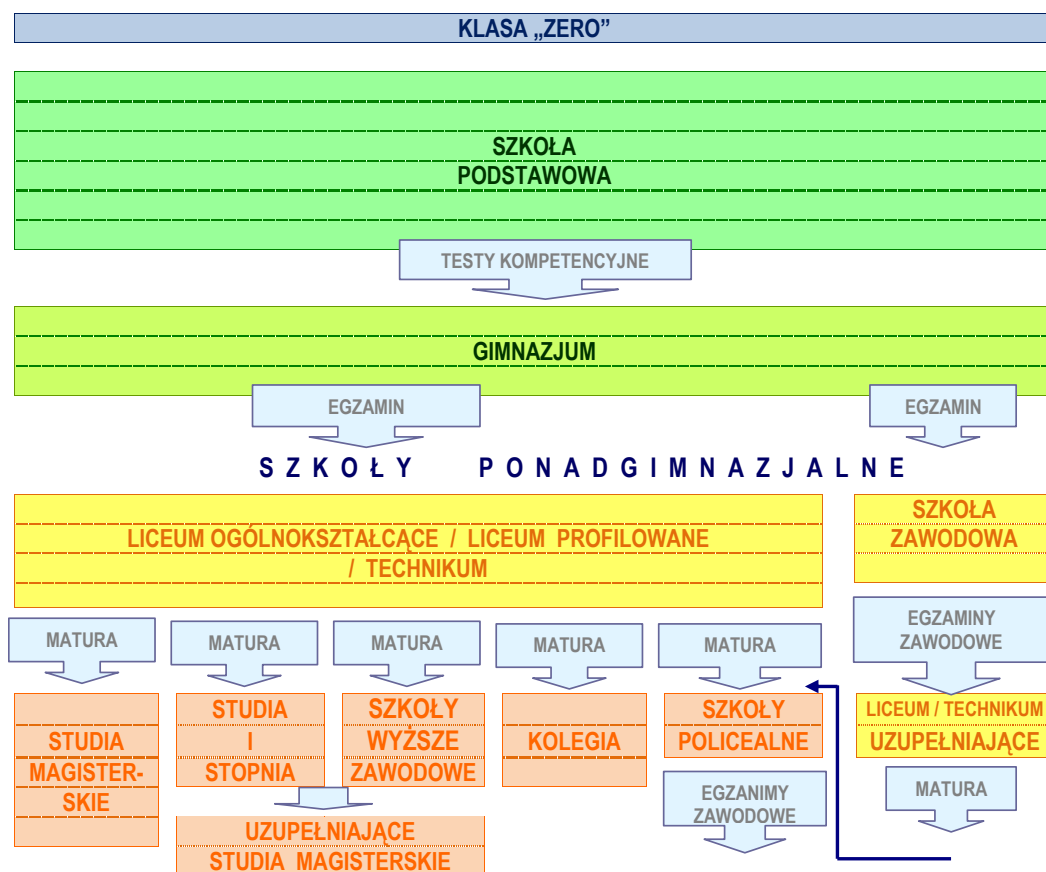
Powiat Ostrowski obsługiwany jest przez Rejonowy Zakład Energetyczny w Ostrowie Wielkopolskim. Siecią na terenie Powiatu Ostrowskiego zarządza Rejonowy Zakład Energetyczny Ostrow Wlkp. i Rejonowy Zakład Energetyczny Kalisz (na obszarze gminy Nowe Skalmierzyce).

Zaopatrzenie w energię elektryczną prowadzone jest liniami napowietrznymi oraz kablowymi średnich napięć oraz za pośrednictwem stacji transformatorowych, a rozprowadzanie do poszczególnych odbiorców liniami napowietrznymi lub kablowymi niskich napięć.

3.5 Edukacja

Punktem wyjścia dla dobrego zrozumienia problematyki edukacji w Powiecie Ostrowskim, schemat funkcjonowania systemu w Polsce prezentowany na rysunku 3.1.

Rysunek 3.1 System edukacji w Polsce – stan na 01 stycznia 2013

Źródło: Opracowanie własne

3.5.1 Szkoły podstawowe i gimnazja

Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonowało w badanym okresie 71 szkół podstawowych i 29 gimnazjów. W porównaniu z poprzednim okresem zmniejszyła się liczba szkół podstawowych – o 8 szkół tj. o 9,0% - wzrosła natomiast liczba gimnazjów – o 7 sztuk tj. o 31,8%. Szczegółowe dane dotyczące liczby szkół podstawowych i gimnazjów w Powiecie Ostrowskim w roku szkolnym 2002/03 w porównaniu do roku 2012/13, globalnie oraz w rozbiciu na poszczególne gminy Powiatu prezentują tabela 3.20 i wykres 3.20.

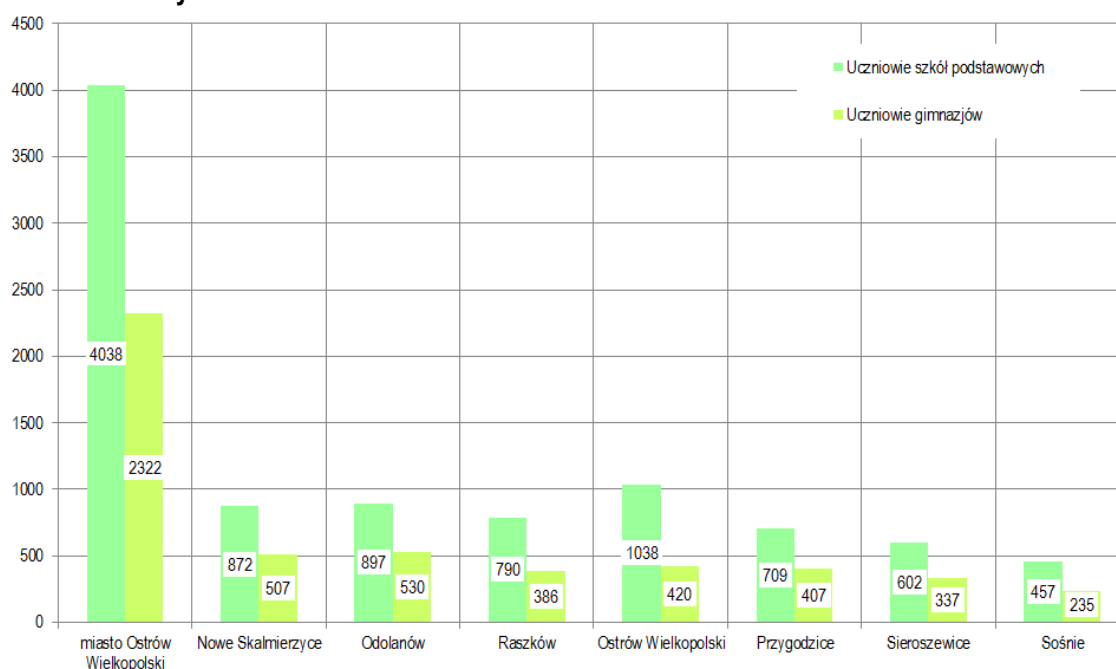
Tabela 3.20

**Szkolnictwo podstawowe i gimnazja w Powiecie Ostrowskim
w roku szkolnym 2002/03 i 2012/13**

Wyszczególnienie	Rok	Szkoły	Uczniowie	Absolwenci
Szkoły podstawowe	2002/03	78	13 690	2 610
	2012/13	71	9 403	1 505
Gimnazja	2002/03	22	7 985	2 572
	2012/13	29	5 144	1 830

Źródło: Opracowanie na podstawie *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013; *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2003*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2003

**Wykres 3.20 Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w Powiecie Ostrowskim
w roku szkolnym 2012/13**

Źródło: *Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2013*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

Niezależnie od zmieniającej się ilości szkół, która jest pochodną polityki gminy, która musi uwzględniać kwestie kosztów prowadzenia placówki, wyzwania logistyczne i transportowe a również przepisy karty nauczyciela, zaobserwowano na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat znacząco zmieniającą się ilość uczniów w placówkach oświatowych. W przypadku gimnazjów, spadek ilości uczniów był najbardziej znaczący i wyniósł ponad 1/3 (35,6%), niewiele mniej bo o 31,3% zmniejszyła się liczba uczniów szkół podstawowych. Świadczy to o niżu demograficznym który trafia na ten poziom kształcenia i jest pochodną poważnych trudności w sytuacji demograficznej Powiatu Ostrowskiego, ale także całej Polski.

3.5.2 Szkoły ponadgimnazjalne

Szkoły ponadgimnazjalne (licea ogólnokształcące, średnie szkoły zawodowe oraz szkoły policealne) wchodzi w zakres kompetencji i odpowiedzialności Starostwa Powiatowego. Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonowało w badanym okresie 8 liceów ogólnokształcących, 22 średnich szkół zawodowych, 9 szkół policealnych oraz 7 zasadniczych szkół zawodowych. Liczba liceów w stosunku do poprzedniego okresu wzrosła o 1/3 (2 nowe placówki), zaś szkół policealnych pozostała na dotychczasowym poziomie. Liczbę szkół ponadgimnazjalnych, absolwentów oraz liczbę uczącej się w nich młodzieży w Powiecie Ostrowskim w 2002 roku prezentuje tabela 3.21 i wykres 3.21.

Tabela 3.21

Szkolnictwo ponadgimnazjalne w Powiecie Ostrowskim

Wyszczególnienie	Rok	Szkoły	Uczniowie	Absolwenci
Licea ogólnokształcące	2002/03	8	3 117	972
	2012/13	8	2 625	961
Licea profilowane	2002/03	-	-	-
	2012/13	1	4	73
Technika	2002/03	21	5 391	1 216
	2012/13	6	2 369	644
Szkoły policealne	2002/03	9	826	222
	2012/13	8	1 080	337
Zasadnicze szkoły zawodowe	2002/03	7	1 095	706
	2012/13	8	1 204	506

Źródło: Opracowanie na podstawie *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013; *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2003*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2003

Szczegółowe informacje o szkołach ponadgimnazjalnych prowadzonych przez Starostwo Powiatowe w Ostrowie Wielkopolskim przedstawia tabela 3.22.

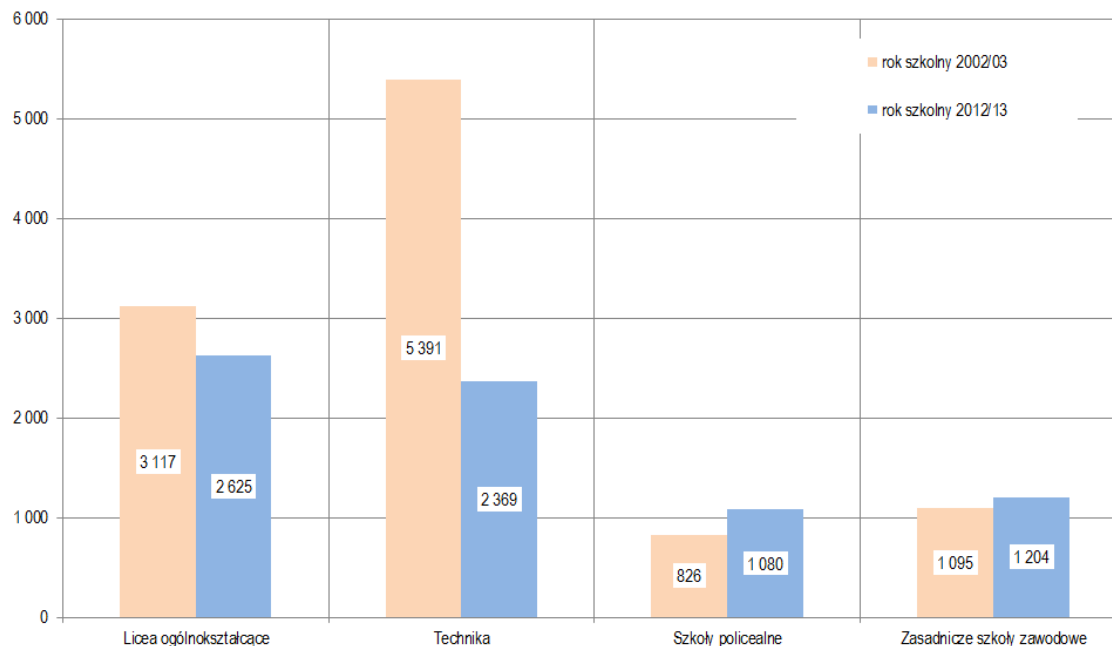
Tabela 3.22

Charakterystyka szkół ponadgimnazjalnych prowadzonych przez Powiat Ostrowski

Nazwa szkoły	Liczba nauczycieli w przeliczeniu na etaty	Ogólna liczba uczniów	Ilość pomieszczeń dydaktycznych		Ilość pozostałych pomieszczeń			
			Ogółem	Pracowni przedmiotowych	Świetlic	Stołówek	Sal gimnastycznych	Bibliotek
I Liceum Ogólnokształcące im. Ks. J. Kapłły i W.Lipskiego	35,93	497	25	22	0	0	1	1
II Liceum Ogólnokształcące im. W.Reymonta	40,92	602	20	2	1	0	1	1
Zespół Szkół Ogólnokształcących	37,85	491	22	6	1	0	1	1
IV Liceum Ogólnokształcące im. F.Chopina	38,20	380	24	4	1	0	1	1
Zespół Szkół Ekonomicznych im. J.Gniazdowskiego	47,36	543	18	13	0	0	1	1
Zespół Szkół Usługowych	57,19	725	31	12	0	0	1	1
Zespół Szkół Budowlano-Energetycznych	49,59	654	32	4	0	0	1	1
Zespół Szkół Technicznych	61,42	709	46	18	1	0	2	1
Zespół Szkół Transportowo-Elektrycznych - Centrum Kształcenia Ustawicznego	57,61	842	42	22	1	0	1	1
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Centrum Kształcenia Ustawicznego z Internatem	46,53	482	21	18	0	1	1	1

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Ostrowie Wlkp.

Wykres 3.21 Szkolnictwo ponadgimnazjalne w Powiecie Ostrowskim

Źródło: Opracowanie na podstawie *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013; *Województwo Wielkopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2003*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2003

2.5.3 Inne placówki edukacyjne funkcjonujące w strukturach Powiatu

W ramach struktur Powiatu Ostrowskiego funkcjonują ponadto następujące placówki edukacyjne:

- ✓ Zespół Szkół Specjalnych
- ✓ Zespół Szkół Muzycznych
- ✓ Młodzieżowy Dom Kultury
- ✓ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Zespół Szkół Specjalnych im. Janusza Korczaka

Zespół Szkół Specjalnych w Ostrowie Wielkopolskim prowadzi działalność w następujących obszarach:

- ✓ *Wczesne wspomaganie* (Zespół wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka ma na celu: wszechstronne stymulowanie rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego i ruchowego dziecka; wspieranie rodziców w zdobywaniu wiedzy i umiejętności z zakresu pomocy dziecku w jego rozwoju; pomoc rodzicom w zaakceptowaniu siebie jako rodzica dziecka z niepełnosprawnością; pokazanie rodzicom, że niepełnosprawności nie należy za wszelką cenę pokonać, przezwyciężać; wspólne z rodzicami poszukiwanie odpowiedzi na pytanie *jak przygotować dziecko do życia pomimo niepełnosprawności, z niepełnosprawnością?*)

Opieką zespołu objętych jest wiele rodzin z dziećmi w wieku od 2 miesiąca życia do 8 roku życia. Terapia obejmuje: zajęcia grupowe łączące metodę ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne, metodę Józefa Godfryda Thulina, metodę integracji sensorycznej, techniki relaksacyjne oraz zajęcia indywidualne - integracja sensoryczna; techniki behawioralne □ trening umiejętności społecznych, programy aktywności; metoda "Floortime"; terapia pedagogiczna. terapia logopedyczna.)

- ✓ *Hipoterapia* (nabycie i doskonalenie umiejętności jazdy konnej; przywrócenie osobom niepełnosprawnym sprawności fizycznej i psychicznej w możliwym do osiągnięcia zakresie zmniejszenie zaburzeń równowagi i poprawa reakcji obronnych; zwiększenie możliwości lokomocyjnych i zapewnienie kontaktu ze zwierzęciem i przyrodą; stymulacja rozwoju psychoruchowego dziecka; rewalidacja różnych zaburzonych funkcji poprzez działania twórcze i aktywność ruchową; przełamywanie barier w nawiązywaniu kontaktów społecznych; rozwijanie samodzielności; integrowanie rówieśników sprawnych i mniej sprawnych; kształtowanie poczucia własnej wartości i wiary we własne siły; organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży zagrożonych patologią, pokazanie im innego modelu życia i wartości)
- ✓ Dogoterapia (Dogoterapia jest formą wspomagającą psychoterapię, edukację oraz rehabilitację. Umożliwia w naturalny sposób wykonywanie trudnych, czasem mozolnych ćwiczeń z pomocą psa. Główne jej działanie polega na nawiązaniu psychicznej więzi ze zwierzęciem, która umożliwia szybszy postęp leczenia oraz wpływa korzystnie na rozwój psychiczny i społeczny dziecka)
- ✓ Zespoły harcerskie *nieprzetartego szlaku*
- ✓ Przegląd Form Teatralnych Osób Niepełnosprawnych MASKA
- ✓ Udział w Olimpiadach Specjalnych
- ✓ Szkoła Szpitalna

Zespół Szkół Muzycznych im. Krzysztofa Komedy-Trzczińskiego

Czterdzieści lat istnienia Zespołu Szkół Muzycznych to okres działalności bogatej, różnorodnej, dynamicznej, odpowiadającej szerokim potrzebom nie tylko kształcących się w niej uczniów, ale także mieszkańców miasta i jego instytucji. Placówką, która stała się bezpośrednim źródłem powstania Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia było Społeczne Ognisko Muzyczne założone w 1958 roku. W dniu 1 stycznia 1974 roku w Ostrowie Wielkopolskim rozpoczęła swoją działalność Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia. Na stanowisko dyrektora nowo powstałej placówki został powołany Henryk Olkiewicz. Zajęcia dydaktyczne w dniu 7 stycznia 1974 roku rozpoczęło 85 uczniów rekrutujących się z Ogniska Muzycznego. Pobierali oni naukę na następujących instrumentach - fortepian, akordeon, skrzypce oraz trąbka i puzon. We wrześniu 2008 roku szkoła przeniosła się do nowego obiektu, uzyskując odpowiednie warunki lokalowe.

Był to krok milowy w historii rozwoju szkolnictwa muzycznego w Powiecie Ostrowskim. Nowa baza lokalowa, wraz z salą koncertową, stała się przyczynkiem do rozwinięcia różnorodnych form działalności szkoły, ponadto przyciągnęła wielu adeptów zainteresowanych kształceniem muzycznym. W efekcie przyczyniło się to do wzrostu poziomu nauczania i osiągania licznych sukcesów uczniów na konkursach ogólnopolskich i międzynarodowych.

W roku szkolnym 2012-2013 na zajęcia do Szkoły Muzycznej uczęszczało 249 dzieci.

Młodzieżowy Dom Kultury

Młodzieżowy Dom Kultury został powołany do życia decyzją Kuratora Oświaty w Kaliszu i rozpoczął swoją działalność 01 września 1982 r. Nie był to jednak pierwszy rok działalności placówki pozaszkolnej dla dzieci i młodzieży w Ostrowie Wielkopolskim. Już w 1959 roku w tym samym budynku, funkcjonował Dom Kultury Dzieci i Młodzieży, który w 1973 roku został przekształcony w ognisko pracy pozaszkolnej. Sam budynek dzisiejszego MDK, pobudowano w roku 1836 z inicjatywy ks. Jana Kompały z przeznaczeniem na szkołę. Funkcjonowała ona do roku 1948 z przerwą w okresie okupacji. Od roku 1959 budynek znów zaczął pełnić funkcję oświatową. Młodzież i dzieci rozwijają tutaj swoje zainteresowania i są wychowywane poprzez teatr, taniec, muzykę, plastykę i turystykę oraz uczą się szacunku do dziedzictwa kulturowego. Odbywa się to nie tylko poprzez uczestnictwo w zajęciach, ale także poprzez udział w życiu kulturalnym miasta i regionu. Licznymi występami wychowankowie placówki wspomagają imprezy charytatywne oraz prezentują swój dorobek podczas imprez odbywających się na terenie miasta, powiatu i kraju. Wysoki poziom grup dostrzegany jest na konkursach i przeglądach nie tylko etapu powiatowego, ale też szerszego - krajowego i międzynarodowego.

W roku szkolnym 2012-2013 na zajęcia do Młodzieżowego Domu Kultury uczęszczało 879 dzieci.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowie Wielkopolskim prowadzi działalność w następujących obszarach:

- ✓ *Diagnoza, opiniowanie, orzekanie* (Diagnozowanie poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości, zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci i młodzieży; Diagnozowanie zdolności i zainteresowań z wykorzystaniem testów psychologicznych, badania grupowe i indywidualne w celu pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu; Diagnozowanie dzieci 0-6 dla potrzeb zespołu orzekającego w celu wydania opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju; Orzekanie o potrzebie kształcenia specjalnego, o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych zespołowych lub indywidualnych, o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, oraz opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka)
- ✓ *Terapia indywidualna* (Terapia psychologiczna indywidualna – stymulacja ogólnorozwojowa, terapia zaburzeń lękowo-depresyjnych, nadpobudliwość psychoruchowa (ADHD), zachowania opozycyjno-buntownicze, trudności adaptacyjne, trudności wychowawcze, problemy okresu dojrzewania, fobie szkolne, wsparcie dla rodziców dzieci uczęszczających na terapię; Psychoterapia w nurcie psychodynamicznym, poznawczo-behawioralnym; Terapia logopedyczna – terapia wad artykulacyjnych, terapia rozwojowej niepełności mowy, terapia jąkania, terapia zaburzeń afatycznych, opóźnionego rozwoju mowy, stymulacja rozwoju mowy, rozwijanie mowy dzieci słabosłyszących; Terapia EEG Biofeedback; Terapia pedagogiczna: zajęcia korekcyjnokompensacyjne dla uczniów szkół podstawowych gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z nasilonymi trudnościami w

naucze czytania i pisania, specyficznymi trudnościami w uczeniu się, dla uczniów kl. O-IV szkół podstawowych z nadmiernymi trudnościami w uczeniu się matematyki; Terapia tyflopedagogiczna dziecka słabo widzącego; Terapia surdopedagogiczna dzieci słabo i niesłyszących)

- ✓ *Terapia grupowa* (Terapia pedagogiczna – zajęcia korekcyjno-kompensacyjne dzieci 5-6 letnich oraz dzieci z odroczonym obowiązkiem szkolnym; Trening umiejętności wychowawczych dla rodziców; Grupa wsparcia dla rodziców dzieci z ADHD; Grupa wsparcia dla psychologów i pedagogów szkolnych oraz nauczycieli; Grupa wsparcia dla pedagogów-terapeutów szkolnych ze szkół z rejonu działania poradni; Wzbogacanie warsztatu pracy terapeutycznej; Grupa terapeutyczno-rozwojowa dla dzieci z trudnościami w przystosowaniu się do grupy – dzieci wycofane, lękowe/nadpobudliwe, z trudnymi zachowaniami)
- ✓ *Mediacje, interwencje kryzysowe* (Działania mediacyjne między stronami konfliktu – uczniami, rodzicami, nauczycielami; Interwencje kryzysowe)
- ✓ *Profilaktyka* (Przesiewowe badania słuchu platforma zmysłów; Zajęcia profilaktyczne dla dzieci i młodzieży, realizowane na terenie szkół i placówek)
- ✓ *Konsultacje, psychoedukacja* (Spotkania psychoedukacyjne dla rodziców, nauczycieli, wychowawców szkół i placówek oświatowych; Porady indywidualne i konsultacje dla rodziców/prawnych opiekunów oraz nauczycieli, pedagogów i dyrektorów szkół; Konsultacje logopedyczne w poradni, na terenie szkół i przedszkoli.)
- ✓ *Doradztwo zawodowe* (Porady indywidualne dla młodzieży dotyczące określenia predyspozycji zawodowych i pomocy w wyborze szkoły ponadgimnazjalnej; Doradztwo w zakresie doboru szkół dla osób z niepełnosprawnością oraz problemami zdrowotnymi; Konsultacje dla rodziców, nauczycieli i pedagogów szkolnych; Zajęcia warsztatowe dla uczniów klasy II gimnazjum klasy III gimnazjum i klas maturalnych szkół ponadgimnazjalnych)
- ✓ *Działalność informacyjno-szkoleniowa* (Spotkania poświęcone rozwiązywaniu bieżących problemów szkół i placówek oraz przekazywaniu informacji dotyczących współpracy z Poradnią; Udział w Radach Pedagogicznych; Prelekcje i pogadanki; Dni Otwarte Poradni; Popularyzowanie wiedzy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej)
- ✓ *Współpraca z placówkami i instytucjami działającymi na rzecz dziecka* (Współpraca z instytucjami oświatowymi, samorządowymi z rejonu działania poradni, służbą zdrowia, sądem rejonowym ośrodkiem pomocy społecznej, powiatowym centrum pomocy rodzinie, organizacjami pozarządowymi; Współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną dla dzieci i młodzieży ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi w Poznaniu)
- ✓ *Nadzór pedagogiczny* (Opieka nad nauczycielami kontraktowymi; Zewnątrz doskonalenie zawodowe pracowników merytorycznych; Wewnętrzne doskonalenie nauczycieli; Działalność hospitacyjno-oceniająca; Ewaluacja wewnętrzna i kontrola; Wspieranie ścieżek rozwoju zawodowego nauczycieli)

Liczba dzieci, którym wydano w roku 2013 orzeczenia w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej wyniosła 558 osób.

3.5.4 Szkoły wyższe

Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonują oddziały zamiejscowe Społecznej Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi. Szczegółowe informacje na ich temat prezentuje tabela 3.23

Tablica 3.23

Wyższe uczelnie zlokalizowane w Powiecie Ostrowskim

Nazwa uczelni	Kierunki kształcenia	Specjalność lub specjalizacja	Forma studiów
Społeczna Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi Wydział Zamiejscowy w Ostrowie Wielkopolskim	Zarządzanie i marketing	Marketing Zarządzanie firmą Zarządzanie finansami Rachunkowość zarządcza Psychologia zarządzania Doradztwo zawodowe Specjalności wydzielone: Informatyka ekonomiczna Rachunkowość i finanse Bankowość	Zaoczne i dzienne (3 l zawodowe)
	Stosunki międzynarodowe	Integracja europejska Międzynarodowe stosunki polityczne Dziennikarstwo międzynarodowe	Zaoczne i dzienne (3 l zawodowe)
	Informatyka	Inżynieria oprogramowania Systemy i sieci komputerowe	Zaoczne i dzienne (3 l zawodowe)

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Ostrowie Wielkopolskim

3.6. Opieka zdrowotna

System opieki zdrowotnej na obszarze Powiatu Ostrowskiego jest dobrze rozwinięty, dotyczy to zarówno opieki podstawowej, jak i specjalistycznej. Organizacja systemu oparta jest na zakładach podstawowej opieki zdrowotnej (jednostki publiczne, niepubliczne i gabinety prywatne). Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonuje 1 szpital (Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej) dysponujący liczbą 32,6 łóżek na 10tys. mieszkańców Powiatu. W badanym okresie szpital udzielił 147 491 osobodni leczenia. Pomocy doraźnej w Powiecie Ostrowskim udziela 10 karettek sanitarnych tym w 1 zespół reanimacyjny. W roku 2002 odnotowano blisko 10tys. wyjazdów karettek w tym blisko 9tys. do zachorowań i ponad 800 do wypadków.

Informacje dotyczące placówek ochrony zdrowia oraz ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w Powiecie Ostrowskim w roku 2012 w porównaniu do roku 2002 prezentują tabele 3.24 i 3.25.

Tabela 3.24

Ambulatoryjna opieka zdrowotna w Powiecie Ostrowskim w roku 2012 i 2002

Wyszczególnienie	Liczba placówek w roku 2012	Liczba placówek w roku 2002
Przychodnie	16	61
w tym prywatne	13	Bd
Ośrodki zdrowia	3	Bd
Praktyki lekarskie	9	43

Źródło: *Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2013*,
Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

Tabela 3.25

Ochrona Zdrowia i Opieka Zdrowotna w Powiecie Ostrowskim w roku 2012

Porady udzielone				Łóżka w szpitalach	Apteki
w tysiącach	na 1 mieszkańca	Lekarskie	Stomatologiczne		
1 075,1	6,7	946,9	128,2	499	41

Źródło: *Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2013*,
Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

Podstawową opiekę zdrowotną na terenie powiatu prowadzi 27 gabinetów lekarzy rodzinnych, 42 gabinety stomatologiczne oraz 8 gabinetów rehabilitacyjnych. Na terenie powiatu zlokalizowane są również specjalistyczne jednostki opieki zdrowotnej. Zestawienie specjalistycznych jednostek opieki zdrowotnej funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowskiego prezentuje tabela 3.26.

Tabela 3.26

Specjalistyczne Jednostki Opieki Zdrowotnej

Wyszczególnienie	SPOZZ	NZOZ	Gabinety
chirurgiczne	4	2	0
płuc i gruźlicy	1	3	0
dermatologiczne	0	3	0
ginekologiczno-położnicze	2	4	1
neurologiczne	3	2	0
okulistyczne	0	3	1

otolaryngologiczne	1	1	0
ortopedyczne	0	3	0
psychiatryczne	1	0	0
reumatologiczne	1	0	0
urologiczne	1	2	0

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Informatora Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Publicznego

Mieszkańcy Powiatu mają dostęp do 19 aptek oraz 2 laboratoriów analitycznych.

3.7. Kultura

We wszystkich gminach Powiatu Ostrowskiego, za wyjątkiem gminy Sośnie oraz Nowych Skalmierzyc, gdzie zadania GOK-u przejął Referat Kultury, Sportu, Turystyki i Rekreacji Urzędu Gminy, funkcjonują Gminne Ośrodki Kultury. W mieście Ostrowie Wielkopolskim funkcję placówki kulturalnej pełni Młodzieżowy Dom Kultury.

MDK jest placówką oświatowo-wychowawczą, której celem jest kształtowanie i rozwijanie uzdolnień dzieci i młodzieży, pogłębianie ich wiedzy i pomoc w zdobywaniu przez nie umiejętności oraz organizowanie rekreacji. Zadaniem placówki jest organizowanie życia kulturalnego dla dzieci i młodzieży szkół ponadpodstawowych i średnich, w tym pokazów, konkursów, wystaw, przeglądów.

Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonowało w badanym okresie 40 bibliotek oraz 14 punktów bibliotecznych na wsi. W porównaniu do okresu poprzedniego zamknięte zostały 2 biblioteki. Księgozbiór wszystkich bibliotek Powiatu Ostrowskiego wyniósł 530,3 tysięcy woluminów, co oznacza wzrost o blisko 10% (50 tysięcy woluminów) w porównaniu do poprzedniego okresu. Spada liczba czytelników, wypożyczeń oraz wypożyczeń na 1 czytelnika. W roku 2002 czytelnikami bibliotek i punktów bibliotecznych było 30 966 osób, które dokonały 677,0 tysięcy wypożyczeń, co daje średnią 21,9 książek na czytelnika biblioteki w ciągu roku. W roku 2012 liczba czytelników spadła do 28 971 osób – spadek o 6,5%, liczba wypożyczeń wyniosła 522,2 tysięcy – spadek o blisko 1/4, zaś przeciętna liczba książek przeczytanych przez jednego czytelnika bibliotek wyniosła 18,0 to jest mniej o blisko 20%. To oznacza zdecydowanie niższe zainteresowanie korzystaniem z bibliotek i punktów bibliotecznych w porównaniu do sytuacji przez 10 laty, a jednocześnie zdecydowanie niższy poziom czytelnictwa osób już z bibliotek korzystających.

Powiat Ostrowski może się poszczycić istnieniem na swoim terenie trzech placówek muzealnych: Muzeum Miasta Ostrowa Wielkopolskiego, Muzeum Regionalne Ziemi Odolanowskiej oraz Muzeum Wnętrz Pałacowych w Pałacu w Lewkowie. Ponadto we wnętrzu Pałacyku Myśliwskiego ks. Antoniego Radziwiłła w Antoninie istnieje Salon Chopinowski (który jest oddziałem Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej w Kaliszu), w którym znajdują się pamiątki związane z osobą wybitnego kompozytora Fryderyka Chopin. W roku 2012 w muzeach Powiatu Ostrowskiego

zorganizowane zostało 8 wystawy własne oraz 1 wystawa obce. Zbiory muzeów obejmowały 26 668 eksponatów. W badanym okresie istotnie wzrosła liczba zwiedzających w stosunku do poprzedniego okresu programowania. Wyniosła ona 21 215 i była niemal wyższa dwupółkrotnie niż 10 lat temu. W tej liczbie w zorganizowanych grupach muzea odwiedziło 6 092 uczniów młodzieży szkolnej – niespełna dwukrotnie więcej niż w poprzednim okresie programowania.

Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonuje również Powiatowa Galeria Sztuki Współczesnej której siedziba znajduje się w Ostrowie Wielkopolskim. Galeria została utworzona w maju 1999 roku i jest powiatową instytucją kultury, której celem jest prowadzenie działalności wystawienniczej, upowszechnieniowej i wydawniczej. Działalność Powiatowej Galeria Sztuki Współczesnej obejmuje m.in.:

- organizowanie wystaw i innych form prezentacji współczesnych sztuk plastycznych,
- prowadzenie edukacji kulturalnej (kursy, odczyty, prelekcje, filmy, koncerty, spotkania autorskie, kulturoznawcze wyjazdy krajowe i zagraniczne, konkursy),
- publikowanie wydawnictw związanych z całokształtem działań Galerii,
- dokonywanie zakupów dzieł sztuki współczesnej oraz wydawnictw z zakresu kultury i sztuki,
- gromadzenie, inwentaryzacja i użytkowanie dzieł sztuki
- pośrednictwo w sprzedaży dzieł sztuki,
- prowadzenie współpracy i wymiany artystycznej z ośrodkami w kraju i zagranicą,
- gromadzenie i udostępnianie specjalistycznego księgozbioru z zakresu dzieł sztuki.

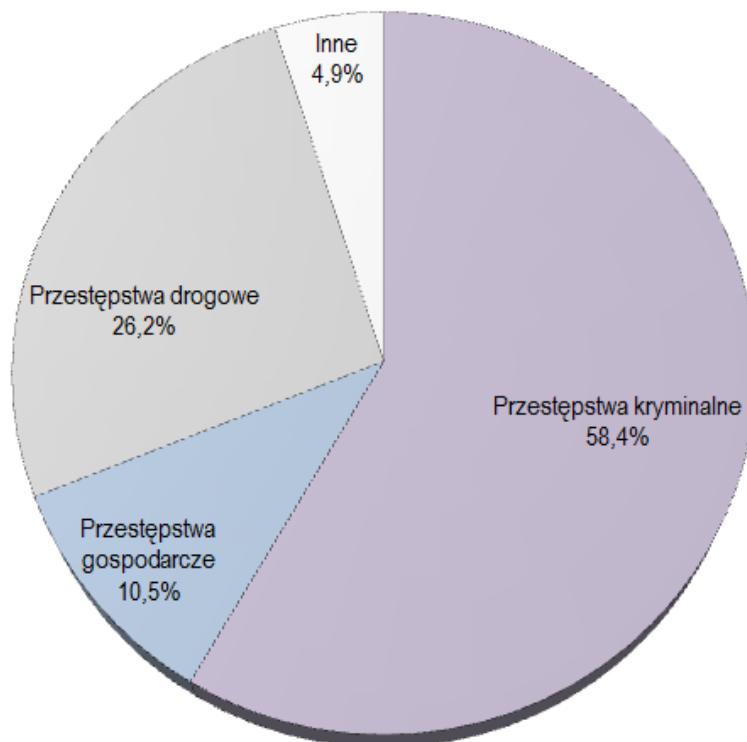
Poważną słabą stroną Powiatu Ostrowskiego w sferze kultury są kina. Działalności całoroczna prowadzi jedynie 1 kino posiadające 400 osobową widownię. W roku 2012 odbyło się 994 seansów, kino zaś zostało odwiedzone przez 45 326 widzów co oznacza spadek zainteresowania repertuarem kinowym o blisko 1/3 w porównaniu do roku 2002. Tak niewielka liczba kin stałych powoduje, iż liczba ludności przypadająca na 1 miejsce to 403 osoby. To znacznie więcej od przeciętnej dla województwa wielkopolskiego (143 osoby/1 miejsce) i od porównywalnych ośrodków jak Konin (54 osoby/1 miejsce) czy Leszno (278 osoby/1 miejsce).

3.8. Bezpieczeństwo publiczne

W badanym okresie stwierdzono na terenie Powiatu Ostrowskiego 3 655 popełnionych przestępstw, co oznacza spadek o blisko 9% w porównaniu do roku 2002. Warto jednocześnie zauważyć bardzo istotny spadek przestępstw kryminalnych, których odnotowano mniej o 1/4. W roku 2002 stanowiły one blisko 3/4 popełnianych przestępstw, zaś w roku 2012 ta liczba spadła do 58,4%. Szczegółowe informacje na temat charakteru przestępstw popełnionych w Powiecie Ostrowskim w roku 2012 przedstawia wykres 3.21.

Typem przestępstwa, który najczęściej występował na terenie Powiatu Ostrowskiego były różne formy przestępstw przeciwko mieniu, które ujęte zbiorczo stanowiły ponad 42,4% wszystkich popełnionych czynów zabronionych. Co istotne w tej liczbie zdecydowanie spadły kradzieże samochodów których w badanym okresie odnotowano jedynie 20. Poważnym problemem stanowią przestępstwa drogowe które stanowią ponad 1/4 wszystkim czynów zabronionych, podczas gdy 10 lat temu było to jedynie 18,1%. Wiąże się to z dynamicznym wzrostem ilości samochodów. Spadła natomiast liczba przestępstw gospodarczych – tylko co dziesiąte wykryte przestępstwo miało taki charakter, podczas gdy w roku 2002 stanowiły one 12,1%.

Wykres 3.21 Przepęstwa stwierdzone według typów

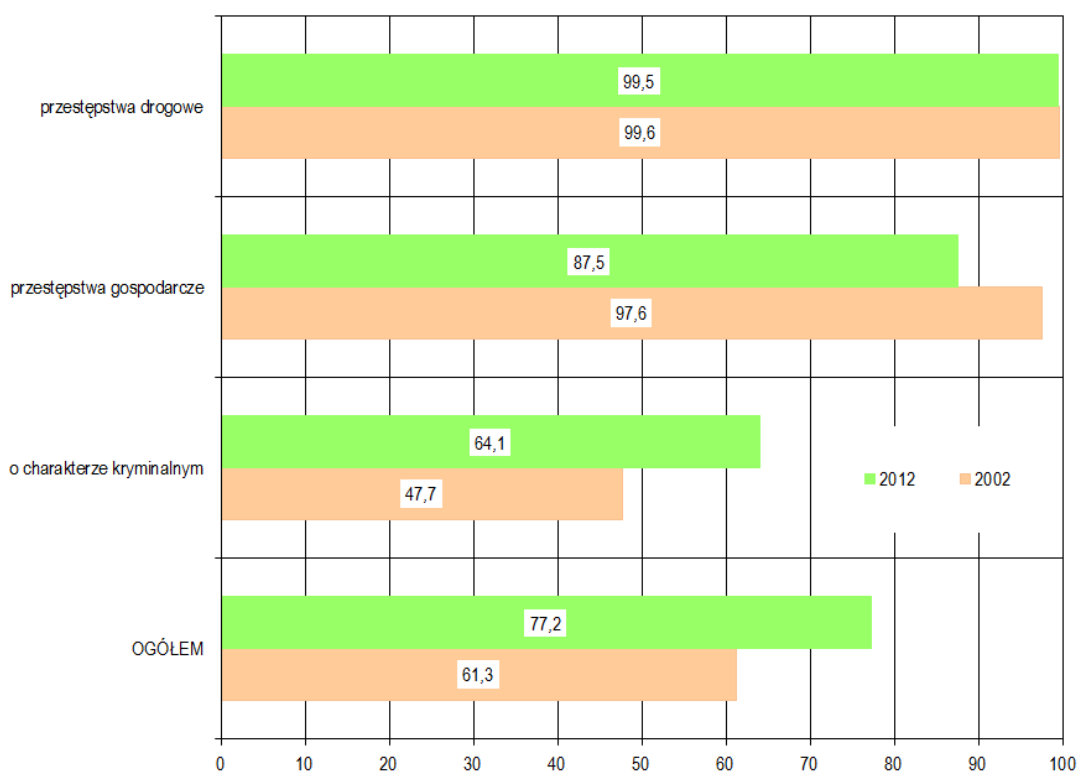

Źródło: Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2013, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

W kontekście bezpieczeństwa publicznego dla szerokiej opinii społecznej najbardziej istotną kwestią jest wskaźnik poziomu wykrywalności przępstw. W Powiecie Ostrowskim wyniósł on w roku 2012 aż 77,2% co oznacza istotny wzrost w porównaniu do poprzedniego okresu programowania o blisko 16%. Informacje o poziomie wykrywalności przępstw w Powiecie Ostrowskim według poszczególnych typów w roku 2012 w porównaniu do roku 2002 przedstawia wykres 3.22.

Najwyższą wykrywalność stwierdzono w przypadku przępstw drogowych – wykryto 99,5% tego rodzaju przępstwa, które miały miejsce na terenie Powiatu Ostrowskiego. Podobny poziom wykrywalności odnotowano w roku 2002. Spadł, choć nadal był wysoki wskaźnik wykrywalności przępstw o charakterze gospodarczym, który wyniósł 87,5%. Był on niższy niż dziesięć lat temu o blisko 10 punktów procentowych, co było spowodowane dynamicznie rozwijającym się poziomem zaawansowania technologicznego tego typu czynów zabronionych. Najniższą wykrywalność odnotowano w odniesieniu do przępstw o charakterze kryminalnym – wykrywano 2/3 sprawców przępstw o charakterze kryminalnym stwierdzonych przez policję i prokuraturę. Warto jednak zauważyć że wskaźnik wykrywalności tego typu przępstw wzrósł w ciągu ostatnich 10 lat o 16,4 punktu procentowego, co oznacza proporcjonalnie zwiększenie wykrywalności o 1/3.

Wykres 3.22 Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw

Źródło: Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2013, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2013

3.9. Charakterystyka grup społecznych zagrożonych wykluczeniem

3.9.1 Ubodzy

Zjawisko ubóstwa jest poważnym problemem społecznym, a jego ujemny wpływ tego zjawiska na funkcjonowanie jednostek jest ogromny. Ubóstwo i wiążąca się z tym zjawiskiem zła sytuacja materialna rodziny powoduje poważne konsekwencje dla prawidłowego rozwoju dzieci, szczególnie w rodzinach wielodzietnych. Na budżetach tych rodzin bardzo niekorzystnie odbijają się wysokie koszty wyżywienia oraz wzrost odpłatności w systemie ochrony zdrowia i edukacji. Oszczędzanie na żywności w okresie rozwojowym dziecka ma później konsekwencje w jego kondycji psychicznej i fizycznej.

Negatywne skutki ubóstwa dają się odczuć w rodzinach niepełnych. Pomimo utrzymywania się w wielu przypadkach z dochodów z pracy, samotne matki lub samotni ojcowie nie są w stanie zapewnić dzieciom odpowiedniej sytuacji materialnej. Oprócz tego narastają w takich rodzinach problemy wychowawcze związane z brakiem czasu i odpowiednich wzorców do naśladowania.

Ubóstwo i życie na poziomie minimum egzystencji powoduje, że wydatki na żywność i opłaty mieszkaniowe pochłaniają cały budżet. Konsekwencją jest minimalizacja potrzeb żywnościowych oraz zakup produktów spożywczych bardzo niskiej jakości. Prowadzi to do rozwijania się różnego rodzaju schorzeń, a te w dalszym etapie powodują wzrost kosztów utrzymania, związa-

nych z leczeniem bądź rehabilitacją. Mogą one również prowadzić do powstawania niepełnosprawności, która w znacznym stopniu ogranicza podejmowanie aktywności zawodowej, a może podwyższać poziom wydatków na leczenie.

Dane ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Ostrowskiego, wskazują na występowanie problemu ubóstwa. Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto, że rodziny żyjące w ubóstwie to rodziny, które korzystają z różnorodnych form pomocy ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu. Liczbę rodzin korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa w poszczególnych gminach przedstawia tabela 3.27 i wykres 3.23.

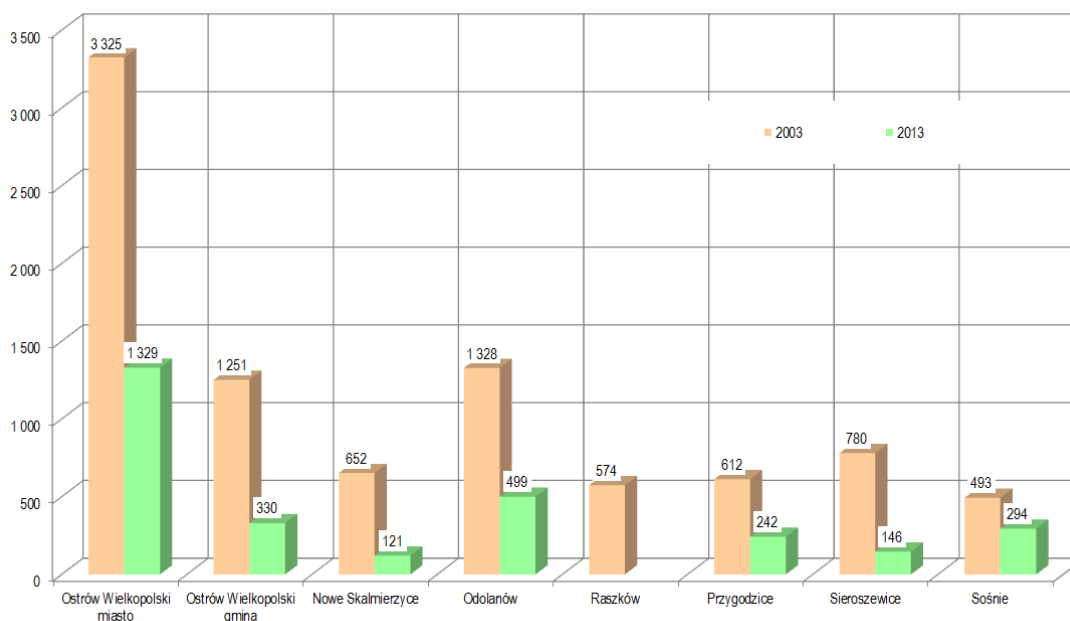
Tabela 3.27

**Liczba rodzin korzystających ze świadczeń
pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w latach 2003 i 2013**

Gmina	2003	2013
Ostrów Wielkopolski miasto	3 325	1 329
Ostrów Wielkopolski gmina	1 251	330
Nowe Skalmierzyce	652	121
Odolanów	1 328	499
Raszków	574	brak danych
Przygodzice	612	242
Sieroszewice	780	146
Sośnie	493	294
Ogółem	9 015	2 961

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Wykres 3.23 Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w latach 2003 i 2013

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

3.9.2 Bezdomni

Bezdomność, problem społeczny, charakteryzujący się brakiem miejsca stałego zamieszkania osoby nim dotkniętej. Wiąże się z uwarunkowanym psychologicznie kryzysowym stanem egzystencji osoby nie posiadającej faktycznego miejsca zamieszkania, pozbawionej środków niezbędnych do zaspokojenia elementarnych potrzeb, dotkniętej trwałym wykluczeniem społecznym i zawodowym. Jako stan ewidentnej i trwałej deprivacji potrzeb mieszkaniowych, w sytuacji, gdy dotknięta bezdomnością osoba nie jest w stanie jej zapobiec, wiąże się z poważnym upośledzeniem psychicznego i społecznego funkcjonowania człowieka.

Natura bezdomności wyklucza zamkniętą i jednoznaczną klasyfikację jej przyczyn, ponieważ doprowadza do niej cały zespół nakładających się na siebie sił sprawczych, zespół postaw, zachowań determinowanych predyspozycjami osobowościowymi, którym sprzyjają sytuacje społeczne i sposób funkcjonowania służb socjalnych. Ustawa o pomocy społecznej, jako osobę bezdomną definiuje osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Brak domu uniemożliwia normalny rozwój człowieka, wpływa negatywnie na stan zdrowia psychicznego i fizycznego, uniemożliwia rozwijanie aspiracji kulturowych, regenerację sił i wypoczynek. Deprivacji zatem podlegają nie tylko szeroko rozumiane potrzeby mieszkaniowe, ale właściwie wszystkie poziomy potrzeby, począwszy od najbardziej podstawowych potrzeb fizjologicznych, skończywszy zaś na potrzebie samorealizacji. Stan ten jest uwarunkowany wieloczynnikowo, między innymi poprzez zmniejszoną zdolność do samodzielnego życia i radzenia sobie, poddania się wymaganiom społeczeństwa, niewielką odpornością na sytuacje trudne, czy marginalizację społeczną.

Dynamikę zjawiska bezdomności w Powiecie Ostrowskim według podziału na gminy przedstawia tabela 3.28 i wykres 3.24.

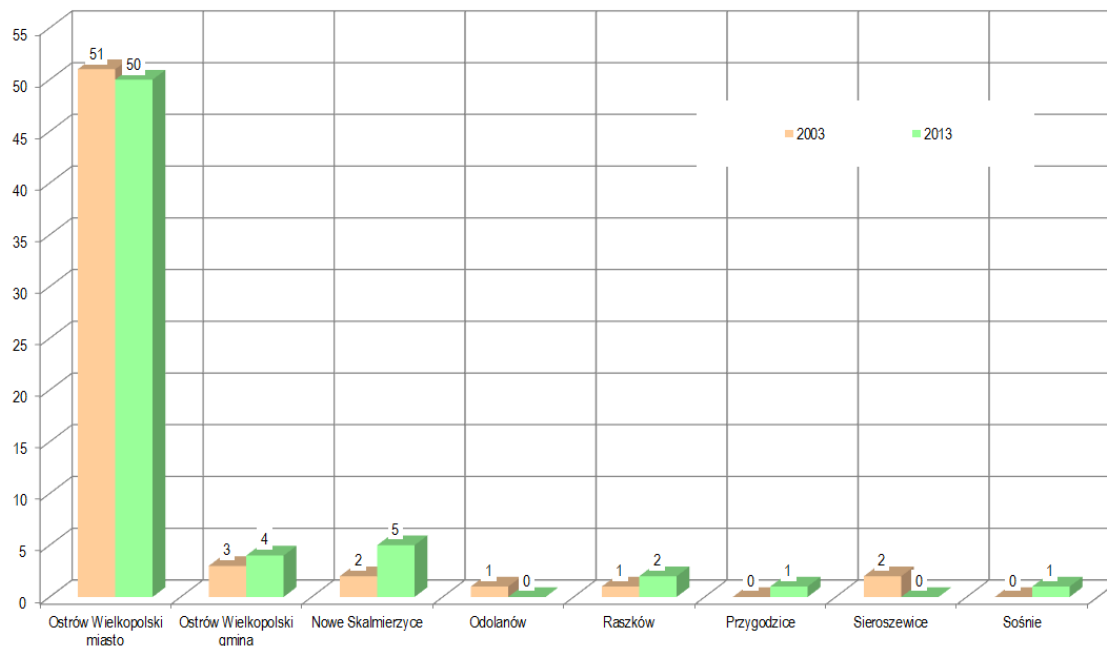
Tabela 3.28

Liczba osób objętych wsparciem z tytułu bezdomności w gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2003 i 2013

Gmina	2003	2013
Ostrów Wielkopolski miasto	51	50
Ostrów Wielkopolski gmina	3	4
Nowe Skalmierzyce	2	5
Odolanów	1	0
Raszków	1	2
Przygodzice	0	1
Sieroszewice	2	0
Sośnie	0	1
Ogółem	60	61

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Wykres 3.24 Liczba osób objętych wsparciem z tytułu bezdomności w gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2003 i 2013

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Najczęstsze przyczyny bezdomności wynikają z:

- ✓ z sytuacji społeczno-ekonomicznej, w tym wzrostu bezrobocia, braku miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, braku opieki nad wychowankami domów dziecka po ukończeniu 18 lat,
- ✓ z sytuacji prawnej, polegającej na możliwości wyeksmitowania lokatora "donikąd" za zaległości w opłatach czynszowych,
- ✓ z przyczyn związanych z patologiami, w tym z powodu alkoholizmu, przestępczości, odrzucenia lub braku opieki ze strony najbliższych, rozwodu lub trwałego rozpadu więzi formalnych lub nieformalnych, prostytucji kobiet, przemocy w rodzinie,
- ✓ z przyczyn natury socjopsychologicznej, w tym świadomego wyboru innego sposobu życia, odrzucenia obowiązującego systemu wartości,
- ✓ z przyczyn osobowościowych, w tym poczucia niższości, osamotnienia, wstydu, przekonania o złej naturze świata i ludzi.

Z przedstawionych danych iż ośrodkiem o najwyższym natężeniu zjawiska bezdomności jest miasto Ostrów Wielkopolski. Ponad 80% osób dotkniętych problemem bezdomności korzystała ze wsparcia na terenie tej gminy. Co ma swoje uzasadnienie w specyfice zjawiska, które w swojej naturze dotyka częściej mieszkańców wielkich miast niż terenów wiejskich.

Warto również zauważyć iż poziom występowania zjawiska oraz jego struktura przestrzenna na terenie Powiatu Ostrowskiego, nie uległy większym zmianom na przestrzeni ostatnich 10 lat. Zarówno poziom ogólny zjawiska, oscylujący wokół 60 osób bezdomnych jak i ilości osób korzystających ze wsparcia w poszczególnych gminach był stosunkowo niezmienny.

W Powiecie Ostrowskim działa Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn prowadzone przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta oraz Schronisko dla Bezdomnych Kobiet i Matek z Dziećmi prowadzone przez Ośrodek PCK.

Tabela 3.29 prezentuje działania na rzecz bezdomnych podejmowane przez różne instytucje i organizacje Powiatu Ostrowskiego

Tablica 3.29

Działania na rzecz bezdomnych

Instytucja/organizacja	Działanie
Straż Miejska Komisariat Kolejowy Policji Policja	<ul style="list-style-type: none"> – lustracja punktów newralgicznych gdzie przebywają osoby bezdomne, – kierowanie osób bezdomnych do Schroniska
ZZOZ – Pielęgniarka Społeczna	<ul style="list-style-type: none"> – pomoc w naturze (odzież, obuwie) – po wyjściu ze szpitala – skierowanie do Schroniska – pomoc w załatwianiu formalności z ustaleniem stopnia niepełnosprawności – pomoc w sfinansowaniu biletu PKP na przejazd
Caritas – Zespół Charytatywny	<ul style="list-style-type: none"> – talony na zakup żywności dla bezdomnych
Stacja Obsługi <i>Caritas</i>	<ul style="list-style-type: none"> – możliwość korzystania przez bezdomnych z pomocy medycznej doraźnej
Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca w zakresie leczenia i kierowania na leczenie odwykowe osób bezdomnych
PKP – Bar <i>Semafor</i> – Ostrów Wielkopolski	<ul style="list-style-type: none"> – wyżywienie dla osób bezdomnych (posiłek dwudaniowy)
PKP – Zakład Przewozów Pasażerskich	<ul style="list-style-type: none"> – pomoc w sfinansowaniu biletu PKP na przejazd
Powiatowy Urząd Pracy	<ul style="list-style-type: none"> – przestrzeganie praw odnośnie równego traktowania wszystkich osób rejestrujących się
organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> – dyżury pracowników socjalnych, stała współpraca – prowadzenie Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

3.9.3 Rodziny dysfunkcyjne

Pełna, zdrowa rodzina posiada sprzyjające warunki do samowystarczalności materialnej, opiekuńczej i psychologicznej. Postęp cywilizacyjny, transformacje ustrojowe i sytuacje losowe mogą odciskać swoje piętno na rodzinę, wpływać na powstawanie nieprzewidywanych problemów.

Z punktu widzenia trwania i funkcjonowania rodzin, w szczególnie trudnej sytuacji znajdują się rodziny niepełne, w których dzieci są wychowywane przez jednego z rodziców. Przyczynami powstawania rodzin niepełnych są: śmierć jednego z rodziców, opuszczenie, rozwód, urodzenie dziecka poza związkiem.

Członkowie rodziny tworzą układ, na który można spojrzeć jak na system. Wzajemne oddziaływanie na siebie poszczególnych elementów, czyli członków rodziny powoduje funkcjonowanie systemu. W rodzinie zdrowej relacje pomiędzy małżonkami są równoległe oraz dwukierunkowe, oparte na wspólnych ustaleniach dotyczących podziału obowiązków i sposobu wychowywania dzieci. Zaburzone funkcjonowanie jednego z jej członków uderza w cały jej system rodzinny, wtedy można mówić o dysfunkcyjności takiej rodziny. Sama dysfunkcja oznacza zaburzenie komunikacyjne bądź strukturalne rodziny, np. centralną postacią jest rodzic będący sprawcą przemocy itd.). Może to też być zaburzenie własnych granic, granic pomiędzy poszczególnymi osobami w rodzinie, np. nieuszanowanie czyjejś intymności, uczuć i poglądów.

Rodzina dysfunkcyjna, to także rodzina z problemem wykorzystywania seksualnego, czyli taka, w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś (współmałżonka, dzieci) w rodzinie. To także rodzina z terrorem psychicznym, czyli taka, w której jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszenie itp.) wobec członków swojej rodziny. Rodziną taką jest też rodzina z przemocą fizyczną, czyli taka, w której jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny. Rodziną dysfunkcyjną jest też rodzina z przewlekłą chorobą – jedno bądź oboje rodziców cierpi na stałe schorzenie bądź jest przykute do wózka inwalidzkiego, za swój stan obarcza winą domowników, staje się centralną postacią w rodzinie.

Przyczyną dysfunkcji rodziny może być również problem alkoholowy, który jednak ze względu na złożoność tego problemu i występowanie również poza ramami jakie tworzy rodzina, został scharakteryzowany w odrębnym podrozdziale.

Tabela 3.30 oraz wykresy 3.25 i 3.26 przedstawia sytuację rodzin dysfunkcyjnych w Powiecie Ostrowskim z uwzględnieniem podziału na gminy.

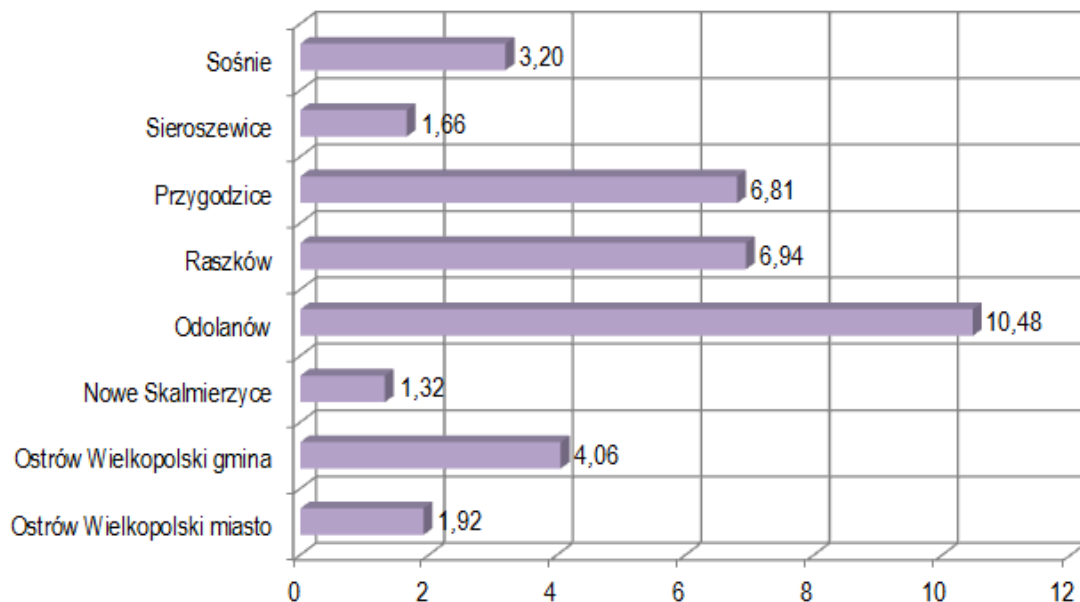
Tabela 3.30

Sytuacja rodzin dysfunkcyjnych w Powiecie Ostrowskim w roku 2013

Gmina	Potrzeba ochrony macierzyństwa	Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	Przemoc w rodzinie
Ostrów Wielkopolski miasto	140	420	63
Ostrów Wielkopolski gmina	76	70	4
Nowe Skalmierzyce	20	120	1
Odolanów	150	107	1
Raszków	82	82	9
Przygodzice	81	72	0
Sieroszewice	16	32	0
Sośnie	21	34	1
Razem	504	855	70

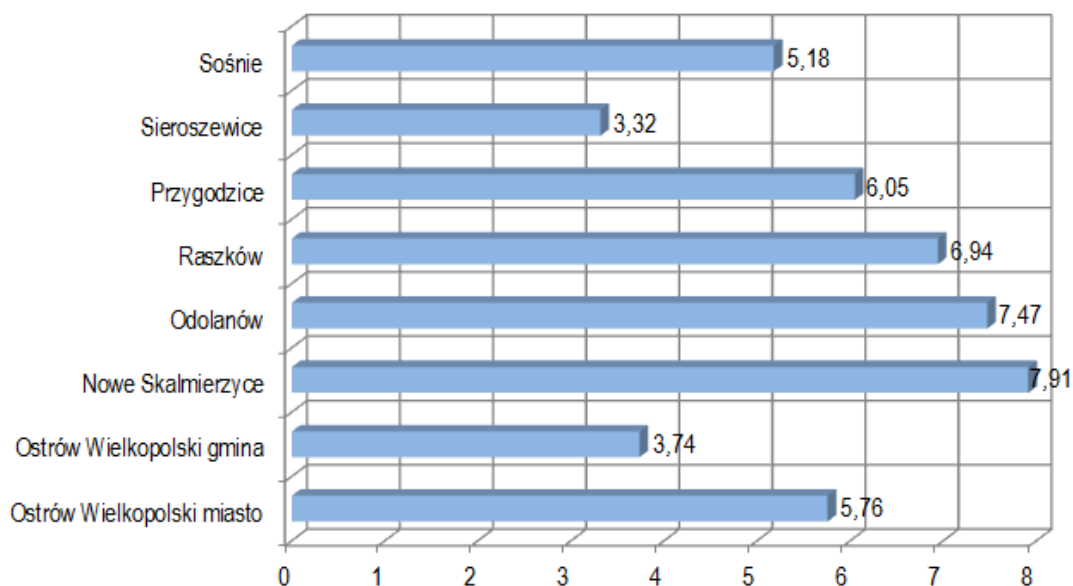
Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Wykres 3.25 Rodziny korzystające ze wsparcia pomocy społecznej ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa w gminach Powiatu Ostrowskiego na 1000 mieszkańców w roku 2013

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Wykres 3.26 Rodziny korzystające ze wsparcia pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych w gminach Powiatu Ostrowskiego na 1000 mieszkańców w roku 2013

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

W związku z potrzebą ochrony macierzyństwa najwięcej rodzin korzysta ze wsparcia pomocy społecznej w mieście i gminie Odolanów – niespełna 30% wszystkich osób w Powiecie Ostrowskim - a niewiele mniej w mieście Ostrów Wielkopolski. W gminie Ostrów Wielkopolski oraz Przygodzice korzystała podobna ilość osób stanowiących odpowiednio 15,1 i 16,1%. Warto jednak zwrócić uwagę na relacje ilości osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa w odniesieniu do liczebności populacji poszczególnych gmin. Najwięcej, bo ponad 10 osób na 1000 mieszkańców korzysta z tej formy wsparcia w gminie Odolanów. Na kolejnym miejscu jest gmina Przygodzice i gmina Ostrów Wielkopolski – odpowiednio 6,81 i 4,06 osób na 1000 mieszkańców korzysta z pomocy społecznej w tym zakresie. Proporcjonalnie najmniej, w gminach Nowe Skalmierzyce, Sieroszewice i mieście Ostrów Wielkopolski.

Jeśli chodzi o bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego to w liczbach bezwzględnych dominuje miasto Ostrów Wielkopolski a w dalszej kolejności są Nowe Skalmierzyce i Odolanów. Co ciekawe, te dwie ostatnie gminy dominują również jeśli chodzi o liczbę osób korzystających ze wsparcia na 1000 mieszkańców. W tym zakresie najmniejsze zapotrzebowanie odnotowano w gminach Sieroszewice i Ostrów Wielkopolski.

Przemoc domowa jest rejestrowana i objęta wsparciem głównie w mieście Ostrów Wielkopolski, w którym odnotowano 9/10 przypadków. To jednak nie oznacza, że na terenie pozostałych gmin ten problem nie istnieje, jest natomiast prawdopodobne iż jest traktowany – również przez ofiary przemocy – jako problem o charakterze osobistym, którego „nie należy wywlekać publicznie”, bądź też nie nastąpiło pozytywne oddziaływanie pomiędzy służbami pomocy społecznej czy też policji z ofiarami przemocy.

3.9.4 Alkoholicy

Istotnym problemem mającym wpływ na występowanie licznych zaburzeń funkcjonowania rodzin Powiatu Ostrowskiego jest alkoholizm. Powoduje on poważną dezorganizację i demoralizację życia rodzinnego, wynikiem czego jest coraz większa ilość rodzin dysfunkcyjnych, nie spełniających swych podstawowych funkcji wychowawczych i opiekuńczych. W rodzinach dotkniętych alkoholizmem, któregośkolwiek z jej członków, obserwuje się również pogarszającą się sytuację materialną. W konsekwencji osoby z tego gospodarstwa domowego stają się klientami pomocy społecznej, ponieważ konieczne jest udzielanie im wsparcia finansowego.

Bardzo niepokojący jest obserwowany wzrost liczby młodych, samotnych kobiet posiadających małe dzieci uzależnionych od alkoholu. Uzależnienie w takich przypadkach powoduje konieczność nagłego zapewnienia dzieciom opieki w placówkach interwencyjnych czy opiekuńczo-wychowawczych.

Z danych statystycznych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Ostrowskiego wynika, iż na terenie Powiatu w roku 2013 było 283 osoby uzależnione od alkoholu. To oznacza wzrost w porównaniu do tożsamej wartości wskaźnika sprzed 10 lat. Składał się na to skokowy o niespełna 60% wzrost osób uzależnionych od alkoholu w mieście Ostrów Wielkopolski oraz blisko 30% w gminie Ostrów Wielkopolski a także spadek o ponad połowę w gminie Sieroszewice oraz o 1/4 gminie Sośnie. Tabela 3.31 oraz wykres 3.27 przedstawia liczbę osób uzależnionych od alkoholu w poszczególnych gminach w Powiecie Ostrowskim w latach 2003 i 2013.

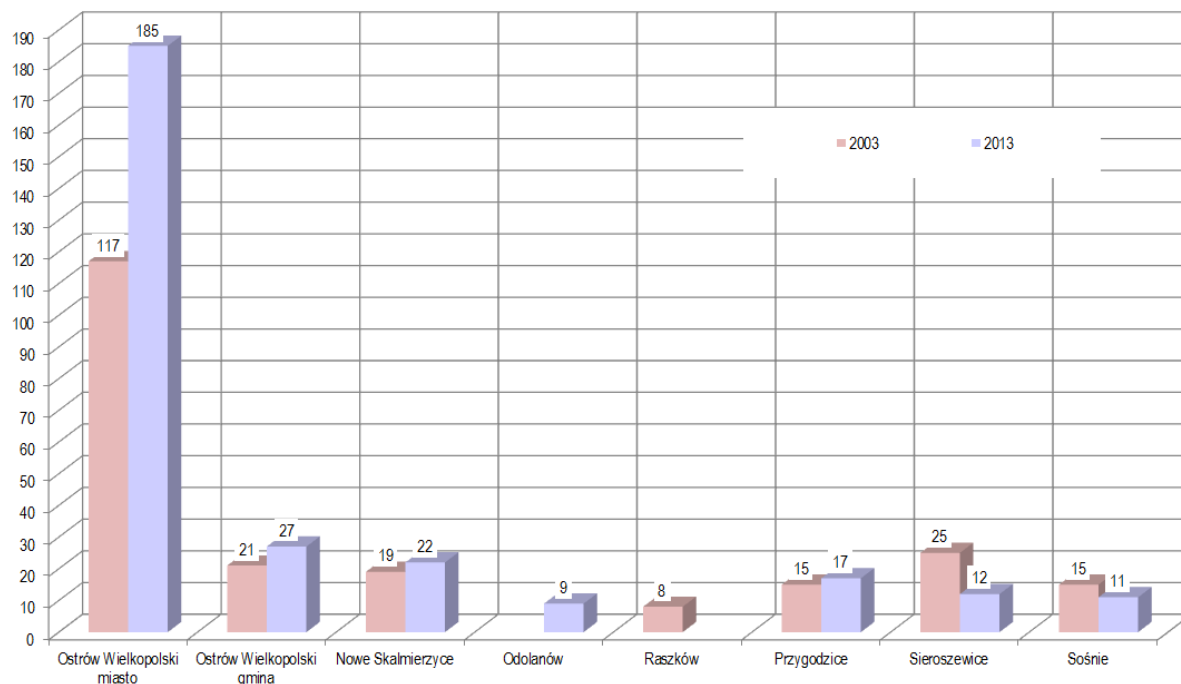
Tabela 3.31

Liczba osób uzależnionych od alkoholu w Powiecie Ostrowskim

Gmina	2003	2013
Ostrów Wielkopolski miasto	117	185
Ostrów Wielkopolski gmina	21	27
Nowe Skalmierzyce	19	22
Odolanów	brak danych	9
Raszków	8	brak danych
Przygodzice	15	17
Sieroszewice	25	12
Sośnie	15	11
Ostrów Wielkopolski miasto	220	283

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Wykres 3.27 Liczba osób uzależnionych od alkoholu w Powiecie Ostrowskim

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Instytucją powołaną do pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień. Formy prowadzonej terapii określają statut Ośrodka i standardy leczenia odwykowego. Minimum 24 tygo-

Historycznie po narkotyki sięgała młodzież wywodząca się z rodzin zagrożonych patologią. Obecnie ten problem dotyka środowisk, w których nie obserwuje się uzależnienia od alkoholu, przemocy itp. Poważnym problemem tych rodzin jest jednak chroniczny brak wolnego czasu dla dzieci, zapracowanie rodziców, ich częsta nieobecność w domu, a co za tym idzie brak więzi emocjonalnych z dzieckiem i brak umiejętności wspólnego spędzania czasu oraz pokonywania występujących problemów. Ludzie posiadający pracę w obawie przed jej utratą angażują się w nią często kosztem własnej rodziny, a najczęściej małoletnich dzieci.

Informacje dotyczące ilości osób uzależnionych od narkotyków w Powiecie Ostrowskim przedstawia tabela 3.32.

Tabela 3.32

Liczba osób uzależnionych od narkotyków w Powiecie Ostrowskim

Gmina	2013
Ostrów Wielkopolski miasto	10
Ostrów Wielkopolski gmina	2
Nowe Skalmierzyce	1
Odolanów	0
Raszków	brak danych
Przygodzice	1
Sieroszewice	0
Sośnie	1
Razem	15

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Z powyższych danych wynika, iż w Powiecie Ostrowskim liczba osób uzależnionych od narkotyków jest stosunkowo niska biorąc pod uwagę wielkość populacji. Ze względu na charakter tego uzależnienia, a także oczywiście proporcjonalnie do wielkości populacji najwięcej osób korzystało ze wsparcia ze względu na uzależnienie od narkotyków w mieście Ostrów Wielkopolski.

3.9.6 Niepełnosprawni

Definicja osób niepełnosprawnych zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych mówi: *Niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę, oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi.*

Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych /Dz. U. z 2010r. Nr 214, poz.1407 tekst jednolity z pozn. zm./ zawężyła powyższą definicję określając: *Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról*

społecznych a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeśli uzyskały orzeczenie.

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczone definicje niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych, może być fizyczna, intelektualna lub polegać na dysfunkcji zmysłów. Wynikać ona może z choroby somatycznej lub choroby umysłowej. Wymienione zaburzenia, sytuacje mogą mieć charakter stały lub przejściowy. Niepełnosprawność dotyczy osób w każdym wieku. Dla lepszego określenia potrzeb osób niepełnosprawnych przyjmujemy podział na siedem głównych grup:

- ✓ osoby niewidome i słabo widzące,
- ✓ osoby głuche i niedosłyszące,
- ✓ osoby niepełnosprawne intelektualnie,
- ✓ osoby chore psychicznie,
- ✓ osoby niepełnosprawne ruchowo,
- ✓ osoby starsze, niepełnosprawne z ogólnego stanu zdrowia,
- ✓ ze względu na poszczególne rodzaje schorzeń (np. układu krążenia, cukrzyca, hemofilia, choroby nowotworowe).

Indywidualny model niepełnosprawności określa problemy jakie napotykają osoby niepełnosprawne jako konsekwencje swojej choroby. Praca socjalna z osobą niepełnosprawną ma na celu zmotywowanie tej osoby do podejmowania wysiłków w celu jej usprawnienia. Społeczny model niepełnosprawności – są to ograniczenia, które stwarza środowisko poprzez bariery w funkcjonowaniu rodziny z osobą niepełnosprawną. Istniejące bariery są podłożem marginalizacji – wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych.

Czynnikami warunkującymi niepełnosprawność na poziomie społecznym są: sytuacja rodzinna i relacje w rodzinie, materialne warunki życia rodziny, kontakty społeczne i udział w życiu społecznym członków rodziny, postawy społeczne wobec osób niepełnosprawnych, rola i dostępność instytucji i organizacji powołanych do wspomagania osób niepełnosprawnych, sytuacja prawna i gwarancje prawne osób niepełnosprawnych, relacje osób niepełnosprawnych z instytucjami, makrospołeczne czynniki ekonomiczne odpowiedzialne za rozmiar pomocy społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych.

Z dniem 1 września 1997 roku wprowadzona została reforma orzecznictwa inwalidzkiego w wyniku której powstały dwa systemy orzecznictwa ustalające:

- A. Niezdolność do pracy, która stanowi podstawę do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia rentowego
- B. Stopień niepełnosprawności, jako podstawę do korzystania z wielu form rehabilitacji zawodowej i społecznej, systemu pomocy społecznej oraz ulg i uprawnień zagwarantowanych osobom niepełnosprawnym w przepisach prawa.

Od 1 stycznia 2002 roku prawo do zasiłku pielęgnacyjnego, ulgi oraz inne uprawnienia zagwarantowane osobom niepełnosprawnym w przepisach prawa dla dzieci mogą być przyznane wyłącznie na podstawie orzeczenia o niepełnosprawności, wydanego według kryteriów stosowanych dla tych orzeczeń w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Dziecko - osoba przed ukończeniem 16 roku życia jest niepełnosprawna jeżeli posiada orzeczenie o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

System określający orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności do celów pozarentowych regulują następujące akty prawne:

- ✓ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm. ostatnia nowelizacja Dz.U. z 2003 r.; Nr 7 poz. 79)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. nr 139, poz. 1328)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. Nr 17 poz. 162)

Tabela 3.33 prezentuje dane statystyczne Ośrodków Pomocy Społecznej, opisujące liczbę osób niepełnosprawnych, w poszczególnych gminach w latach 2001 i 2013, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Tabela 3.33

Liczba osób niepełnosprawnych w gminach Powiatu Ostrowskiego

Gmina	2001		2013	
	Liczba	Na 1000 mieszkańców	Liczba	Na 1000 mieszkańców
Ostrów Wielkopolski miasto	1043	14	866	11,9
Ostrów Wielkopolski gmina	192	11	129	6,9
Nowe Skalmierzyce	163	11	66	4,4
Odolanów	139	14	117	8,2
Raszków	62	09	527	44,6
Przygodzice	241	21	117	9,8
Sieroszewice	108	8	79	8,2
Sośnie	153	14	182	27,7
RAZEM	2 101	13	1 555	10,4

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Według danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2012-2013 przyjęte zostało każdorazowo około 3250 wniosków od osób dorosłych oraz około 300 wniosków dotyczących dzieci. Tabela 3.34 prezentuje szczegółowo dane na temat wniosków o przyznaniu statusu osoby niepełnosprawnej.

Tabela 3.34

**Liczba wniosków o przyznanie statusu osoby niepełnosprawnej wpływających
do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności**

2012		2013	
Dorośli	Dzieci	Dorośli	Dzieci
3 259	299	3 236	298

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowie Wielkopolskim

Z prezentowanych danych wynika że ilość osób korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności zmniejsza się. Niemniej nie oznacza to równocześnie zmniejszenie zjawiska, a raczej stanowi informację o skuteczności różnorodnych działań ukierunkowanych na osoby niepełnosprawne realizowanych przez różne podmioty – zarówno publiczne, trzeciego sektora, jak i prywatne – w ramach projektów współfinansowanych przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje od 2008 roku projekt Twoja Szansa w ramach działań ukierunkowanych na aktywną integrację – społeczną, zawodową, edukacyjną i zdrowotną – osób niepełnosprawnych.

3.10 Pomoc społeczna

Pomoc Społeczna jest jednym z elementów polityki społecznej Powiatu. Głównym realizatorem i koordynatorem polityki społecznej z zakresu pomocy społecznej na terenie powiatu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Ośrodki pomocy społecznej realizują zadania statutowe wynikające z ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 15 kwietnia 2004 r., Nr 64, poz. 593, ze zm.) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie, ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 255) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie, ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 20 września 2005 r. Nr 180, poz. 1493) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie, ustawy z 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. Nr 86, poz. 732) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie oraz uchwał Rady Miasta i Rad Gminnych

W ostatnim okresie zmieniały się zasady finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej. Rozszerzał się zakres świadczeń obligatoryjnych przy jednoczesnym redukowaniu środków na zadania fakultatywne. Przełomowym rokiem był rok 2004, gdzie m.in. z ustawy o pomocy społecznej wyszły takie świadczenia jak okresowy zasiłek gwarantowany, zasiłek stały z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym, jednorazowy zasiłek macierzyński. Świadczenia te przeniesiono do katalogu świadczeń rodzinnych.

W ustawie o pomocy społecznej zmieniono zakres zadań. Od 2004 roku do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym dołączono zadania w formie przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych, kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za

pobyt mieszkańca gminy w tym domu. Zasiłki okresowe stały się zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym, jednak przez najbliższe lata będą dotowane z budżetu państwa.

Od maja 2004 roku Ośrodki Pomocy Społecznej realizują nową ustawę o świadczeniach rodzinnych, a od 2005 roku realizują zadania ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej. Na mocy ustawy o pomocy społecznej prowadzona jest również pomoc osobom i rodzinom w postaci pracy socjalnej.

W ramach zadań zleconych realizowane były zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych kłeską żywiolową lub ekologiczną, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz pomoc przyznawana cudzoziemcom. Dynamikę ilości osób objętych świadczeniami, ilości wykonanych świadczeń oraz wydatków na poszczególne zadania w tym zakresie w roku 2013 w poszczególnych gminach Powiatu Ostrowskiego prezentują tabela 3.35.

Tabela 3.35

**Struktura ilości osób objętych świadczeniami pomocy społecznej
w ramach zadań zleconych w gminach Powiatu Ostrowskiego w roku 2013**

Gmina	Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych kłeską żywiolową lub ekologiczną	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Pomoc przyznana cudzoziemcom
Ostrów Wielkopolski miasto	0	26	0
Ostrów Wielkopolski gmina	2	0	0
Nowe Skalmierzyce	0	0	0
Odolanów	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Raszków	0	0	0
Przygodzice	13	0	0
Sieroszewice	0	0	0
Sośnie	0	0	0
Razem	15	26	0

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

W strukturze dominują specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które były realizowane wyłącznie na terenie miasta Ostrów Wielkopolski. W dwóch gminach – Przygodzice i Ostrów Wielkopolski – realizowano zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych kłeską żywiolową lub ekologiczną. Łącznie wykonano 15 takich świadczeń. Nie odnotowano natomiast pomocy przyznawanej cudzoziemcom.

W ramach zadań własnych gminy realizowane były następujące rodzaje wsparcia: zasiłki stałe, zasiłki okresowe – związane z bezrobociem, długotrwałą chorobą, niepełnosprawnością oraz innymi przyczynami, schronienie, posiłki, ubranie, usługi opiekuńcze, zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, zasiłki celowe w formie biletu kredytowanego, sprawienie pogrzebu, inne zasiłki celowe i w naturze oraz odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej.

Strukturę ilości osób objętych poszczególnymi świadczeniami w roku 2013 w poszczególnych gminach Powiatu Ostrowskiego prezentuje tabela 3.36.

Tabela 3.36

**Ilość osób objętych świadczeniami pomocy społecznej
w ramach zadań własnych gmin Powiatu Ostrowskiego w roku 2013**

Wyszczególnienie	Ostrów Wielkopolski miasto	Ostrów Wielkopolski gmina	Nowe Skalmierzyce	Odolanów	Raszków	Przygodzice	Sierszewice	Sośnie
Zasiłki stałe	412	87	36	55	42	51	51	52
Zasiłki okresowe	694	160	29	81	129	52	40	146
✓ bezrobocie	553	137	25	69	95	45	30	128
✓ długotrwała choroba	83	5	2	8	4	3	5	6
✓ niepełnosprawność	70	19	1	6	22	4	5	10
✓ inne	122	3	1	1	18	0	0	2
Schronienie	25	3	5	0	3	0	0	0
Posiłek	1 059	356	294	588	345	229	141	353
Ubranie	17	0	0	0	0	0	0	0
Usługi opiekuńcze	285	22	20	13	17	2	33	14
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	2	2	2	3	2	35	0	0
Zasiłki celowe w formie biletu kredytowanego	11	0	0	0	0	0	0	0
Sprawienie pogrzebu	12	0	0	0	1	0	0	0
Inne zasiłki celowe i w naturze	1 297	281	324	438	224	253	137	117
Odpłatność za pobyt w DPS	80	12	21	16	bd	10	5	4

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sierszewice, GOPS Sośnie

W strukturze udzielonych świadczeń – pod względem ilości osób, które z nich korzystały – dominują posiłki oraz inne zasiłki celowe i w naturze. Wsparto nimi w obydwu przypadkach odpowiednio 3 365 i ponad 3 070 osób. Ta forma wsparcia pochłonęła jednocześnie jedynie około 1/4 wartości wszystkich świadczeń. Warto podkreślić, iż ta forma udzielanego świadczenia w zasadniczym stopniu trafiała do dzieci. Największa ilość osób korzystała z posiłków w mieście

Ostrów Wielkopolski – 1 059 osób, oraz w gminach Odolanów (588) i gminie Ostrów Wielkopolski 356 osób.

Trzecią pod względem ilością osób korzystających formą świadczeń były zasiłki okresowe, z których w roku 2013 skorzystało 1 331 osób. Największą popularnością w ramach tej formy wsparcia były zasiłki okresowe z tytułu bezrobocia, które stanowiły blisko 80% świadczeń.

3.11 Inne podmioty pomocy społecznej

3.11.1 Pomoc instytucjonalna

Dom Pomocy Społecznej w Psarach

Dom przeznaczony jest dla osób przewlekle psychicznie chorych, dysponuje 166 miejscami dla kobiet i mężczyzn w pokojach 1 do 8 osobowych. Obiekty dostosowane są dla potrzeb osób niepełnosprawnych, posiadają szerokie drzwi, windę, podjazdy dla wózków inwalidzkich i toalety dla osób niepełnosprawnych.

Ponadto wyposażenie stanowią: pomieszczenie do terapii zajęciowej, dobrze wyposażony gabinet fizjoterapii, kawiarenka i kaplica oraz nowoczesnie urządzona kuchnia, pralnia i kotłownia. Dom mieści się w zabytkowym XIX-wiecznym Pałacu oraz parterowym Pawilonie. Obiekty wkomponowane są we wspólny park wyposażony w alejki i miejsca wypoczynkowe. Dom zapewnia fachową opiekę i smaczne urozmaicone posiłki.

Dom Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim

Dom przeznaczony jest dla osób przewlekle somatycznie chorych, dysponuje 60 miejscami dla kobiet i mężczyzn w pokojach 1, 2, 3 i 4 osobowych. Ponadto, Dom dysponuje wynajętymi pomieszczeniami w Domu Kombatanta przy ul. Komuny Paryskiej 14, w którym znajduje się 13 pomieszczeń przeznaczonych dla 35 osób oraz 2 jadalnie. Przy każdym z tych pokoi znajduje się łazienka i aneks kuchenny. Budynek jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Dom zlokalizowany jest w centrum miasta Ostrowa Wielkopolskiego. Fakt ten umożliwia swobodny dostęp mieszkańców do sklepów, poczty, urzędów, przystanków autobusowych komunikacji miejskiej, kawiarni, restauracji oraz innych lokali użyteczności publicznej.

Odolanowski Dom Pomocy Społecznej

Odolanowski Dom Pomocy Społecznej został z dniem 1 stycznia 2003 roku przekształcony z dotychczasowego Ośrodka Wsparcia dla osób starszych, samotnych, niedołączonych, potrzebujących opieki. Do realizacji tego programu Gminno - Miejskie Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja - Miłość” w Odolanowie przeznaczyło całe II piętro obiektu i jedno pomieszczenie na III piętrze dla 15 mieszkańców.

Odolanowski Dom Pomocy Społecznej dysponuje 6 pokojami, w tym 4 pokoje dwuosobowe, 1 pokój trzyosobowy, i 1 pokój czteroosobowy specjalistyczny, przeznaczony dla osób leżących. Ogólna powierzchnia pokoi mieszkalnych wynosi 106,1m². Pokoje wyposażone są w

tapczany szafy, krzesła, stoliki nocne, stoły, radioodbiorniki, telewizory, półki. Wszystkie pokoje zapewniają intymność i posiadają wyposażenie wymagane standardem. Przy każdym pokoju znajduje się łazienka. Na terenie ODPS znajduje się gabinet pielęgniarsko-lekarski, pomieszczenia pomocnicze do prania i suszenia wyposażone w pralkę, pralkosuszarke, deskę do prasowania, kosz na brudną bieliznę, półkę na czystą bieliznę. Na I piętrze funkcjonuje bardzo dobrze wyposażona w sprzęt kuchnia, również na tym piętrze usytuowana jest jadalnia wyposażona w stoliki i krzesła z których korzystają mieszkańcy ODPS. Obiekt wyposażony jest w instalację elektryczną, centralnego ogrzewania (gazowe), wodno-kanalizacyjną, odgromową. W pobliżu budynku znajduje się biologiczna oczyszczalnia ścieków przeznaczona na potrzeby Centrum.

Budynek jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Posiada windę towarową i osobową. ODPS wyposażony jest w system przywozowo – alarmowy. W sąsiedztwie budynku znajduje się budynek gospodarczy, który został przeznaczony na garaż i część gospodarczą. Część gospodarcza w 2002 roku została zaadoptowana na kaplicę dla mieszkańców ODPS.

Zespół Interwencji Kryzysowej

Zespół Interwencji Kryzysowej prowadzony jest przez Ośrodek Polskiego Czerwonego Krzyża w Ostrowie Wielkopolskim i działa na bazie Schroniska dla Bezdomnych Kobiet. Zespół dysponuje 7 miejscami noclegowymi dla osób z terenu Powiatu Ostrowskiego.

Jest palcówką czynną całą dobę, która oprócz schronienia świadczy specjalistyczne usługi psychologiczne i pedagogiczne, prowadzi poradnictwo oraz prace socjalną, ponadto zaspakaja podstawowe potrzeby życiowe mieszkank, do których należą: nocleg, wyżywienie, potrzeby higieniczno-zdrowotne, społeczne, religijne.

Celem Zespołu Interwencji Kryzysowej jest świadczenie usług specjalistycznych na rzecz osób, znajdujących się w sytuacjach kryzysowych. Usługi te świadczone są przez: pedagoga, psychologa, pracownika socjalnego i terapeutę.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Warsztat Terapii Zajęciowej realizuje zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej, zmierzającej do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności każdego uczestnika, niezbędnych do możliwie samodzielnego i aktywnego życia. Warsztat Terapii Zajęciowej jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką, stwarzającą osobom niepełnosprawnym z upośledzeniem uniemożliwiającym aktualnie podjęcie pracy, możliwość udziału w rehabilitacji społecznej i zawodowej przez terapię zajęciową. Wskazania do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, przyznaje osobie niepełnosprawnej Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. W Powiecie Ostrowskim funkcjonują trzy Warsztaty Terapii Zajęciowej:

- ✓ Warsztat Terapii Zajęciowej *Tęcza* w Ostrowie Wielkopolskim prowadzony przez Stowarzyszenie Promocja Rozwoju Dziecka i Rodziny w Ostrowie Wielkopolskim. W procesie rehabilitacji zawodowej i społecznej, uczestniczy 40 osób niepełnosprawnych.
- ✓ Warsztat Terapii Zajęciowej *Przygodzice* z siedzibą w Ostrowie Wielkopolskim prowadzony przez Fundację Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych *Miłosierdzie* w Kaliszu. W procesie rehabilitacji zawodowej i społecznej, uczestniczy 45 osób niepełnosprawnych.

- ✓ Warsztat Terapii Zajęciowej w Odolanowie prowadzony przez Fundację Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych *Miłosierdzie* w Kaliszu. W procesie rehabilitacji zawodowej i społecznej, uczestniczy 25 osób niepełnosprawnych.

Placówka Wsparcia Dziecka i Rodziny

Placówka Wsparcia Dziecka i Rodziny realizuje zadania Powiatu Ostrowskiego z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w zakresie wynikającym z obowiązujących przepisów prawa.

Placówka Wsparcia Dziecka i Rodziny stanowi placówkę opiekuńczo-wychowawczą łączącą zadania placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej.

Środowiskowy Dom Samopomocy

Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób Dorosłych Przewlekłe Psychiczenie Chorych i Niepełnosprawnych Intelktualnie (typ AB) w Ostrowie Wielkopolskim przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie powstał w grudniu 2001 roku na podstawie Uchwały Rady Powiatu. Siedziba placówki znajduje się w centrum miasta, przy Alejach Słowackiego 1c. Placówka obejmuje opieką 40 osób dorosłych, kobiet i mężczyzn zamieszkujące teren Powiatu Ostrowskiego. Typ ŚDS AB oznacza typ A – dla osób przewlekłe psychiczenie chorych oraz typ B – dla osób upośledzonych umysłowo.

Podstawowym zadaniem Domu, jest przede wszystkim utrzymanie osoby w jej naturalnym środowisku oraz podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności uczestników, niezbędnych im do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia. Dom ten jest przeznaczony dla osób, które ze względu na przewlekłą chorobę lub niepełnosprawność, mają poważne trudności w życiu codziennym, lecz nie wymagają leczenia szpitalnego. Potrzebują natomiast opieki oraz pomocy niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w celu jak największego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem. Dane dotyczące liczby uczestników ŚDS prezentuje tabela 3.36.

Tabela 3.36

Liczba uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy ze względu na rodzaj niepełnosprawności

Wyszczególnienie	Liczba osób
Choroba psychiczna	9
Upośledzenie umysłowe w tym:	31
głęboki stopień upośledzenia umysłowego	3
znaczny stopień upośledzenia umysłowego	10
umiarkowany stopień upośledzenia umysłowego	16
lekki stopień upośledzenia umysłowego oraz inne zaburzenia zwłaszcza neurologiczne	2

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

Z terapii prowadzonej w ośrodku, mogą korzystać osoby upośledzone umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim oraz chore psychiczenie z zaburzeniami osobowości

i zachowania, zamieszkujące teren powiatu ostrowskiego i mające ukończony 18 rok życia. Osoby ubiegające się o przyjęcie do Środowiskowego Domu Samopomocy zobowiązane są do złożenia wniosku, przestawienia zaświadczeń lekarskich, opinii psychologa. Za pobyt i zakres świadczonych usług ustala się opłatę w oparciu o dochód na osobę w rodzinie, na podstawie przeprowadzonego wywiadu środowiskowego. W szczególnych przypadkach (długotrwała choroba, zdarzenia losowe) osoba może uzyskać okresowe zwolnienie z odpłatności.

W Domu prowadzony jest trening umiejętności samoobsługowych oraz zaradności życiowej i funkcjonowania w codziennym życiu, trening umiejętności społecznych oraz trening umiejętności spędzania czasu wolnego. Zajęcia z zakresu terapii zajęciowej i zaradności życiowej, odbywają się w pracowniach funkcjonujących na terenie placówki – rękodzieła artystycznego, czynności codziennych, czynności manualnych, muzycznej, kulinarnej, komputerowej, klubie środowiskowo – rekreacyjnym, gabinecie pielęgniarstwa i usprawniająco-rehabilitacyjnym oraz sali relaksacji.

3.11.2 Pomoc trzeciego sektora

Informacje na temat podmiotów trzeciego sektora, działających w obszarze pomocy społecznej na rzecz mieszkańców Powiatu Ostrowskiego zawiera tabela 3.37.

Tabela 3.37

Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Ostrowskiego

Lp.	Wyszczególnienie	Charakterystyka działań
1	Fundacja <i>Nadzieja</i> Osób Poszkodowanych w Wypadkach Drogowych	Działanie na rzecz osób poszkodowanych w wypadkach drogowych i ich rodzin w zakresie wspierania leczenia, w tym również sanatoryjnego, regeneracji sił i wypoczynku oraz organizowania pomocy prawnej, psychologicznej i rzeczowej. Działalność pożytku publicznego w zakresie nieodpłatnej pomocy społecznej, bez zakwaterowania, tworzenie ośrodków rehabilitacyjnych i wypoczynkowych oraz punktów pomocy prawnej, psychologicznej, z pełnieniem zarządu nad tymi ośrodkami.
2	Ostrowski Klub Amazonki	Klub działa w sferze zadań ochrony i promocji zdrowia. Jako organizacja pożytku publicznego prowadzi nieodpłatnie rehabilitację psychofizyczną kobiet po leczeniu choroby nowotworowej piersi. Główne zadania rehabilitacji leczniczej – rehabilitacja ruchowa, terapia przeciwobrzękowa, rehabilitacja psychiczna.
3	Ostrowskie Stowarzyszenie Osób Chorych na Stwardnienie Rozsiane	Zakres działania i zadania: rehabilitacja grupowa i indywidualna, kontynuowanie rehabilitacji w domach osób obłożnie chorych, całodobowy telefon zaufania, organizowanie integracji, organizowanie spotkań z lekarzami specjalistami (neurolog, psycholog, okulista) w celu prawidłowej realizacji procesu leczenia, udzielanie pomocy przy organizacji dodatkowych badań i konsultacji w placówkach ochrony zdrowia, terapia immunomodulująca, usuwanie barier społecznościowych niepełnosprawnych i pełnosprawnych (kursy języka migowego), poszerzanie form leczenia i rehabilitacji (hydrorehabilitacja, masaż klasyczny, bioenergoterapia)

4	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków	Prowadzenie szkoleń pierwszej pomocy w zakresie prowadzenia cukrzycy, dystrybucja glukometrów, prowadzenie badań profilaktycznych pozwalających na wczesne wykrywanie cukrzycy, organizowanie turnusów rehabilitacyjnych dla chorych, propagowanie profilaktyki dla chorych dotkniętych cukrzycą.
5	Stowarzyszenie Miłośników Przyrody, Kultury, Aktywnego Wypoczynku, Pomocy Niepełnosprawnym <i>Razem Raźniej</i>	Stowarzyszenie działa na terenie Miasta i Gminy Odolanów we współpracy z Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Pawła II, Centrum Pomocy <i>Wiara-Nadzieja-Miłość</i> oraz Warsztatami Terapii Zajęciowej.
6	Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej	Pomoc członkom i podopiecznym wdowom, osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym, nie opuszczającym swoich domów, poprzez wsparcie w staraniach o zapomogi, organizowanie pomocy lekarskiej i pielęgniarskiej, odwiedziny w domach i szpitalach oraz interwencje w urzędach w sprawach opiekuńczych i mieszkaniowych.
7	Stowarzyszenie na rzecz Dzieci Niepełnosprawnych <i>Ostrowskie Centrum Hipoterapii</i>	Hipoterapia rewalidacyjna, neurologopedia, integracja sensoryczna, EEG Biofeedback, kinezyterapia, dogoterapia.
8	Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych i Rodzin <i>Nie Jesteś Sam w Sośniach</i>	Zadania organizacji: wszechstronna pomoc dziecku i rodzinie w zakresie opieki, wychowania, rehabilitacji i adaptacji społecznej, reprezentowanie interesów dziecka i rodziny oraz przeciwdziałanie dyskryminacji; podnoszenie poziomu kultury i oświaty, popularyzowanie wiedzy o zdrowiu; pomoc i współpraca z rodzinami ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności, rodzin patologicznych i zagrożonych patologiami; wspieranie rodziny w wypełnianiu funkcji wychowawczej; tworzenie placówek opiekuńczych, rehabilitacyjnych i stanowisk pracy; prowadzenie oraz współdziałanie w prowadzeniu działalności opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej; prowadzenie działalności profilaktycznej zapobiegającej degradacji społecznej; prowadzenie poradnictwa prawnego, psychologicznego i pedagogicznego; prowadzenie działalności informacyjnej i szkoleniowej w zakresie edukacji, wychowania, oświaty zdrowotnej i niepełnosprawności; integracja i aktywizacja społeczności lokalnej, w szczególności dzieci i młodzieży; pomoc materialna i rzeczowa rodzinom w trudnej sytuacji materialnej; organizowanie i współdziałanie w organizowaniu życia kulturalnego i oświatowego, sportu i rekreacji.
9	Stowarzyszenie Rodzin na rzecz Osób z Niedosłuchem w Ostrowie Wielkopolskim	Wspieranie dzieci z niedosłuchem, logopedia, działalność informacyjna na temat niedosłuchu.
10	Stowarzyszenie Promocji Rozwoju Dziecka i Rodziny im. Bł. E. Bojanowskiego w Ostrowie Wielkopolskim	Udzielanie szkołom, placówkom edukacyjnym i wychowawczym oraz profilaktyczno-terapeutycznym wszechstronnej pomocy dla wspomaganie procesów wychowawczych i profilaktyczno-terapeutycznych. Działanie w zakresie pomocy społecznej (w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób), ochrony i promocji zdrowia oraz na rzecz osób niepełnosprawnych.

11	Stowarzyszenie Rozwoju Dziecka i Rodziny w Nowych Skalmierzycach	Wszechstronna pomoc dziecku i rodzinie w zakresie opieki, wychowania, rehabilitacji i adaptacji społecznej. Reprezentowanie interesów dziecka i rodziny oraz przeciwdziałanie ich dyskryminacji. Podnoszenie poziomu kultury i oświaty. Popularyzowanie wiedzy o zdrowiu.
12	Stowarzyszenie Śpiewacze <i>LIRA</i> Niewidomych, Słabosłyszących i innych Niepełnosprawnych w Ostrowie Wielkopolskim	Rozwijanie i organizacja kultury muzycznej, fizycznej, rehabilitacji, turystyki i czynnego wypoczynku poprzez integrację w środowisku osób niepełnosprawnych, organizacja koncertów i warsztatów muzycznych.
13	Stowarzyszenie Wspomagające Działalność Szkół Specjalnych <i>Promyk</i> w Ostrowie Wielkopolskim	Wspieranie działań na rzecz organizacji: zajęć jeździeckich z elementami hipoterapii, letnich półkolonii integracyjnych, Przeglądu Form Teatralnych Osób Niepełnosprawnych <i>MASKA</i> oraz dożywanie dzieci najuboższych.
14	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym	Brak danych
15	Polski Związek Niewidomych	Celem Stowarzyszenia jest prowadzenie oraz współdziałanie w prowadzeniu rehabilitacji podstawowej, leczniczej, społecznej i zawodowej niewidomych poprzez przeciwdziałanie dyskryminacji oraz organizowanie zajęć indywidualnych, spotkań kulturalnych i integracyjnych, wyjazdów plenerowych, pikników, festynów, spotkań świątecznych, a także poradnictwo w zakresie problemów osób niewidzących.
16	Związek Sybiraków	Wparcie przy uzyskaniu statusu osoby represjonowanej, opieki zdrowotnej NFZ, darmowych przejazdów środkami komunikacji, występowanie do Federacji Rosyjskiej o odszkodowania za niewolniczą pracę, organizacja uroczystości rocznicowych oraz opieka nad miejscami pamięci.
17	Związek Więźniów Politycznych okresu stalinowskiego	Brak danych
18	Związek Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy RP w Ostrowie Wielkopolskim	Organizowanie opieki specjalnej (paliatywnej) w domu osób przewlekle i nieuleczalnie chorych dla wszystkich świadczeniobiorców wojskowych i członków ich rodzin.

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

Rozdział 4.

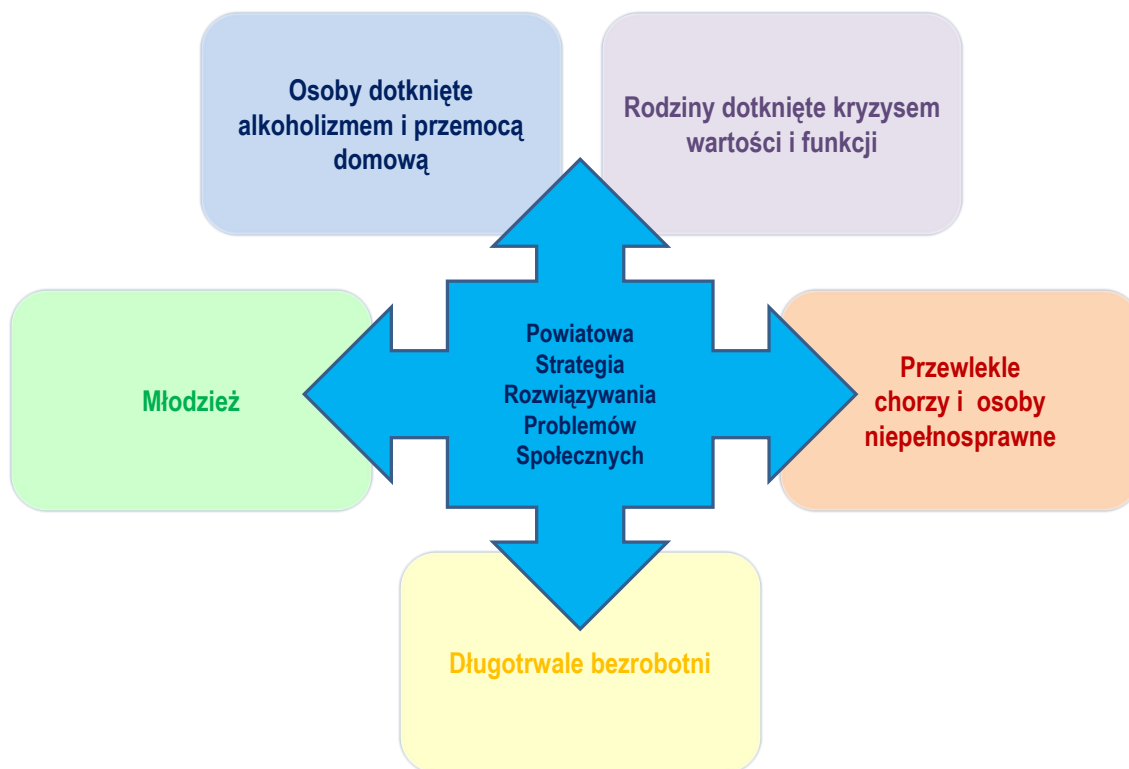
IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW POWIATU OSTROWSKIEGO

4.1. Główne problemy wynikające z przeprowadzonych badań

Rysunek 4.1 prezentuje grupy osób zagrożonych społecznie i zawodowo, zamieszkujące na terenie Powiatu Ostrowskiego, które zostaną objęte działaniami strategii, a których problemy stanowią podstawę do konstruowania celów strategicznych i operacyjnych.

Rysunek 4.1

Grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym objęte działaniami *Strategii*

Źródło: Opracowanie własne

Syntetyczne zestawienie problemów już istniejących oraz zagrożeń które oddziałując z zewnątrz mogą istniejące problemy pogłębić i być przyczyną nowych, które będą przedmiotem rozwiązań części realizacyjnej strategii, dotyczących poszczególnych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym zidentyfikowanych w Powiecie Ostrowskim prezentują tablice 4.1 – 4.5.

Tablica 4.1

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące rodzin dotkniętych kryzysem wartości i funkcji rodziny**

Problemy	Zagrożenia
<p>Ograniczone zasoby materialne na rozwiązywanie problemów opiekuńczo – wychowawczych</p> <p>Konsumpcyjny styl życia</p> <p>Niewydolność wychowawcza rodziców</p> <p>Długotrwała postawa roszczeniowa klientów pomocy społecznej</p> <p>Rozluźnienie więzi rodzinnych</p> <p>Brak dialogu i niewłaściwe relacje między członkami rodzin</p> <p>Wzrost ilości rodzin dysfunkcyjnych.</p> <p>Niewystarczające specjalistyczne wsparcie i terapii dla rodzin.</p> <p>Niewystarczająca liczba lokali socjalnych.</p> <p>Ograniczone zaangażowanie dzieci i młodzieży w różnorodne form spędzania wolnego czasu.</p>	<p>Pogłębiające się patologie społeczne.</p> <p>Spadek autorytetów i wartości moralnych.</p> <p>Niewystarczająco sprzyjające warunki do zakładania rodziny.</p> <p>Występowanie zagrożeń mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny tj. uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, zmniejszającej się ilości czasu wolnego, przemoc w rodzinie.</p> <p>Przyzwolenie dla zachowań aspołecznych.</p> <p>Niewystarczające zrozumienie narastających problemów w rodzinie.</p> <p>Brak wsparcia społeczności lokalnej dla osób dotkniętych kryzysem, w szczególności przemocą w rodzinie czy molestowaniem seksualnym.</p> <p>Zbyt niska determinacji w ściganiu i karaniu sprawców przemocy i molestowania seksualnego w rodzinie.</p> <p>Mała aktywność środowiska lokalnego na rzecz rodziny.</p> <p>Narastające tempo życia.</p>

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Tablica 4.2

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące osób dotkniętych bezrobociem**

Problemy	Zagrożenia
<p>Wysoki odsetek osób do 30 roku życia pozostających bez pracy w ogólnej liczbie osób bezrobotnych.</p> <p>Wycofywanie się osób bezrobotnych z życia społecznego, zmiany w osobowościach.</p> <p>Bierność osób bezrobotnych.</p> <p>Występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia i ubóstwa tzw. kumulacja bezrobocia w rodzinie.</p> <p>Niskie wykształcenie i kwalifikacje osób bezrobotnych.</p> <p>Niedostosowane wykształcenia i kwalifikacji osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy.</p> <p>Istnienie negatywnych skutków bezrobocia: zjawiska zubożenia społeczeństwa i zaburzeń funkcjonowania rodziny.</p> <p>Emigracja zarobkowa</p> <p>Duży odsetek osób zatrudnianych na umowach cywilnoprawnych</p> <p>Długotrwałe bezrobocie</p> <p>Bezrobotni 50+</p>	<p>Brak doświadczenia zawodowego.</p> <p>Niedostosowanie kształcenia zawodowego do tempa zmian potrzeb na rynku pracy i oczekiwań pracodawców.</p> <p>Kryzys gospodarczy w kraju, przyczyną się do zwiększenia liczby osób bezrobotnych.</p> <p>Brak systemu motywacyjnego pracodawców do tworzenia nowych miejsc pracy.</p> <p>Wysokie koszty zatrudnienia pracownika.</p> <p>Niewystarczająco proste i przejrzyste zasady prowadzenia własnej działalności gospodarczej.</p> <p>Częste zmiany przepisów prawnych i ich niespójność.</p> <p>Występowanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia tzw. szarej strefy.</p> <p>Niewystarczające dostosowanie systemu kształcenia młodzieży do potrzeb lokalnego rynku pracy.</p> <p>Degradacja pozycji społeczno-zawodowej połączona z dezaktualizacją kwalifikacji zawodowych.</p> <p>Generowanie ubóstwa.</p> <p>Frustracja, apatia oraz spadek poziomu samoakceptacji.</p> <p>Stereotypowe postrzeganie osób starszych przez pryzmat nieaktualnych kwalifikacji zawodowych, gorszego stanu zdrowia, zobowiązań opiekuńczych oraz trudności z zaadaptowaniem się w nowym miejscu pracy.</p>

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Tablica 4.3

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych**

Problemy	Zagrożenia
<p>Niski poziom zaangażowania, bierność środowiska osób niepełnosprawnych i ich najbliższego otoczenia.</p> <p>Niski poziom wykształcenia, aktywności i kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych</p> <p>Systematyczny wzrost liczby osób niepełnosprawnych w społeczności Powiatu.</p> <p>Niedostateczny dostęp do rehabilitacji zdrowotnej, specjalistycznych usług medycznych, opiekuńczych i opiekuńczo-leczniczych nad osobami niepełnosprawnymi i długotrwale chorymi.</p> <p>Brak systemu wczesnej diagnozy i rehabilitacji dzieci urodzonych z różnymi wadami rozwojowymi.</p> <p>Niski poziom tolerancji społeczeństwa dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Długotrwała postawa roszczeniowa klientów pomocy społecznej.</p> <p>Wykluczenie i izolacja osób niepełnosprawnych.</p> <p>Rosnące potrzeby ilości usług opiekuńczych dla osób starszych w związku ze starzeniem się społeczeństwa w tym miejsc w domach pomocy społecznej.</p> <p>Konieczność zmiany siedziby Powiatowego Ośrodka Wsparcia ze względu na niedostosowane do aktualnych potrzeb warunki lokalowe.</p> <p>Problemy transportowe i bariery architektoniczne osób niepełnosprawnych</p> <p>Duże zapotrzebowanie na turnusy rehabilitacyjne istotnie przewyższające środki przekazywane z PFRON</p>	<p>Niekorzystne zmiany polityki pro zatrudnieniowej w zakładach pracy chronionej.</p> <p>Brak przyrostu liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Sytuacja gospodarcza kraju niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym i długotrwale chorym</p> <p>Niewystarczające środki finansowe na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.</p> <p>Niespójność przepisów prawnych.</p> <p>Istnienie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej utrudniających pełny udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym</p> <p>Obawa pracodawców przed zatrudnianiem osób niepełnosprawnych wynikająca z uwarunkowań formalnoprawnych</p> <p>Obawa osób niepełnosprawnych przed utratą świadczeń w związku z podjęciem zatrudnienia.</p> <p>Istniejących wśród pracodawców stereotyp konsekwencji zatrudniania osób niepełnosprawnych.</p> <p>Samoizolacja osób niepełnosprawnych</p> <p>Pogłębianie się niepełnosprawności dzieci na skutek braku pomocy na etapie wczesnego wspomagania rozwoju</p>

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Tablica 4.4

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące osób dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową**

Problemy	Zagrożenia
<p>Niechęć ofiar przemocy domowej do ujawniania swojego problemu.</p> <p>Niski dostęp do terapii uzależnień.</p> <p>Niewłaściwy przepływ informacji oraz brak wymiany doświadczeń pomiędzy podmiotami działającymi w obszarze uzależnień.</p> <p>Niska samoocena osób uzależnionych.</p> <p>Słaba motywacja do zmiany osób uzależnionych</p> <p>Niska świadomość istniejącego problemu, nieświadomość nałogu.</p> <p>Negatywne konsekwencje wynikające z uzależnień dla rodziny.</p> <p>Brak jednolitej bazy danych i statystyk na temat osób uzależnionych w tym według typów uzależnień.</p>	<p>Niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych.</p> <p>Niedostateczne wykorzystywanie systemu informacji.</p> <p>Brak integracji działań na rzecz profilaktyki uzależnień.</p> <p>Brak oceny skuteczności działań profilaktycznych.</p> <p>Duża dostępność i łatwość zakupu środków uzależniających.</p> <p>Spoločności lokalne nie włączają się w działania pomocowe na rzecz osób dotkniętych uzależnieniami.</p> <p>Niedostateczna infrastruktura, w której zapewnione byłoby wsparcie dla ofiar przemocy i ich rodzin.</p>

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Tablica 4.5

Zidentyfikowane problemy i zagrożenia dotyczące młodzieży

Problemy	Zagrożenia
<p>Brak mieszkań chronionych, socjalnych, komunalnych dla wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze i rodziny zastępcze.</p> <p>Niewystarczająca ilość miejsc pracy.</p> <p>Wysoka stopa bezrobocia wśród młodzieży.</p> <p>Niewystarczające kwalifikacje i profil wykształcenia niedostosowany do potrzeb rynku pracy.</p> <p>Niedostateczny poziom samodzielności i świadomości młodzieży.</p> <p>Zagrożenia cywilizacyjne m.in. uzależnienie od urządzeń cyfrowych i cyberprzestrzeni.</p>	<p>Niewystarczająca ilość miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych</p> <p>Aktualna sytuacja gospodarcza kraju stwarza realne zagrożenie, iż młodzież będzie miała problem z wejściem na rynek pracy.</p> <p>Brak poradnictwa zawodowego i doradztwa psychologicznego dla młodzieży.</p>

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

4.2. Analiza SWOT

Metoda SWOT jest narzędziem wszechstronnej analizy i wyznacza podstawowe kierunki dla przyszłych strategii funkcjonalnych organizacji – przypadku *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych*, będzie to część funkcji samorządu powiatowego, dotycząca sfery społecznej. SWOT jest algorytmem procesu analizy strategicznej i wszechstronnej oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję i potencjał. Poniżej przedstawiony został algorytm zastosowany w niniejszym opracowaniu.

Analiza SWOT spina wyniki diagnozy aktualnej sytuacji społecznej Powiatu Ostrowskiego, która uwzględnia m.in. sytuację demograficzną, bezrobocie i rynek pracy, sytuację mieszkaniową i infrastrukturę, edukację, opiekę zdrowotną, kulturę, bezpieczeństwo publiczne, grupy społeczne zagrożone wykluczeniem, funkcjonowanie pomocy społecznej i organizacji pozarządowych z analizą czynników zewnętrznych tworzących makrootoczenie funkcjonowania powiatu w sferze społecznej – zarówno na poziomie województwa samorządowego, kraju, jak i Unii Europejskiej.

Z podziału analizy SWOT na cztery wytyczne co do strategii możemy wyciągnąć następujące wnioski: *wspierać mocne strony, wzmocniać słabe strony, wykorzystywać szanse, unikać zagrożeń*. Ocena pozycji strategicznej jest podsumowaniem prac z zakresu analizy strategicznej.

Tablica 4.6

**Zestawienie mocnych i słabych stron Powiatu Ostrowskiego w sferze społecznej
w kontekście szans i zagrożeń wynikających z otoczenia**

Streghs (strony mocne)	Weaknesses (strony słabe)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wielkość populacji Powiatu ✓ Polityka prorodzinna Powiatu ✓ Projekty realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz organizacje pozarządowe ukierunkowane na osoby z grup zagrożonych ✓ Siła organizacji trzeciego sektora m.in. funkcjonowanie uniwersytetu trzeciego wieku, świetlic socjoterapeutycznych ✓ Wykwalifikowana kadra 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niski przyrost naturalny i starzenie się społeczeństwa ✓ Relatywnie zły stan zdrowotności ✓ Niska mobilność zawodowa i przestrzenna ✓ Utrzymujące się bezrobocie ✓ Stosunkowo niski poziom płac ✓ Bardzo słabe wykorzystanie nauki w gospodarce ✓ Brak wyspecjalizowanego szkolnictwa wyższego na terenie Powiatu ✓ Brak transportu uniemożliwiający aktywność zawodową na terenach wiejskich ✓ Rozległość powiatu utrudniająca dotarcie usług społecznych do mieszkańców terenów peryferyjnych ✓ Niewystarczająca aktywność osób korzystających z pomocy społecznej ✓ Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych
Opportunities (szanse)	Threats (zagrożenia)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizacja projektów finansowanych z Europejskiego Fundusz Społecznego ✓ Możliwość pozyskania inwestorów zewnętrznych ✓ Praca na odległość na rzecz pracodawców z poza terenu Powiatu Ostrowskiego ✓ Utworzenie ośrodka opiekuńczo-leczniczego dla osób niepełnosprawnych ✓ Rosnący poziom wykształcenia młodzieży i kadr zarządzających przedsiębiorstwami 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zmiana stylu życia społeczeństwa ✓ Ograniczenie ilości wolnego czasu ✓ Spowolnienie rozwoju gospodarczego w Polsce ✓ Ograniczenie inwestycji w zasoby ludzkie w gospodarce ✓ Niedostateczne środki finansowe na realizację zadań ✓ Niespójność przepisów prawa i trudności w jego interpretacji ✓ Niekorzystne tendencje demograficzne – starzenie się społeczeństwa ✓ Wzrost odsetka osób niepełnosprawnych ✓ Niski poziom aktywności obywatelskiej ✓ Kryzys wartości

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Wniosek końcowy analizy SWOT:

- ✓ w otoczeniu zewnętrznym Powiatu Ostrowskiego przeważają szanse (maxi)
- ✓ w analizie sytuacji społecznej Powiatu Ostrowskiego przeważają słabe strony (mini)
- ✓ opcja strategiczna Powiatu Ostrowskiego w sferze społecznej: **maxi/mini**

W sferze społecznej Powiat Ostrowski powinien stosować strategię selektywnego rozwoju i dywersyfikacji działań ukierunkowanych na grupy zagrożone wykluczeniem społecznym i zawodowym.

Rozdział 5.

MISJA POWIATU OSTROWSKIEGO W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

5.1. Misja Powiatu Ostrowskiego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Misją Powiatu Ostrowskiego jest zharmonizowany rozwój społeczny budujący zintegrowane i aktywne społeczeństwo obywatelskie

Rozdział 6.

CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

6.1. Hierarchia celów

Cele strategiczne określających stany, których osiągnięcie w poszczególnych sferach funkcjonowania Powiatu Ostrowskiego społeczność lokalna uznaje za pożądane. Definiują one wizję rozwoju w horyzoncie czasowym roku 2020. Na podstawie przeprowadzonych konsultacji określono w *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego* 4 cele strategiczne.

Cele operacyjne konkretyzują wizję sformułowane w poszczególnych *celach strategicznych* Powiatu Ostrowskiego w kontekście zidentyfikowanych głównych problemów dotyczących rodzin dotkniętych kryzysem wartości i funkcji, osób dotkniętych długotrwałym bezrobociem, osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych, młodzieży oraz osób dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową. Dla realizacji *celów strategicznych* określono 23 wynikające z nich *cele operacyjne*. Wśród *celów operacyjnych* wyodrębniono 4 priorytety rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Ostrowskiego.

Z kolei *cele operacyjne* zostały rozpisane w rozdziale czwartym na listę zidentyfikowanych zadań, które mają ukazywać konkretne efekty, które Powiat Ostrowski chce osiągnąć w okresie objętym *Strategią*.

Sformułowane w procesie społeczno-eksperckim *cele strategiczne* i *operacyjne* zostały zaprezentowane w tablicach 6.1, 6.2, 6.3 oraz 6.4 (*cele operacyjne*, które w rozdziale 4 są opisane jako priorytety rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Ostrowskiego, wyróżniono w tablicach żółtym tłem).

Tablica 6.1

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 1

Osoby młode zaadaptowane do zmieniających się uwarunkowań rynku pracy

Cel strategiczny 1	Cele operacyjne
OSOBY MŁODE ZAADAPTOWANE DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ UWARUNKOWAŃ RYNKU PRACY	1.1. Zwiększona przedsiębiorczość osób młodych
	1.2. Równy dostęp do zatrudnienia młodych osób zagrożonych wykluczeniem oraz wykluczonych społecznie, zawodowo i zdrowotnie
	1.3. Zindywidualizowane wsparcie dla osób młodych opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze
	1.4. Poprawa sytuacji osób młodych opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

Tablica 6.2

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 2
Infrastruktura pomocy społecznej dostosowana
do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem

Cel strategiczny 2	Cele operacyjne
INFRASTRUKTURA POMOCY SPOŁECZNEJ DOSTOSOWANA DO POTRZEB OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM	2.1. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej
	2.2. Wsparcie rodzin naturalnych w społeczności lokalnej
	2.3. Podwyższenie standardów lokalowych i wyposażenia oraz likwidacja barier architektonicznych instytucji pomocy społecznej i rynku pracy
	2.4. Zaktywizowane powstawanie spółdzielni socjalnych w tym w szczególności osób prawnych
	2.5. Wysoka dostępność usług pomocy społecznej odpowiadających zapotrzebowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
	2.6. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadr instytucji pomocy społecznej i rynku pracy do aktualnych potrzeb
	2.7. Poprawa warunków lokalowych Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

Tablica 6.3

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 3
Edukacja przez całe życie i zapobieganie bezrobociu

Cel strategiczny 3	Cele operacyjne
EDUKACJA PRZEZ CAŁE ŻYCIE I ZAPOBIEGANIE BEZROBOCIU	3.1. Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym do potrzeb rynku pracy
	3.2. Objęcie osób bezrobotnych szkoleniami zawodowymi w celu zdobycia przez nie kwalifikacji adekwatnych do potrzeb rynku pracy m.in. w przypadku braku kwalifikacji, konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji oraz utraty zdolności wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie
	3.3. Wykorzystanie usług rynku pracy, które umożliwią zdobycie umiejętności uniwersalnych niezbędnych do aktywnego poszukiwania pracy oraz podniesienia poziomu motywacji w zakresie aktywności zawodowej poprzez poradnictwo zawodowe

Cel strategiczny 3	Cele operacyjne
	3.4. Działania niestandardowe, stanowiące wsparcie suplementarne dla procesu aktywizacji zawodowej
	3.5. Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

Tablica 6.4

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 4
Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel strategiczny 4	Cele operacyjne
INNOWACJE POLITYKI SPOŁECZNEJ SŁUŻĄCE AKTYWIZACJI I INTEGRACJI OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM I ZAWODOWYM	4.1. Wzrost poziom aktywności i zatrudnialności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym poprzez działania aktywnej integracji
	4.2. Poprawa sytuacji rodzin dotkniętych kryzysem i dysfunkcjami, poprzez kompleksowe wsparcie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i uzależnieniom
	4.3. Rozwinięte partnerstwo publiczno-publiczne i publiczno-prywatne oraz funkcjonujący i rozwinięty trzeci sektor
	4.4. Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem
	4.5. Spopularyzowane i wdrożone zasady aktywnego i zdrowego starzenia się
	4.6. Zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w świadczeniu usług pomocy społecznej
	4.7. Zapobieganie zjawisku pogłębiania się niepełnosprawności we wczesnym dzieciństwie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

6.2. Uzasadnienie wyboru celów strategicznych

6.2.1. Cel strategiczny *Osoby młode zaadaptowane do zmieniających się warunków rynku pracy*

Osoby młode są jedną z grup docelowych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Kwestią problemową pozostaje poziom bezrobocia wśród osób młodych oraz ich przejście z systemu edukacji na rynek pracy. Jak wykazują badania osoby w wieku 15-24 lata charakteryzują się najwyższym poziomem kapitału ludzkiego – rozumianego zarówno jako zasób wiedzy teoretycznej i kwalifikacji czy stan zdrowia, który określa zdolności do pracy, przystosowania do zmian i kreatywność. Jest to również grupa wiekowa osób, które w największym stopniu deklarują uczestnictwo w jakiegokolwiek aktywności związanej z podnoszeniem swoich kwalifikacji zawodowych, zdobywaniu doświadczenia i umiejętności. Cechy te powinny czynić grupę osób w wieku 15-24 lata jedną z bardziej pożądaną na rynku pracy. Tymczasem to właśnie osoby należące do tej grupy wiekowej w dużej mierze stają się bezrobotnymi, co jest istotnym problemem zarówno w Polsce, jak i w innych krajach Unii Europejskiej.

Osoby do 24 roku życia niepracujące i nieuczące się stanowią bardzo zdywersyfikowaną grupę pod względem potrzeb w kontekście aktywizacji zawodowej i wymagają z jednej strony przygotowania wielu rozwiązań, które razem stworzą skuteczną ofertę wsparcia, z drugiej strony zastosowanie systemu możliwie zdecentralizowanego i uwzględniającego regionalne instytucje, które mają bezpośredni kontakt z osobami wymagającymi wsparcia.

Konieczność podjęcia zintensyfikowanych działań skoncentrowanych na osobach młodych jest już od wielu lat sygnalizowana przez Komisję Europejską, która sama podjęła szereg działań mających na celu wsparcie osób młodych.

6.2.2. Cel strategiczny *Infrastruktura pomocy społecznej dostosowana do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*

Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwiązywanie problemów społecznych jest infrastruktura pomocy społecznej. Wzrost powszechności dostępu do świadczeń pomocy społecznej wraz z rosnącą jakością usług są niezbędnymi elementami rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu i decydują w dużej mierze o poczuciu bezpieczeństwa społecznego.

Innym istotnym uzupełnieniem działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych jest tworzenie na terenie Powiatu Ostrowskiego placówek rodzinnej pieczy zastępczej oraz poprawa warunków lokalowych Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze to jednostki udzielające pomocy rodzinie w wypełnianiu swoich zadań bądź zapewniające dzieciom i młodzieży pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie. Placówki rodzinnej pieczy zastępczej mogą stosować zindywidualizowane działania po niższych kosztach na rzecz pomocy dziecku i rodzinie. Zapewniają dziecku dzienną i całodobową opiekę oraz wychowanie. Realizują zadania przewidziane dla placówek wsparcia dziennego, placówek interwencyjnych i placówek socjalizacyjnych. Mogą być tworzone grupy usamodzielniające dla starszych wychowanków - zorganizowane w celu lepszego przygotowania wychowanków do samodzielnego i odpowiedzialnego radzenia sobie z codziennymi zadaniami życiowymi.

Uruchomienie tych podmiotów infrastruktury społecznej jest warunkiem koniecznym walki z wykluczeniem społecznym i zawodowym wśród młodzieży i osób niepełnosprawnych. Trudno sobie wyobrazić skuteczną politykę społeczną powiatu bez skutecznego zrealizowania tego celu strategicznego i operacyjnego.

Ponadto zaktywizowane powstawanie spółdzielni socjalnych, jako ważnego instrumentu ekonomii społecznej wraz ze zwiększeniem dostępności usług pomocy społecznej (w tym w szczególności usług terapeutycznych dla rodzin dysfunkcyjnych) i podniesieniem kwalifikacji kadr pomocy społecznej oraz publicznych służb zatrudnienia dopełni satysfakcjonującego poziomu zaspokojenia potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem w obszarze infrastruktury pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej.

Poprawa warunków lokalowych dla Powiatowego Ośrodka Wsparcia jest koniecznością osiągnięcia przez Ośrodek standardu zgodnie z Rozporządzeniem MPiPS w sprawie środowiskowych domów samopomocy z dnia 09 grudnia 2010 roku.

Wąskie korytarze, gabinety poza częścią centralną Ośrodka utrudniają pracę z osobami poruszającymi się na wózkach oraz utrudniają zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom Ośrodka. Powiatowy Ośrodek Wsparcia to jednostka powstała w 1991 roku i stanowi wsparcie wszystkim tym uczestnikom, którzy nie są kwalifikowani w innych jednostkach. Poprawienie infrastruktury Ośrodka wpłynie na poprawienie jakości świadczonych usług oraz dostosuje warunki lokalowe na potrzeby uczestników.

6.2.3. Cel strategiczny *Edukacja przez całe życie i zapobieganie bezrobociu*

Zmiany zachodzące obecnie na rynku pracy, wynikające m.in. z czynników demograficznych i strukturalnych, warunkują konieczność podjęcia efektywnych działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Zadanie to jest szczególnie istotne w odniesieniu do grup społecznych, które doświadczają największych trudności związanych z integracją z rynkiem pracy, tj. osób długotrwale bezrobotnych, młodzieży do 30 roku życia, osób niepełnosprawnych, kobiet powracających oraz wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy, jak również osób po 50 roku życia.

Skuteczność podejmowanych działań zależy bezpośrednio od dopasowania realizowanego wsparcia do zróżnicowanych potrzeb osób bezrobotnych, poprzez ich właściwe zdiagnozowanie oraz kompleksowe podejście, uwzględniające specyfikę lokalnego rynku pracy. Konieczne jest również stworzenie odpowiednich warunków instytucjonalnych dla podniesienia poziomu aktywności zawodowej w regionie poprzez udzielenie wsparcia organizacyjnego i kadrowego na rzecz instytucji realizujących zadania z zakresu aktywnej polityki rynku pracy w Powiecie Ostrowskim.

Warunkiem niezbędnym do podniesienia ogólnego poziomu wykształcenia społeczeństwa jest stworzenie warunków powszechnego dostępu do edukacji już od najwcześniejszych etapów wychowania i kształcenia tj. etapu edukacji przedszkolnej. Upowszechnienie edukacji przedszkolnej, a co za tym idzie, wyrównanie szans edukacyjnych dzieci, szczególnie z obszarów wiejskich, wymaga systemowego wdrożenia elastycznych form edukacji przedszkolnej przy jednoczesnym wzmocnieniu działającej sieci ośrodków przedszkolnych i uelastycznieniu ich oferty do rzeczywistych potrzeb dzieci i ich opiekunów. Jednocześnie niezbędne jest również przełamanie barier kulturowych poprzez przekonanie rodziców o znaczeniu wczesnej edukacji dla dalszego rozwoju dziecka i decyzji o skierowaniu dziecka do przedszkola. Istotnym elementem polityki wyrównywania szans edukacyjnych powinno być także wzmocnienie działań instytucji oświatowych ukierunkowane na pomoc młodym osobom, którzy ze względu na czynniki ekonomiczne, społeczne czy kulturowe znajdują się poza systemem szkolnictwa. Wsparcie w tym zakresie po-

winną umożliwić ukończenie danego etapu kształcenia oraz kontynuację nauki. Wsparcie merytoryczne udzielane przez instytucje systemu oświaty powinno być połączone z systemem wsparcia materialnego umożliwiającego uczniom, szczególnie z grup defaworyzowanych dostęp do materiałów dydaktycznych oraz częściowe pokrycie kosztów związanych z uczestnictwem w systemie oświaty.

Szkolnictwo zawodowe w obecnej sytuacji znacznie odbiega jakością od szkolnictwa ogólnego przez co cieszy się znacznie niższym zainteresowaniem uczniów. Potrzebne jest więc zwiększenie potencjału szkół zawodowych i propagowanie korzyści płynących z wyboru tej ścieżki kształcenia. W ramach programów rozwojowych szkół zawodowych przewiduje się aktywny udział pracodawców w zakresie dostosowywania programów nauczania do potrzeb rynku pracy, praktycznej nauki zawodu oraz poradnictwa i doradztwa zawodowego. Wsparcie udzielone na rzecz szkolnictwa zawodowego przyczyni się do podniesienia jego jakości, a co za tym idzie zwiększenia atrakcyjności w oczach pracodawców oraz uczniów, którzy chętnie będą wybierać tę ścieżkę kształcenia.

Stopień upowszechnienia kształcenia ustawicznego w Powiecie Ostrowskim – podobnie jak w całej Polsce – jest znacznie niższy od przeciętnego w pozostałych krajach Unii Europejskiej. Ponadto upowszechnienie kształcenia ustawicznego jest znacznie zróżnicowane w zależności od aktualnie posiadanego poziomu wykształcenia. Osoby posiadające wykształcenie wyższe są znacznie częściej zainteresowane kształceniem ustawicznym, niż osoby o niskich kwalifikacjach i relatywnie gorszej pozycji na rynku pracy.

Przyczyna takiej sytuacji leży z jednej strony w niskiej świadomości społeczeństwa w zakresie znaczenia kształcenia ustawicznego, z drugiej strony jakość kształcenia ustawicznego pozostaje w wielu przypadkach niewystarczająca w odniesieniu do potrzeb rynku pracy.

6.2.4. Cel strategiczny *Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*

Dla realizacji tego celu będą wykorzystane innowacje polityki społeczne, nowe skuteczniejsze rozwiązania problemów w obszarze m.in. zatrudnienia, integracji społecznej, w przypadku których dotychczasowe działania nie są wystarczające lub wymagają nowego podejścia. Jednocześnie będą się one koncentrowały na najtrudniejszych i kluczowych problemach, wspierając osiągnięcie celów wynikających z dokumentów strategicznych.

Osoby zaliczone do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym wymagają kompleksowego wsparcia i stworzenia niezbędnych warunków do integracji ze społeczeństwem. Możliwe jest to m.in. poprzez działania zmierzające do kształcenia umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych, wspierania samodzielności oraz zdobywania i aktualizacji kwalifikacji zawodowych. Jednym z elementów systemu wsparcia osób wykluczonych może być rozwijający się sektor ekonomii społecznej oraz wsparcie lokalnych inicjatyw samoorganizacji i samopomocy wśród osób biernych zawodowo, czy dyskryminowanych na rynku pracy.

Wsparciem dla przemian na rynku pracy powinny być również skuteczne i nowoczesne usługi, świadczone przez instytucje pomocy i integracji społecznej. Niezbędny w tym celu jest rozwój form i narzędzi aktywnej integracji zarówno w jej wymiarze społecznym jak i edukacyjnym czy zawodowym. Ponadto wobec zwiększonej liczby zadań z zakresu pomocy społecznej konieczne jest wzmocnienie i doskonalenie kadr instytucji odpowiedzialnych za realizację tych działań. W szczególności dotyczy to pracowników ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie, zajmujących się pomocą osobom wykluczonym i prowadzących działania w ramach aktywnej integracji społeczno-zawodowej.

Niepelnosprawność nie jest wyłącznie zjawiskiem medycznym, czy problemem opiekuńczo – medycznym. Obejmuje wszystkie sfery rozwoju człowieka angażując przy tym potencjał rodziny o zasoby społeczne. Nakłady na wczesną terapię i pedagogiczne wspomaganie rozwoju mogą przyczynić się do ograniczenia w przyszłości wydatków na opiekę zdrowotną.

Za jak najwcześniejszym zdiagnozowaniem zagrożeń i zaburzeń oraz podjęciem rehabilitacji, terapii i wspomagania rozwoju dzieci przemawiają następujące przesłanki:

- ✓ Duża plastyczność centralnego układu nerwowego we wczesnym okresie rozwoju oraz związana z tym możliwość korekcji zaburzonych funkcji,
- ✓ Możliwość zahamowania rozwoju wielu zaburzeń a czasami zatrzymanie niekorzystnych zmian,
- ✓ Duża podatność dzieci na działania rewalidacyjne.

Rozdział 7.

ZADANIA SŁUŻĄCE ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

7.1. Lista zidentyfikowanych zadań

7.1.1. Osoby młode zaadaptowane do zmieniających się uwarunkowań rynku pracy

Do realizacji celu *Osoby młode zaadaptowane do zmieniających się uwarunkowań rynku pracy* zostały zidentyfikowane następujące zadania, które zostały zaprezentowane w tablicy 7.1.

Tablica 7.1

KARTA ZADAŃ

Osoby młode zaadaptowane do zmieniających się uwarunkowań rynku pracy

Cel operacyjny 1.1. Zwiększona przedsiębiorczość osób młodych		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Udzielanie jednorazowych środków i pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej połączone ze szkoleniami z zakresu przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób młodych w wieku 18-30 objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób która nabyła wiedzę z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej (osoby) ✓ liczba osób które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających uzyskane wsparcie (osoby) 	PUP BGK Niepubliczne instytucje rynku pracy

Cel operacyjny 1.2. Równy dostęp do zatrudnienia młodych osób zagrożonych wykluczeniem oraz wykluczonych społecznie i zawodowo		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Rozwój form wsparcia indywidualnego i środowiskowego, umożliwiających integrację zawodową i społeczną osób młodych zagrożonych wykluczeniem oraz wykluczonych społecznie i zawodowo	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób młodych w wieku 15-30 objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób korzystających z usług doradczych i szkoleń (osoby) 	PCPR PUP Szkoły ponadgimnazjalne i gimnazja
Wspieranie zdolności do podjęcia zatrudnienia poprzez usługi i instrumenty wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, przez zatrudnienie młodocianych oraz przez zatrudnienie socjalne	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób objętych usługami i instrumentami wynikającymi z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby) 	PUP OHP, Izby Rzemieślnicze CIS

Cel operacyjny 1.3. Zindywidualizowane wsparcie dla osób młodych opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Programy adaptacyjne dla osób usamodzielniających się oparte system mieszkań chronionych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób młodych objętych działaniem (osoby) 	PCPR
Wspieranie mobilności i rozwoju umiejętności społecznych oraz rozwój usług przewyżających indywidualne bariery w wejściu w dorosłe życie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób korzystających z usług doradczych (osoby) ✓ liczba osób objętych szkoleniami zawodowymi (osoby) 	PCPR
Działania niestandardowe, stanowiące wsparcie dla procesu aktywizacji zawodowej, w tym np. na zasiedlenie w przypadku zmiany miejsca zamieszkania.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób objętych treningami umiejętności społecznych (osoby) 	PUP, PCPR

Cel operacyjny 1.4. Lepsza sytuacji osób młodych opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Zindywidualizowane wsparcie dla osób młodych uwzględniające personalne zajęcia z zakresu poradnictwa zawodowego, diagnozę wiedzy, umiejętności oraz potencjału uczestników, opracowanie indywidualnych planów działania	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób młodych objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób korzystających z usług doradczych (osoby) ✓ liczba edycji kursów i szkoleń (sztuki) ✓ liczba godzin szkoleniowych (godziny) ✓ liczba osób które zaktualizowały lub podniosły swoje kwalifikacje zawodowe (ukończyły szkolenia i otrzymały dyplom) (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu ✓ liczba osób które ukończyły staże (osoby) ✓ liczba osób które otrzymały granty na zagospodarowanie (osoby) 	Oświata PCPR PUP PPP

7.1.2. Infrastruktura pomocy społecznej dostosowana do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem

Do realizacji celu *Infrastruktura pomocy społecznej dostosowana do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym* zostały zidentyfikowane następujące zadania, które zostały zaprezentowane w tablicy 7.2.

Tablica 7.2

KARTA ZADAŃ
Infrastruktura pomocy społecznej dostosowana
do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel operacyjny 2.1. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej	✓ liczba nowych rodzin zawodowych	PCPR
Rozpropagowanie idei rodzinnej pieczy zastępczej oraz dobrych praktyk w tym zakresie	✓ liczba edycji szkoleń (sztuki)	PCPR
Podniesienie kwalifikacji istniejących rodzin zastępczych	✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby)	PCPR
Zwiększenie ilości koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	✓ liczba przeprowadzonych akcji informacyjnych ✓ liczba uczestników szkoleń dla rodzin zastępczych ✓ liczba powołanych koordynatorów (osoby)	PCPR

Cel operacyjny 2.2. Wsparcie rodzin naturalnych w społeczności lokalnej		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Zwiększenie liczby asystentów rodziny	✓ liczba osób korzystających ze wsparcia asystenta rodziny (osoby)	OPS
Zwiększona dostępność do specjalistycznego poradnictwa, doradztwa i wsparcia dla rodzin	✓ liczba edycji szkoleń (sztuki)	OPS PCPR
Kontynuacja programu Karta Dużej Rodziny wspierającego rodziny wielodzietne	✓ liczba godzin doradztwa specjalistycznego (godziny) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby)	Samorządy gminne

Cel operacyjny 2.3. Podwyższenie standardów lokalowych i wyposażenia oraz likwidacja barier architektonicznych instytucji pomocy społecznej i rynku pracy		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Likwidacja barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej	✓ liczba zlikwidowanych barier (sztuki)	PUP PCPR OPS trzeci sektor
Modernizacja istniejących zasobów lokalowych instytucji pomocy społecznej i rynku pracy do obowiązujących standardów		PUP PCPR OPS trzeci sektor

Cel operacyjny 2.4. Zaktywizowane powstawanie spółdzielni socjalnych w tym w szczególności osób prawnych		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Wspieranie podmiotów tworzących spółdzielnie socjalne	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba edycji szkoleń (sztuki) ✓ liczba spotkań, konferencji i szkoleń poświęconych tematyce zakładania spółdzielni socjalnych (sztuki) 	OFES PUP PCPR OPS trzeci sektor
Propagowanie idei zakładania spółdzielni socjalnych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba godzin doradztwa specjalistycznego (godziny) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby) 	OFES PUP PCPR OPS trzeci sektor
Szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr spółdzielni socjalnych, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań		PUP PCPR

Cel operacyjny 2.4. Wysoka dostępność usług pomocy społecznej odpowiadających zapotrzebowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Świadczenie usług poradnictwa dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób korzystających z usług poradnictwa (osoby) 	PCPR
Organizowanie akcji i kampanii promocyjno-informacyjnych m.in. z zakresu równości szans, mobilności i elastyczności zawodowej, promowania postaw aktywnych oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba przeprowadzonych akcji i kampanii promocyjnych (sztuki) ✓ liczba udzielonych świadczeń pomocy społecznej (sztuki) 	Starostwo Powiatowe
Rozwój form aktywnej integracji zdefiniowanych w ustawie o pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu 	PCPR

Baza transportowa dla osób niepełnosprawnych		PCPR gminy
Kontynuowanie organizacji spotkań integracyjnych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych ze społecznością powiatu		PCPR gminy

**Cel operacyjny 2.6.
Systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadr instytucji pomocy społecznej i rynku pracy do aktualnych potrzeb**

Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej i rynku pracy, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba pracowników instytucji pomocy społecznej korzystających ze szkoleń i doradztwa specjalistycznego (osoby) ✓ liczba edycji szkoleń (sztuki) 	PUP PCPR OPS
Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadr instytucji pomocy społecznej i rynku pracy w ramach studiów podyplomowych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba godzin doradztwa specjalistycznego (godziny) ✓ liczba dodatkowych pracowników służb pomocy społecznej (osoby) 	PUP PCPR OPS

**Cel operacyjny 2.7.
Poprawa warunków lokalowych Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży**

Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Budowa nowego obiektu lub przystosowanie alternatywnego obiektu na potrzeby Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży zgodnie ze standardami	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba pracowników instytucji pomocy społecznej korzystających ze szkoleń i doradztwa specjalistycznego (osoby) 	Starostwo Powiatowe PCPR

7.1.3. Edukacja przez całe życie i zapobieganie bezrobociu

Do realizacji celu *Edukacja przez całe życie i zapobieganie bezrobociu* zostały zidentyfikowane następujące zadania, które zostały zaprezentowane w tabelicy 7.3.

Tabela 7.3

KARTA ZADAŃ Edukacja przez całe życie i zapobieganie bezrobociu

Cel operacyjny 3.1. Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym do potrzeb rynku pracy		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Bieżąca analiza rynku pracy pod kątem potrzeb w zakresie kształcenia zawodowego	✓ liczba osób które po zakończeniu szkoły podjęły zatrudnienie (osoby)	Szkoły ponadgimnazjalne
Ścisła współpraca doradców zawodowych szkół z doradcami zawodowymi instytucji rynku pracy	✓ liczba osób które zaktualizowały lub podniosły swoje kwalifikacje zawodowe (ukończyły szkolenia i otrzymały dyplom certyfikat) (osoby)	Szkoły ponadgimnazjalne
Tworzenie programów praktyk zawodowych we współpracy z pracodawcami	✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu	Szkoły ponadgimnazjalne
Zwiększenie udziału praktyk zawodowych na różnych poziomach kształcenia	✓ liczba osób które ukończyły staże (osoby)	Powiatowa Rada Rynku Pracy Samorząd powiatowy

Cel operacyjny 3.2. Objęcie osób bezrobotnych szkoleniami zawodowymi w celu zdobycia przez nie kwalifikacji adekwatnych do potrzeb rynku pracy m.in. w przypadku braku kwalifikacji, konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji oraz utraty zdolności wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Szkolenia przekwalifikowujące i usługi doradcze w zakresie wyboru nowego zawodu i osiągnięcia nowych umiejętności zawodowych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób korzystających ze szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe (osoby) ✓ liczba edycji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe (sztuki) 	PUP Niepubliczne instytucje rynku pracy OPS, PCPR
Dofinansowanie studiów podyplomowych, kosztów egzaminów oraz kosztów uzyskania licencji, stypendia na kontynuowanie nauki, bony szkoleniowe i zatrudnieniowe	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób które skorzystały ze wsparcia finansowego na podniesienie kompetencji i kwalifikacji (osoby) ✓ liczba osób które podniosły kompetencje w zakresie wiedzy technicznej i IT (osoby) 	PUP Niepubliczne instytucje rynku pracy OPS, PCPR
Organizowanie i finansowanie staży i przygotowania zawodowego dorosłych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu ✓ liczba osób które ukończyły staże i przygotowanie zawodowe dorosłych (osoby) 	PUP Niepubliczne instytucje rynku pracy OPS, PCPR

Cel operacyjny 3.3. Wykorzystanie usług rynku pracy, które umożliwią zdobycie umiejętności uniwersalnych niezbędnych do aktywnego poszukiwania pracy oraz podniesienia poziomu motywacji w zakresie aktywności zawodowej poprzez poradnictwo zawodowe		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba edycji szkoleń aktywnego poszukiwania pracy (sztuki) ✓ liczba edycji treningów kompetencji i umiejętności społecznych 	PUP Niepubliczne instytucje rynku pracy OPS, PCPR
Treningi kompetencji i umiejętności społecznych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób które ukończyły szkolenia aktywnych metod poszukiwania pracy i treningi kompetencji i umiejętności społecznych (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu 	PUP Niepubliczne instytucje rynku pracy OPS, PCPR

Cel operacyjny 3.4. Działania niestandardowe, stanowiące wsparcie suplementarne dla procesu aktywizacji zawodowej		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Rozwój poradnictwa zawodowego dla młodzieży i dorosłych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób korzystających ze wsparcia (osoby) ✓ liczba zorganizowanych spotkań z zakresu poradnictwa zawodowego w szkołach (sztuki) 	OHP, Szkoły ponadgimnazjalne, Izby rzemieślnicze, niepubliczne instytucje rynku pracy
Modernizacja treści i metod kształcenia i szkolenia zawodowego z udziałem pracodawców	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba godzin poradnictwa zawodowego (godziny) ✓ liczba zmodyfikowanych 	OHP, Szkoły ponadgimnazjalne, Izby rzemieślnicze,

	programów kształcenia zawodowego (sztuki)	niepubliczne instytucje rynku pracy
Realizacja programów specjalnych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu ✓ liczba zankietyzowanych pracodawców w zakresie ustalenia ich potrzebowania na kwalifikacje zawodowe przyszłych pracowników (sztuki) 	PUP, OHP, Szkoły ponadgimnazjalne, Izby rzemieślnicze, niepubliczne instytucje rynku pracy

Cel operacyjny 3.5. Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Rozwiązania odpowiadające na zidentyfikowane deficyty w zakresie zarządzania rozwojem, planowania i zarządzania uczeniem się w miejscu pracy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób korzystających ze wsparcia (osoby) ✓ liczba edycji szkoleń (sztuki) 	Organizacje pracodawców, trzeci sektor
Realizacja działań budujących świadomość, w zakresie korzyści i sposobów przewidywania i radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba godzin doradztwa specjalistycznego (godziny) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu 	
Upowszechnianie i promocja alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba spotkań, konferencji i szkoleń poświęconych tematyce alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy (sztuki) 	Organizacje pracodawców, trzeci sektor

7.1.4. Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym

Do realizacji celu *Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym* przyczynią się następujące zadania, które zostały zaprezentowane w tabelicy 7.4.

Tabela 7.4

KARTA ZADAŃ Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym

Cel operacyjny 4.1. Wzrost poziom aktywności i zatrudnialności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym poprzez działania aktywnej integracji		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Realizacja programu aktywizacji i integracji (PAI)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób które zaktualizowały lub podniosły swoje kwalifikacje zawodowe (ukończyły szkolenia i otrzymały dyplom certyfikat) (osoby) 	PUP, Ośrodki Pomocy Społecznej
Realizacja programów mających na celu wzrost poziomu aktywności i zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób które ukończyły staże, przygotowanie zawodowe dorosłych (osoby) ✓ liczba osób które ukończyły zajęcia z aktywnego poszukiwania pracy i treningi kompetencji społecznych (osoby) ✓ liczba osób objętych aktywizacją społeczną, zawodową, edukacyjną i zdrowotną (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu 	

Cel operacyjny 4.2. Poprawa sytuacji rodzin dotkniętych kryzysem i dysfunkcjami, poprzez kompleksowe wsparcie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i uzależnieniom		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Pozyskanie środków i realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób / rodzin objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób które skorzystały ze specjalistycznego poradnictwa (osoby) 	PCPR, PPP Ośrodki Pomocy Społecznej
Poprawa funkcjonowania i organizacji pracy Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób które wzięły udział w warsztatach umiejętności wychowawczych (osoby) 	PCPR, PPP Ośrodki Pomocy Społecznej
Promowanie tworzenia grup samopomocowych rodzin	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ilość dzieci którym zapewniono zastępczą opiekę rodzinną (osoby) 	PCPR, PPP Ośrodki Pomocy Społecznej
Informacja na temat dostępnego wsparcia dla rodzin dotkniętych kryzysem i dysfunkcjami	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ilość / wartość wypłaconych zasiłków (sztuki / PLN) 	PCPR, PPP Ośrodki Pomocy Społecznej
Organizacja warsztatów dla rodziców z zakresu umiejętności wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ilość akcji informacyjnych i promocyjnych grup samopomocowych rodzin i pozytywnych wzorców (sztuki) 	PCPR, PPP Ośrodki Pomocy Społecznej
Stworzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin w sytuacji kryzysowej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu 	

Cel operacyjny 4.3. Rozwinięte partnerstwo publiczno-publiczne i publiczno-prywatne oraz funkcjonujący i rozwinięty trzeci sektor		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Prowadzenie dialogu, organizacja partnerstw publiczno-publicznych i publiczno-prywatnych na rzecz rozwoju zasobów ludzkich	✓ liczba osób objętych działaniem (osoby)	Zarząd Powiatu samorząd gminny
Szkolenia i inne formy kształcenia w zakresie współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi oraz sektorem prywatnym	✓ liczba edycji szkoleń w zakresie współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi oraz sektorem prywatnym (sztuki)	Zarząd Powiatu samorząd gminny

Cel operacyjny 4.4. Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Organizacja wspólnych imprez kulturalnych, sportowych i zdrowotnych dla osób niepełnosprawnych i środowiska	✓ liczba osób objętych działaniem (osoby)	PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej
Promocja dobrych praktyk integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem	✓ liczba osób które zaktualizowały lub podniosły swoje kwalifikacje (ukończyły szkolenia i otrzymały dyplom certyfikat) (osoby)	PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej
Wspieranie realizacji programów integracyjnych obejmujących niepełnosprawne dzieci od najmłodszych lat	✓ ilość osób niepełnosprawnych objętych programami integracyjnymi (osoby)	PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej
Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w działalności sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej	✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu	PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej

Cel operacyjny 4.5. Spopularyzowanie i wdrożenie zasad aktywnego i zdrowego starzenia się		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Upowszechnianie idei aktywnego i zdrowego starzenia się	✓ liczba osób objętych działaniem (osoby)	PCPR trzeci sektor
Programy w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia	✓ liczba zrealizowanych programów edukacyjnych i promocyjnych w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji aktywnego i zdrowego stylu życia (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu	PCPR trzeci sektor

Cel operacyjny 4.6. Zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w świadczeniu usług pomocy społecznej		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Promowanie i upowszechnianie udziału organizacji pozarządowych w świadczeniu usług pomocy społecznej	✓ liczba osób objętych działaniem (osoby) ✓ liczba zrealizowanych programów edukacyjnych i promocyjnych w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji aktywnego i zdrowego stylu życia (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu	PCPR trzeci sektor

Cel operacyjny 4.7. Zapobieganie zjawisku pogłębiania się niepełnosprawności we wczesnym dzieciństwie		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Upowszechnianie wiedzy i informacji o możliwościach uzyskania wsparcia przez rodziców dla dziecka niepełnosprawnego	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób objętych działaniem (osoby) ✓ liczba zrealizowanych programów edukacyjnych i promocyjnych w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji aktywnego i zdrowego stylu życia (osoby) 	PCPR trzeci sektor
Wspieranie działań na rzecz wczesnego diagnozowania niepełnosprawności u dzieci	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu 	

Rozdział 8.

WDRAŻANIE STRATEGII

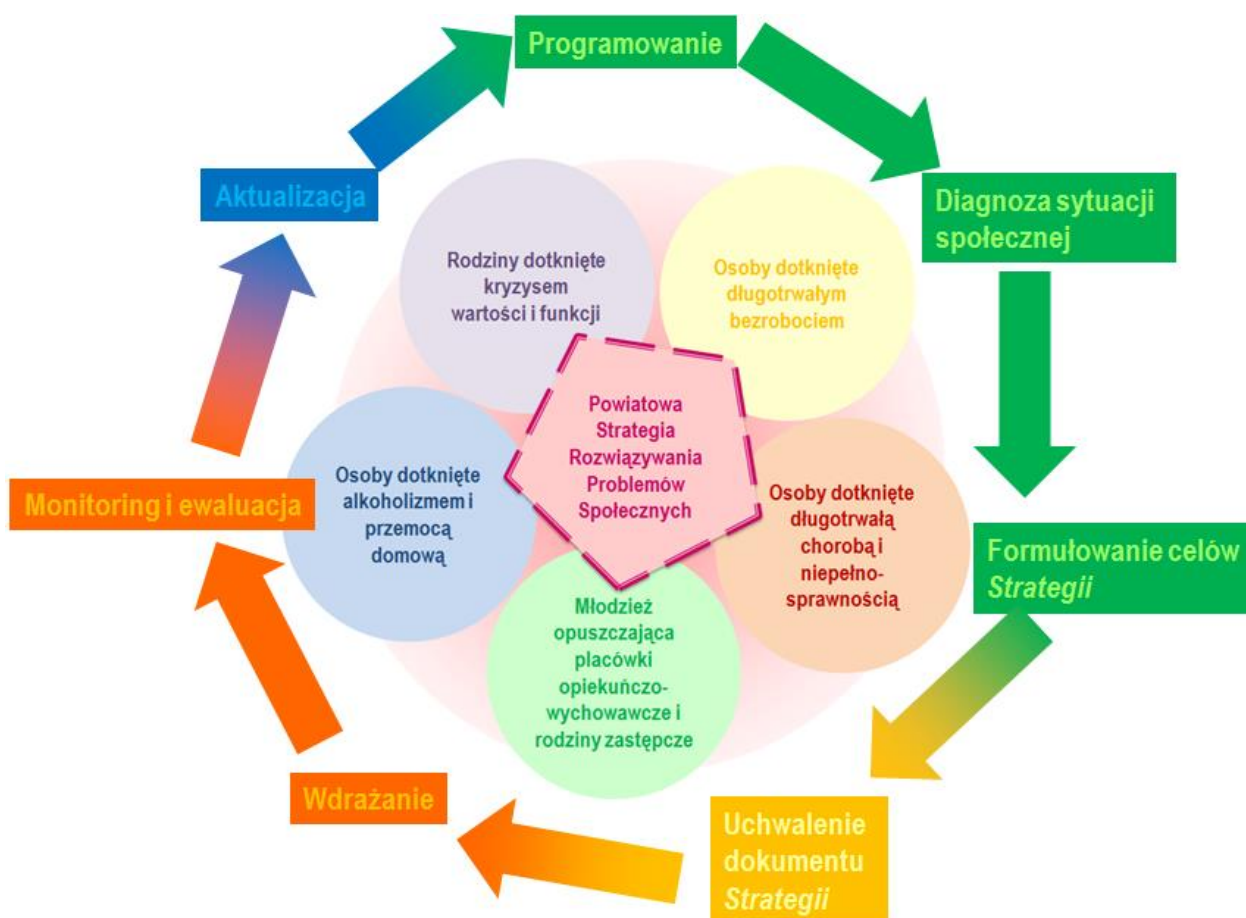
Programowanie *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego* obejmuje przygotowanie i uchwalenie dokumentu *Strategii* wraz z wykazem zidentyfikowanych i zaplanowanych projektów poprawiających sytuację w sferze społecznej na obszarze Powiatu. Realizacja uchwalonej *Strategii* za pomocą zróżnicowanego instrumentarium będzie obejmować rozciągnięte w czasie etapy:

- opracowanie i uchwalenie,
- wdrażanie,
- monitorowanie i ewaluację,
- ocenę i aktualizację.

Schemat procesu wdrażania *Strategii* prezentuje rysunek 8.1

Rysunek 8.1

Proces wdrażania *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego*

Źródło: Opracowanie własne

8.1. Dokumentacja procesu wdrażania

Proces wdrażania *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego* będzie oparty na zasadach: jawności życia publicznego, personalnej odpowiedzialności za wykonywanie zadań oraz wieloletniego planowania. *Strategia* będzie wdrażana przez wyznaczone do tego podmioty przy wykorzystywaniu różnych narzędzi.

8.1.1. Zadania realizacyjne

Zadania realizacyjne są narzędziem służącym do osiągnięcia poprawy konkretnej sytuacji w sferze społecznej Powiatu Ostrowskiego. Zadania są opracowywane na podstawie przeprowadzonego procesu opracowania *Strategii*, w szczególności przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej Powiatu i mają się przyczyniać do osiągnięcia stanów określonych w poszczególnych celach strategicznych i operacyjnych.

Zadania są realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim, Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim oraz wyznaczone przez Starostę Ostrowskiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego.

Istnieje również możliwość realizacji zadań przez podmioty prywatne i podmioty trzeciego sektora, zarówno w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego i publiczno-społecznego, jak i w ramach zadań zleconych przez samorząd powiatowy. Ponadto podmioty administracji publicznej, zarówno jednostki podległe Staroście Ostrowskiemu, jak i podmioty administracji wojewódzkiej czy centralnej, mogą realizować projekty w ramach partnerstwa publiczno-publicznego.

8.1.2. Sprawozdania z realizacji *Strategii*

Coroczne sprawozdania z realizacji *Strategii* przygotowuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy oraz wyznaczone przez Starostę Ostrowskiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa w zakresie wdrażanych przez nie poszczególnych *Zadań* realizacyjnych. Sprawozdania opisują przebieg realizacji *Strategii* wraz ze wskazaniem zadań zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nie rozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia. Istotnym elementem *Raportu* jest ocena osiągnięcia poszczególnych *celów strategicznych* i *operacyjnych* – w kontekście zrealizowanych i zaplanowanych do realizacji *zadań* i *projektów*, w szczególności czy w każdy z celów wpisują się przygotowane *zadania* i *projekty*.

Sprawozdania z realizacji *Strategii* są przedkładane Zarządowi Powiatu w terminie do 31 marca 2018 oraz do 31 marca 2021 oraz prezentowany będzie na stronie WWW Powiatu Ostrowskiego.

8.1.3. *Raport o Stanie Powiatu Ostrowskiego* (materiał informacyjny Zarządu Powiatu)

Jest on zbiorem w możliwie największym stopniu ujednoczonych informacji o stanie Powiatu obejmujących pełne spektrum jego życia. Przedstawia również pozycję Powiatu Ostrowskiego na tle województwa i kraju. *Raport* opisuje stan Powiatu na podstawie danych statystycznych po ostatnim roku realizacji *Strategii* tj. w roku 2021, a publikowany jest w następnym roku, także na stronie WWW Powiatu Ostrowskiego.

8.2 Podmioty zarządzające realizacją *Strategii*

W zarządzaniu realizacją *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Powiatu Ostrowskiego uczestniczą głównie niżej wymienione podmioty.

8.2.1. Rada Powiatu (RP)

Rada Powiatu podejmuje uchwały w sprawach przyjęcia i zmian *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Powiatu Ostrowskiego.

Komisje stałe Rady mają wpisane w zakresy swoich działań monitorowanie i kontrolowanie realizacji *Strategii*, zwłaszcza poszczególnych *zadań* i *projektów* realizacyjnych oraz inicjowanie i opiniowanie zmian w jej zapisach.

8.2.2. Zarząd Powiatu (ZP)

Zarząd Powiatu jest odpowiedzialny za wykonywanie uchwał Rady Powiatu w sprawie przyjęcia i zmian *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Powiatu Ostrowskiego oraz nadzór nad jej wdrażaniem. W tym celu Zarząd Powiatu powołuje podmioty wdrażające *Strategię* w do których poza Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy, należyć będą wyznaczone przez Starostę Ostrowskiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego, jednostki podległe oraz inne organizacje i instytucje, które będą bezpośrednio nadzorować wdrażanie *Zadań* realizacyjnych.

Na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach z realizacji *Strategii*, *Raporcie o Stanie Powiatu*, wyników audytów zewnętrznych realizacji poszczególnych projektów, wskaźniki realizacji i ewaluacja projektów oraz innych dokumentów i danych statystycznych Zarząd Powiatu wnioskuje do Rady Powiatu o aktualizację *Strategii*. Aktualizacja może być dokonywana nie częściej niż raz w roku.

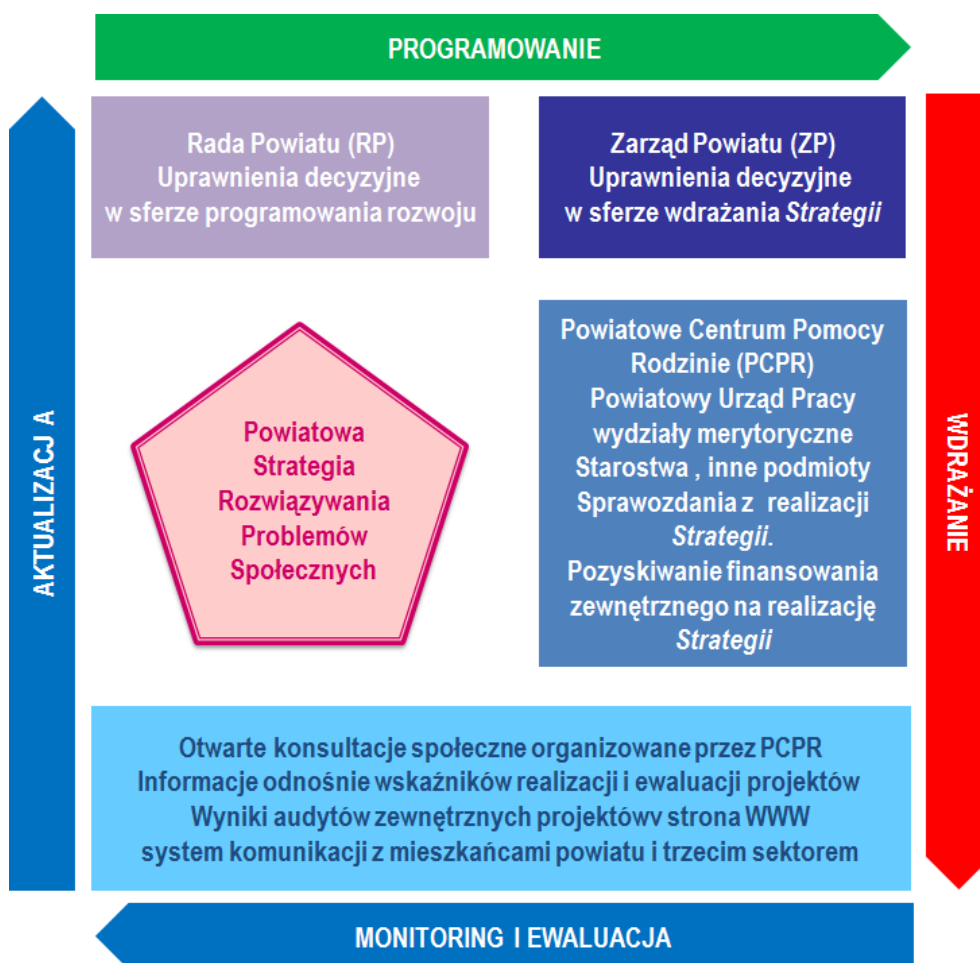
8.2.3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR)

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest podmiotem kluczowym w procesie realizacji *Strategii*, równocześnie zbiera informacje o stopniu wykonania poszczególnych *zadań realizacyjnych* oraz osiągania celów operacyjnych oraz nadzoruje i przeprowadza konsultacje społeczne, a także zbiera informacje odnośnie wskaźników realizacji i ewaluacji projektów oraz wyniki audytów zewnętrznych projektów. W sprawozdaniach z realizacji *Strategii* PCPR informuje i przedstawia oceny oraz wnioski z postępów we wdrażaniu *Strategii*. PCPR wnioskuje do Zarządu Powiatu w sprawie utworzenia nowych, bądź likwidacji istniejących *zadań*.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie nadzoruje i animuje pozyskiwanie środków pomocy publicznej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych dostępnych źródeł, które będą umożliwiać sfinansowanie realizacji *Strategii*.

Rysunek 8.2

Podmioty zarządzające wdrażaniem Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego

Źródło: Opracowanie własne

8.2.4. Konsultacje społeczne

Dla opiniowania realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Powiatu Ostrowskiego prowadzone będą otwarte konsultacje społeczne, organizowane i monitorowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Konsultacje mają stwarzać możliwość wypowiedzi mieszkańców, ekspertów oraz różnych organizacji i podmiotów w sprawach związanych z realizacją *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Powiatu Ostrowskiego.

Materiały uzyskane w ramach procesu uspołeczniania wdrażania *Strategii* są na bieżąco analizowane przez PCPR. Centrum wykorzysta najważniejsze zagadnienia i wnioski zgłaszane w ramach konsultacji społecznych związane z przygotowaniem i wdrażaniem *Strategii*.

Rozdział 9.

SPOSOBY MONITOROWANIA, AKTUALIZACJI, FINANSOWANIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ STRATEGII

9.1. System monitorowania

Prowadzony będzie monitoring wskaźnikowy i społeczny. Monitoring wskaźnikowy będzie prowadzony w oparciu o oczekiwane wskaźniki osiągnięć przez poszczególne podmioty wdrażające *zadania* realizacyjne, zaś monitoring społeczny będzie na podstawie wyników badania opinii, w szczególności poprzez konsultacje społeczne. Poziom osiągnięcia każdego z *celów operacyjnych* i *strategicznych* będzie zmierzony w ostatnim roku realizacji strategii tj. 2020 roku, a poszczególnych *zadań* realizacyjnych – na koniec każdego roku kalendarzowego.

Istotny element systemu monitorowania stanowi sporządzanie sprawozdań z realizacji *Strategii* wraz ze wskazaniem *zadań* zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nie rozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia. Istotnym elementem *Raportu* jest ocena osiągnięcia poszczególnych *celów strategicznych* i *operacyjnych* – w kontekście zrealizowanych i zaplanowanych do realizacji *zadań*, w szczególności czy w każdy z celów wpisują się przygotowane *zadania*.

9.2 Sposoby ewaluacji i aktualizacji

9.2.1 Ewaluacja

Ewaluacją objęte będą postępy w realizacji *Strategii* na dwóch poziomach: poszczególnych *zadań* i *celów operacyjnych*.

Ewaluacja *zadań* – w terminie do 31 marca podmioty realizujące zadania w ramach strategii (Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim, Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim oraz wyznaczone przez Starostę Ostrowskiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego), przedkładają Zarządowi Powiatu informację na temat osiągniętego na koniec poprzedniego roku kalendarzowego poziomu wskaźników przypisanych do każdego *zadania*.

Ewaluacja *celów operacyjnych* – w terminie do 31 marca 2018 oraz do 31 marca 2021 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zbiera i zestawia materiał sprawozdawczy na podstawie pomiarów wskaźników osiągniętych na koniec roku kalendarzowego, korzystając przy tym także z informacji z powszechnie dostępnych źródeł, ocen eksperckich, wyników monitoringu społecznego i konsultacji społecznych. Ocenę okresową wraz ze sformułowaniem wniosków wykonuje zewnętrzna organizacja trzeciego sektora i przekazuje ją Zarządowi Powiatu i Radzie Powiatu.

9.2.2. Aktualizacja

Wynikające z monitorowania i oceny wdrażania *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego*, zmiany w zapisach dokumentu mogą być dokonywane na bieżąco

przez Zarząd Powiatu w *zadaniach* realizacyjnych na wniosek Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Ewentualne zmiany dotyczące *celów operacyjnych* i wybranych spośród nich priorytetów mogą być wprowadzone przez Radę Powiatu po każdorazowej ich okresowej ocenie, a *celów strategicznych* – nie częściej niż raz w ciągu kadencji samorządu, rozpoczynając od 2018 roku. Systematyczna aktualizacja *Strategii*, jest ukierunkowana na uwzględnienie w niej pojawiających się nowych zadań i wykorzystanie nowych możliwości.

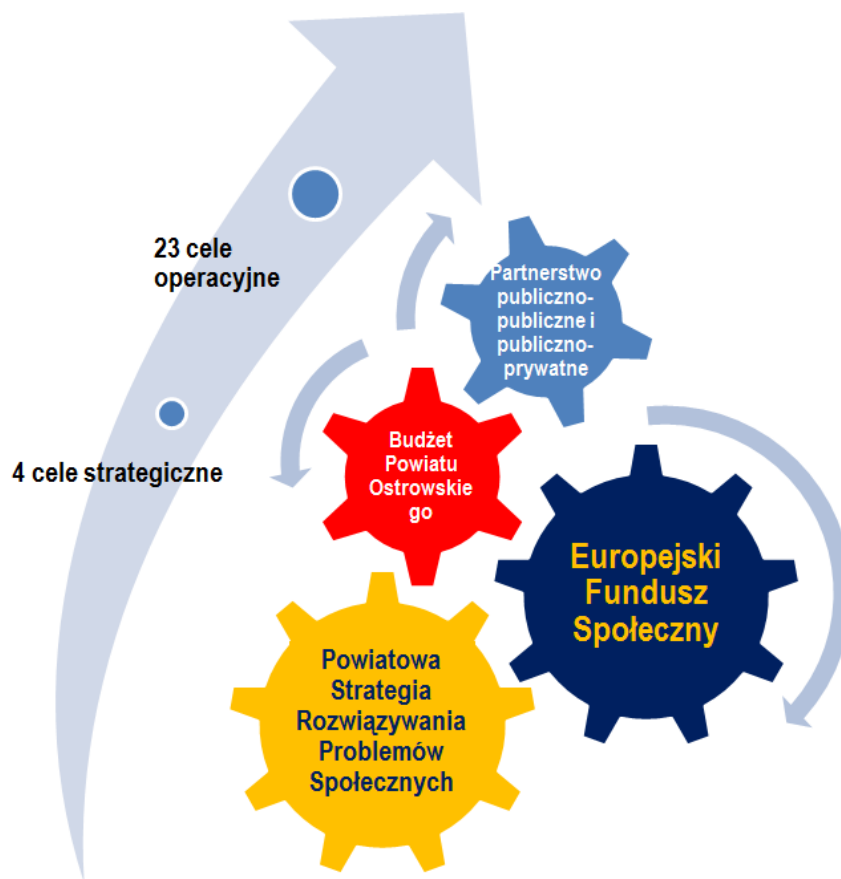
Projekty uchwał w sprawie zmian w *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego*, wymagają przed skierowaniem ich do komisji i na sesję Rady Powiatu opinii Zarządu Powiatu.

9.3 Finansowanie realizacji *Strategii*

Finansowanie realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego* tylko w części zależą od budżetu powiatu. Schemat realizacji i finansowania *zadań* przedstawiono na rysunku 8.1.

Rysunek 8.1

**Schemat finansowania realizacji
*Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego***

Źródło: Opracowanie własne

Samorząd Powiatu ma ograniczone środki do bezpośredniego finansowania realizacji *zadań* niezbędnych do osiągnięcia *celów strategicznych* i *operacyjnych*. Jednak poprzez kształtowanie przestrzeni, stymulowanie rozwoju zasobów ludzkich i zapewnienie bezpieczeństwa w sferze społecznej tworzy warunki do rozwoju gospodarczego, przyciągania inwestorów i pobudzania przedsiębiorczości mieszkańców. Utrzymanie wysokiego tempa rozwoju przy ograniczonych wolnych środkach budżetowych wymaga stosowania montażu finansowego opartego na partnerstwie publiczno-społecznym i publiczno-publicznym, wspieranego pozyskaniem środków bezzwrotnych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Partnerstwo publiczno-privatne jest formą finansowania realizacji projektów w sferze społecznej przez długoterminowe zaangażowanie organizacji trzeciego sektora – stowarzyszeń, fundacji, a także spółdzielni socjalnych. Wobec ustawowego ograniczenia zadłużenia jednostki samorządowej do poziomu 15 i 60% jej dochodów budżetowych oraz obecnego poziomu zobowiązań montaż finansowy z wykorzystaniem organizacji trzeciego sektora w połączeniu ze środkami bezzwrotnymi pozyskanymi z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej stanie się ważnym narzędziem rozwiązywania problemów społecznych.

Partnerstwo publiczno-publiczne jest formą finansowania *zadań* przez koncentrację środków publicznych – powiatowych, gminnych, województwa samorządowego i administracji centralnej. W latach 2014-2020 oraz w kolejnych okresach programowania może stać się jednym z istotnych źródeł środków na finansowanie *zadań* służących rozwiązywaniu problemów społecznych w Powiecie Ostrowskim.

9.4. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi

Skutecznemu realizowaniu *Strategii* służyć będzie współpraca z organizacjami sektora publicznego oraz organizacjami pozarządowymi. Podstawowymi sposobami inicjowania uczestnictwa kluczowych reprezentantów poszczególnych sektorów i realizowania współpracy będą partnerstwo publiczno-publiczne, partnerstwo publiczno-privatne oraz aktywizowanie i wspieranie organizacji pozarządowych.

Partnerstwo publiczno-privatne jest formą finansowania wydatków na sferę problemów społecznych przez długoterminowe zaangażowanie organizacji trzeciego sektora, szczególnie dla skutecznego pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na realizację *Strategii*. Wobec ustawowego ograniczenia zadłużenia jednostki samorządowej, ograniczonej dochodów budżetowych Powiatu montaż finansowy z wykorzystaniem organizacji pozarządowych i środków bezzwrotnych z funduszy strukturalnych może stać się najważniejszym narzędziem rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Ostrowskiego.

Do sprawnego funkcjonowania i rozwoju Powiatu Ostrowskiego niezbędne jest poczucie wpływu mieszkańców na funkcjonowanie swojego otoczenia i sprawne działanie instytucji. Jedną z najważniejszych form aktywności obywatelskiej jest działalność organizacji pozarządowych, które powszechnie uznaje się za cenne dopełnienie – a czasem wręcz alternatywę – w realizacji *zadań* przez samorząd Powiatowy. Ich walorem jest nie tylko znajomość lokalnej specyfiki, adekwatność i szybkość działania, ale także często niższy koszt osiągania efektów. Inicjowanie współpracy będzie oparte na następujących zasadach:

- aktywizacji społeczności lokalnych,
- wielopłaszczyznowego wspierania organizacji pozarządowych,

- włączania społeczności lokalnych w rozwiązywanie lokalnych problemów i procesy zarządzania Powiatem,
- wspierania aktywnych obywateli Powiatu.

Najważniejsze kierunki działań wobec organizacji pozarządowych to włączanie społeczności lokalnych w proces realizacji *Strategii*, zarządzanie Powiatem (zgodnie z regułą *open government*), a także w identyfikowanie najważniejszych problemów i oczekiwań w ramach konsultacji społecznych oraz wspieranie w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania projektów z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

9.5. Program promocji i *Public Relations*

9.5.1. Założenia

Promocja będzie celową, systematyczną działalnością, która poprzez informowanie i *Public Relations* będzie wzmacniać znajomość *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego* wśród społeczności lokalnej. Ma również na celu uświadomienie mieszkańcom w jaki sposób realizacja *Strategii* będzie wpływać na rozwiązywanie problemów społecznych w ich otoczeniu oraz na zaspokajanie ich potrzeb.

Skuteczna realizacja *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego* wymaga popularyzowania tworzenia i wspierania porozumień (sieci) publiczno-prywatnych, upowszechniania współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, w zakresie realizacji zadań publicznych związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych oraz społeczne i obywatelskie konsultowanie realizacji *Strategii*. Realizacja celów i priorytetów przyjętych w *Strategii* wymaga posiadania i prowadzenia przez samorząd Powiatu promocji i *Public Relations* w sposób zaplanowany i skoordynowany.

Zarząd Powiatu koordynuje działania informacyjne i promocyjne, między innymi –poprzez inicjowanie wspólnych przedsięwzięć ze wszystkimi instytucjami zaangażowanymi we wdrażanie *Strategii*. Za prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego* odpowiedzialne jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

9.5.2. Cele i zasady

Cele programu promocji i *Public Relations*:

- społeczność lokalna poinformowana na temat *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego* – jej celach i sposobach realizacji,
- spopularyzowane działania samorządu Powiatowego ukierunkowane na realizację *zadań i projektów* służących rozwiązywaniu problemów osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Powiatu Ostrowskiego,
- spopularyzowane przedsięwzięcia sfinansowane ze środków funduszy strukturalnych oraz podjęte działania ukierunkowane na pozyskanie środków finansowych na realizację dodatkowych *zadań*,

- zapewniony powszechny dostęp do informacji o możliwościach ubiegania się o wsparcie ze środków funduszy strukturalnych na realizację projektów służących rozwiązywaniu problemów społecznych na obszarze Powiatu Ostrowskiego i osiągnięcia *celów strategicznych Strategii*, w szczególności dla organizacji pozarządowych,
- Powiat Ostrowski rozpoznawalny wśród innych ośrodków województwa wielkopolskiego, a także szczególnie wśród powiatów podregionu kaliskiego jako ośrodek przyjazny inwestorom, społeczność ludzi otwartych oraz atrakcyjne miejsce zamieszkania i pracy.

Realizacja programu promocji i *Public Relations* będzie oparta na następujących zasadach:

- dostosowania działań promocyjnych do potrzeb i oczekiwań odbiorców,
- kształtowania pozytywnego wizerunku Powiatu Ostrowskiego,
- równowagi pomiędzy promocją wewnętrzną i zewnętrzną.

Najważniejsze kierunki działań: poznawanie potrzeb i pragnień mieszkańców, uczestniczenie w istotnych konferencjach i wystawach, intensyfikacja współpracy z regionami partnerskimi, intensyfikacja współpracy z gminami Powiatu Ostrowskiego i Powiatami ościennymi, intensyfikacja współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi na rzecz osób wykluczonych społecznie i zawodowo.

9.5.3. Grupy docelowe

Grupy docelowe programu promocji i *Public Relations*:

- społeczność Powiatu Ostrowskiego,
- potencjalni inwestorzy z poza terenu Powiatu,
- potencjalni beneficjenci wsparcia ze środków funduszy strukturalnych na realizację projektów służących osiągnięcia *celów strategicznych Strategii*,
- organizacje pozarządowe,
- administracja publiczna zlokalizowana na terenie Powiatu Ostrowskiego,
- władze regionalne województwa wielkopolskiego (samorządowe i przedstawiciele administracji centralnej w województwie),
- organizacje zawodowe, środowisko biznesu i kultury,
- media.

9.5.4. Środki i instrumenty

Dla osiągnięcia zamierzonych celów programu promocji i *Public Relations* będą stosowane między innymi następujące środki i instrumenty:

- PUBLIKACJA *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego*, zarówno w postaci całego dokumentu jak też wersji popularyzatorskiej, zawierającej kluczowe informacje. Za publikację odpowiedzialne będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
- BROSZURY INFORMACYJNE i PUBLIKACJE związane z wdrażaniem poszczególnych *zadań realizacyjnych Strategii*, wydawane będą w każdym roku. Środki na ich realizację będą pochodziły z budżetu poszczególnych projektów. Za publikację odpowiedzialny będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy oraz

wyznaczone przez Starostę Ostrowskiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego

- SEMINARIA dla jednostek zaangażowanych we wdrażanie *zadań realizacyjnych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego* oraz potencjalnych uczestników partnerstwa publiczno-publicznego i publiczno-prywatnego oraz organizacji pozarządowych organizowane w celu usystematyzowania wiedzy związanej ze *Strategią*. Za organizację odpowiedzialny będzie Zarząd Powiatu.
- STWONA WWW zawierająca informacje o *zadaniach i projektach* realizacyjnych, publikacje sprawozdań z realizacji *Strategii, Raportu o Stanie Powiatu*. Strona WWW będzie bardzo istotnym elementem konsultacji społecznych dającym możliwość pobierania lub wypełniania ankiet na tematy związane z realizacją *Strategii*. Ponadto znajdują się na niej informacje o funduszach strukturalnych szczególnie na realizację projektów służących osiągnięciu *celów strategicznych Strategii*, i zaangażowaniu finansowym UE. Za organizację odpowiedzialny będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
- WSPÓŁPRACA Z MEDIAMI - prasą telewizyjną, rozgłośniami radiowymi o zasięgu lokalnym i regionalnym w celu upowszechnienia informacji związanych z wdrażaniem *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego*. Za inicjowanie współpracy z mediami odpowiedzialny będzie Zarząd Powiatu.